KONKAN GYANPEETH

URAN COLLEGE OF COMMERCE & ARTS

Re-Accredited with "B" Grade by NAAC (3d Cycle)

Near Tahasil Office, Uran 400 702. Navi Mumbai.
E-mail: uran_college@rediffmail.com
Website : www.kguc.org

द्रोणागिरी

२०२३-२४

रायगड जिल्हा विशेष अंक

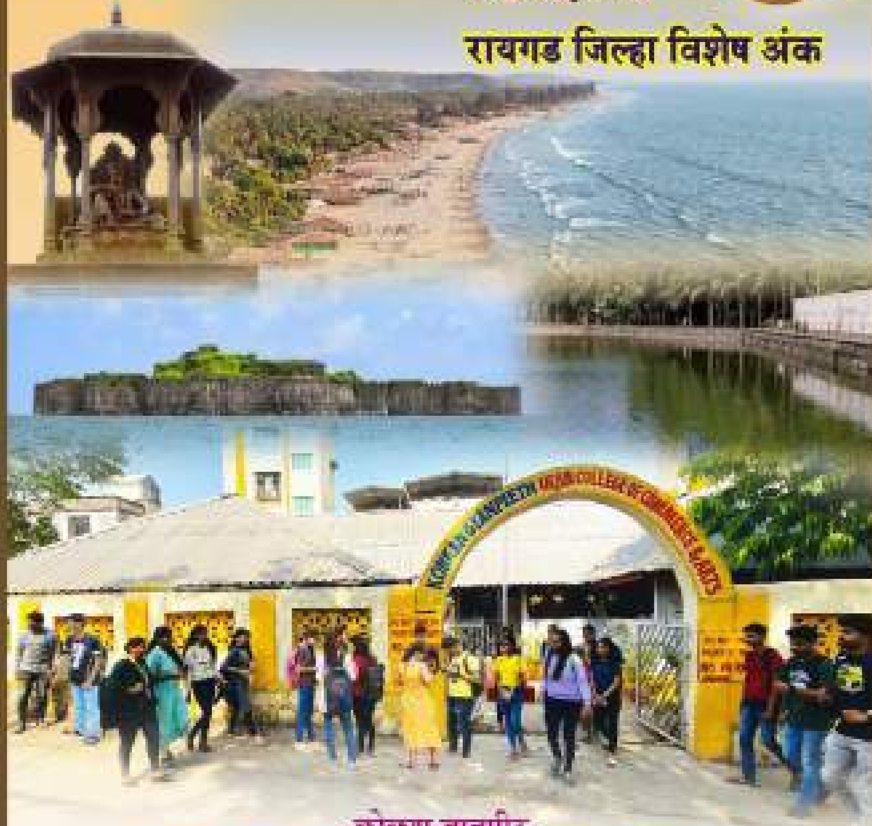

कोकण ज्ञानपीठ

उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय

Re-Accredited with "B" Grade by NAAC

तहसिल कार्यालया समोर, उरण, जि. रायगड, पीन - ४०० ७०२.
www.kguc.org

आमचे आधारस्तंभ व प्रेरणास्थान

मा.कै.प्र.ना. तथा
अप्पासाहेब धारकर

मा.कै. एलन प्रभाकर धारकर

आपणास महाविद्यालयातर्फे

मानाचा मुजरा

मा. प्राचार्यासमवेत कर्मचारी वृंद

डावीकडून बसलेले

डॉ. एम.जी. लोणे, प्रा. ए. के. गायकवाड, प्रा. व्हि. एस. इंदूलकर,
प्राचार्य श्री. के. ए. शामा, प्रा.डॉ.ए. आर. चव्हाण, प्रा. डॉ. एच. के. जगताप

डावीकडून उभे

प्रा. निलोफर मुकरी, प्रा. इशरत शेख, प्रा. विनीता सांडेस, प्रा.सौ. ए. आर. कांबळे, प्रा.सौ. पुजा गुप्ता,
प्रा.डॉ. पी.आर. कारुळकर, प्रा. शिवाझ पठाण, प्रा. आर. टी. ठवरे, प्रा. श्याम धारासुरकर, प्रा. डॉ. व्हि.पी. हिंगमिरे

डावीकडून बसलेले

श्री. एम. बी. भोईर, सौ. नयना सावंत, प्राचार्य. श्री. के. ऐ. शामा, प्रा. डॉ. ए. आर. चव्हाण, श्री. टि. एन. पवार

डावीकडून उभे

श्री. निकेतन शामा, सौ. वैशाली शामा, सौ. प्राची म्हात्रे, श्रीमती आर.के. माझगावकर,
श्री. रॉबीन म्हात्रे, श्री. वैभव पाटील, श्री. सदाशिव लेंढी, श्री. बी.डी. मोरे, श्री. बाबू पारधी.

महाविद्यालय विकास समिती

मा.श्री. शिशीर धारकर
उपाध्यक्ष, (नामनिर्देशीत अध्यक्ष)

मा.श्री. प्रदीपचंद्र श्रृंगारपुरे
खजिनदार व मुख्य कार्यकारी अधिकारी
(नामनिर्देशीत सचिव)

मा.डॉ. बळीराम गायकवाड
प्राचार्य
(दि.२६ डिसेंबर २०२३प्रर्यंत)

मा.प्रा. किशोर शामा
प्राचार्य तथा परीसंस्थेचे प्रमुख
(दि. २७ डिसेंबर २०२३ पासून)

मा.श्री. महेशशेठ बालदी
सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती

मा.श्री. मनोहरशेठ भोईर
सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती

मा.श्री. रमेशजी ठाकूर
सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती

मा.श्री. नवीन राजपाल
सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती

मा.श्री. पद्मसेन पाटील
सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती
(विशेष निमंत्रीत)

मा.प्रा. व्हि.एस. इंदुलकर
विभाग प्रमुख

मा.डॉ. प्रा. अरुण चव्हाण
समन्वयक, महाविद्यालय अंतर्गत
गुणवत्ता हमी समिती

मा.प्रा.रामकृष्ण ठवरे
सदस्य, महाविद्यालय विकास
समिती (विशेष निमंत्रीत)

मा.प्रा. ए.के. गायकवाड
शिक्षक प्रतिनिधी

मा.प्रा.सौ. अनुपमा कांबळे
शिक्षक प्रतिनिधी

मा.श्री. तानाजी घ्यार
शिक्षकेत्तर प्रतिनिधी

पदवीदान समारंभ

प्रमुख पाहुणे : मा. श्री. सुब्रोजीत बोस (ONGC) तसेच प्राचार्य श्री. के. ए. शामा, मा. श्री. रमेशजी ठाकूर, मा. श्री. नवीन राजपाल, प्रा. व्हि. एस. इंदुलकर, डॉ. अरुण चव्हाण, मा.श्री. विशाल पाटेकर व इतर मान्यवर

शुभसंदेश

उरण येथील आपल्या कोकण ज्ञानपीठ अंतर्गत असलेले वाणिज्य व कला महाविद्यालय दिवसेंदिवस विविध क्षेत्रात नावलौकिक मिळविताना दिसत आहे. ही बाब अत्यंत कौतुकास्पद आहे. याकरिता महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. के.ए. शामा सर, सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी आणि विद्यार्थी अभिनंदनास पात्र आहेत.

यावर्षीचा ''द्रोणागिरी'' हा वार्षिक अंक 'रायगड जिल्हा विशेष अंक' म्हणून प्रसिद्ध होत आहे.

महाराष्ट्र राज्यातील कोकण विभागातील रायगड हा वैभव संपन्न जिल्हा आहे. याच जिल्ह्यात आपल्या कोकण ज्ञानपीठ अंतर्गत महाविद्यालये असून हजारो विद्यार्थी येथे उच्च शिक्षण घेत आहेत. या संपूर्ण जिल्ह्याची सांस्कृतिक, ऐतिहासिक, शैक्षणिक माहिती असणे आवश्यक आहे.

'द्रोणागिरी' च्या या विशेष अंकाकरिता
माझ्या तर्फे **मनस्वी शुभेच्छा......**

मा.श्री. शिशिर प्र. धारकर
उपाध्यक्ष
कोकण ज्ञानपीठ.

अभिनंदन आणि शुभेच्छा...

मुंबई विद्यापीठातर्फे आयोजित युथ फेस्टिवल मध्ये
आपल्या महाविद्यालयाचा लोकनृत्य स्पर्धेमध्ये सक्रिय सहभाग.

मुंबई विद्यापीठातर्फे आयोजित युथ फेस्टिवल मध्ये
आपल्या महाविद्यालयाची विद्यार्थीनी शेख सोफिया रझाक
हिला मेहंदी स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक प्राप्त.

मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत
झोन -I मध्ये
दि. ८ डिसेंबर २०२३ रोजी
सि.के.टी. कॉलेज पनवेल
येथे झालेल्या ज्युडो स्पर्धेत
महाविद्यालयाची विद्यार्थीनी
कुमारी कोमल अमित ठाकूर (FYBA)
हिने रजत पदक (Silver Medal)
मिळविले. महाविद्यालय
तर्फे मनस्वी अभिनंदन!

आपल्या महाविद्यालयातील प्रा.डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांना
मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग
रायगड जिल्हा उत्कृष्ट कार्यक्रम अधिकारी
पुरस्कार प्राप्त झाला.
महाविद्यालय तर्फे मनस्वी अभिनंदन!

करियर कट्टा अंतर्गत सेंटर ऑफ एक्सलन्स दहा लाख रुपये निधी पैकी एक लाख रुपये निधीचा धनादेश स्वीकारताना
डॉ. जगताप हनुमंतराव कृष्णा डॉ. अरुण चव्हाण आणि डॉ. डी.पी. हिंगमिरे

शुभसंदेश

कोकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय हे मा. कै.प्र.ना. तथा अप्पासाहेब धारकर यांच्या कृपा आशिर्वादाने सन १९८९ पासून उरण आणि परिसरात दर्जेदार शिक्षणासह, विविध क्षेत्रात उल्लेखनीय प्रगती करताना दिसत आहे.

याकरिता महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री. के.ए. शामा सर तसेच सर्व शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे महत्त्वपूर्ण योगदान आहे.

महाविद्यालयाचा **''द्रोणागिरी''** हा अंक यावर्षी रायगड जिल्हा या विषयावर प्रकाशित होत आहे याचा मला आनंद आहे कारण छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या रायगड जिल्ह्यात पुरातन ऐतिहासिक स्थळे, आकर्षक समुद्रकिनारे, निसर्गाने मुक्तहस्ते उधळण केलेली अप्रतिम ठिकाणे, पहावयास मिळतात. रायगड मधील काही ठिकाणे या जिल्ह्याचा वैभवशाली सांस्कृतिक इतिहासाच्या साक्षी देतात तसेच विविध सांस्कृतिक परंपरा धर्म भाषा असणाऱ्या लोकांनी रायगड जिल्ह्याची वेगळी ओळख निर्माण केली आहे.

या जिल्ह्याची माहिती सर्वांना होणे आवश्यक आहे.

''द्रोणागिरी'' या विशेष अंकाकरिता माझ्या तर्फे खूप खूप शुभेच्छा...

मा.श्री. प्रदीपचंद्र श्रृंगारपुरे
खजिनदार व मुख्य कार्यकारी अधिकारी
नामनिर्देशित सचिव
कोकण ज्ञानपीठ

अभिनंदन आणि शुभेच्छा...

आपल्या महाविद्यालयातील वाणिज्य विभागाचे प्राध्यापक डॉ. पराग कारुळकर यांची मुंबई विद्यापीठाच्या वाणिज्य अभ्यास मंडळावर नियुक्ती झाली आहे. तसेच विद्यार्थी विकास विभागात सदस्य म्हणून नियुक्ती झाली आहे. या नियुक्तीबद्दल आपले मन:पूर्वक अभिनंदन.

आपल्या महाविद्यालयातील अर्थशास्त्र विषयाचे प्राध्यापक डॉ. ए.आर. चव्हाण यांची मुंबई विद्यापीठाच्या अर्थशास्त्र अभ्यास मंडळावर नियुक्ती झाली आहे. या नियुक्ती बद्दल आपले मन:पूर्वक अभिनंदन.

महाराष्ट्र राज्य उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग आणि महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान केंद्र अंतर्गत करिअर कट्टा नागपूर अधिवेशनामध्ये सन्मान स्वीकारताना डॉ. एच. के. जगताप

महाराष्ट्र राज्य उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग आणि महाराष्ट्र राज्य माहिती तंत्रज्ञान केंद्र करिअर कट्टा अंतर्गत राज्यस्तरीय विभागीय उत्कृष्ट स्वयंसेवक पुरस्कार स्वीकारताना डॉ. एच.के. जगताप

करिअर कट्टा अंतर्गत महाविद्यालयास २०२३-२०२४ स्पर्धे अंतर्गत प्रथम क्रमांक पारितोषिक स्वीकारताना डॉ. एच. के. जगताप

मा. प्राचार्यांचा शुभसंदेश

कोकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय हे विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास हे ध्येय समोर ठेवून सक्षम व स्वावलंबी नागरिक घडविण्याच्या दृष्टीने कार्यरत आहे. महाविद्यालयाने वर्षभरात राबवलेले विविध उपक्रम व शैक्षणिक प्रगतीचा संक्षिप्त आढावा या विशेषांकात प्रकाशित केला जातो. यावर्षी महाविद्यालयाचा प्रसिद्धी विभाग ''रायगड जिल्हा'' हा द्रोणागिरी विशेषांक प्रकाशित करत आहे.

रायगड म्हणजे छत्रपती शिवाजी महाराजांनी नवनिर्माण केलेला परंतु मूळचा बाराव्या शतकातील रायरी नामक किल्ला होय. अत्यंत सुरक्षित व अभेद्य असलेल्या रायरीवर राजधानी बांधण्याचा छत्रपती शिवाजी राजांनी निर्धार केला व तेथे मजबूत किल्ला बांधून त्यास रायगड असे नाव दिले. राजधानी रायगड वरुनच जिल्ह्यास रायगड हे नाव दिले गेले. जिल्ह्याचे पूर्वीचे नाव कुलाबा असे होते.

अत्यंत वैभव संपन्न ऐतिहासिक पार्श्वभूमी लाभलेल्या या जिल्ह्यात एकूण १५ तालुके असून जिल्ह्यात झालेल्या औद्योगिक विकासामुळे आर्थिक व शैक्षणिक प्रगतीला चालना मिळाली. जिल्ह्यात अलिबाग, नागाव, किहीम, मांडवा, मुरुड इ. प्रसिद्ध समुद्रकिनारे व माथेरान सारखे प्रसिद्ध थंड हवेचे ठिकाण तसेच पाली व महड येथील अष्टविनायक यामुळे देश-विदेशातील पर्यटक मोठ्या संख्येने रायगड जिल्ह्याला भेट देतात. रायगडची ओळख खरे तर किल्ल्यांचा जिल्हा अशी असून जिल्ह्यात एकूण ५८ किल्ले असल्याची नोंद आहे. उरण तालुक्यातील जागतिक वारसा स्थळ असलेले घारापुरी लेणे व जवाहरलाल नेहरु पोर्ट ऑथॉरिटी सारखे आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे बंदर यामुळे जागतिक पातळीवर जिल्ह्याची ओळख आहे.

अशा महत्त्वपूर्ण असलेल्या रायगड जिल्ह्यावर विशेषांक प्रकाशित होत आहे याचा मनस्वी आनंद आहे. हा विशेष अंक जिल्ह्याच्या भविष्य निर्माणासाठी मार्गदर्शक ठरावा ही अपेक्षा व प्रकाशनाबद्दल हार्दिक शुभेच्छा...

प्रा. श्री. किशोर आ. शामा
प्राचार्य
उरण महाविद्यालय

मराठी भाषा दिवस

(२७ फेब्रुवारी २०२४)

प्रमुख अतिथी मा. श्री. डॉ. दादासाहेब म्हस्के, प्राचार्य श्री. के. ए. शामा, प्रा. व्हि. एस. इंदुलकर, डॉ. अरुण चव्हाण, व इतर मान्यवर

संपादकीय

विद्यार्थी मित्र हो,

दरवर्षीप्रमाणेच द्रोणागिरी हा वार्षिक अंक आपल्या हाती देताना मनस्वी आनंद होत आहे.

रायगड जिल्ह्यातील कोकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय हे विविध स्तरावर सतत प्रगतिशील दिसून येत आहे ही निश्चितच सर्वाकरिता कौतुकास्पद गोष्ट आहे.

याकरिता महाविद्यालयाचे प्राचार्य श्री.के.ए. शामा सर तसेच सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थी यांचे योगदान असून त्यांना संस्थेचे सर्व मान्यवर पदाधिकारी, महाविद्यालय विकास समिती सदस्य, यांचेही सतत अचूक मार्गदर्शन, प्रोत्साहन मिळत असते. आपल्या महाविद्यालयातर्फे प्रकाशित द्रोणागिरी हा अंक दरवर्षी एखाद्या विशिष्ट विषयाला अनुसरून प्रसिद्ध केला जातो. यावर्षीचा अंक रायगड जिल्हा विशेष अंक म्हणून प्रकाशित होत आहे. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या या भूमीचा संपूर्ण अभ्यास माहिती विद्यार्थी व वाचकांना व्हावी हा प्रकाशनाचा उद्देश आहे.

दरवर्षीप्रमाणेच हा विशेष अंक आपणा सर्वांना उपयुक्त ठरेल अशी आशा आहे.

- प्रा. श्याम धारासूरकर

ग्रंथप्रदर्शन

उद्घाटक माजी प्राचार्य डॉ. बळीराम गायकवाड तसेच ग्रंथपाल श्री. श्याम धारासूरकर, डॉ. ए. आर. चव्हाण, डॉ. एच के. जगताप, प्रा. रियाझ पठाण, श्री. टी. एन. घ्यार, डॉ. एम. जी. लोणे, डॉ. दत्ता हिंगमिरे, श्री. सतीश भोईर, प्रा. आनंद गायकवाड, प्रा. आर. टी. ठवरे आणि मा. श्री. रमेशजी ठाकूर आणि इतर मान्यवर

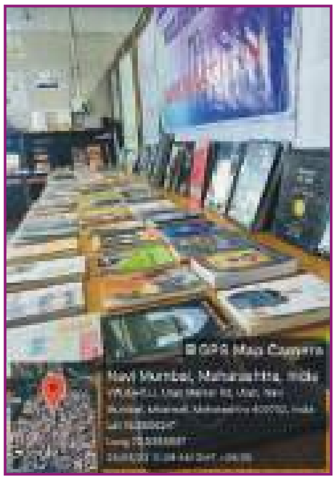

Glimpses of the DLLE Activities

2023-2024

Workshop on National Education Policy

Barns College Panvel 31/08/23

Glimpses of the DLLE Activities

2023-2024

Celebrating Reading Day in Gopalkrishna Library

17/10/23

Glimpses of the DLLE Activities

2023-2024

Diya Selling (23/10/23)

Glimpses of the DLLE Activities

2023-2024

Food Festival (22/12/23)

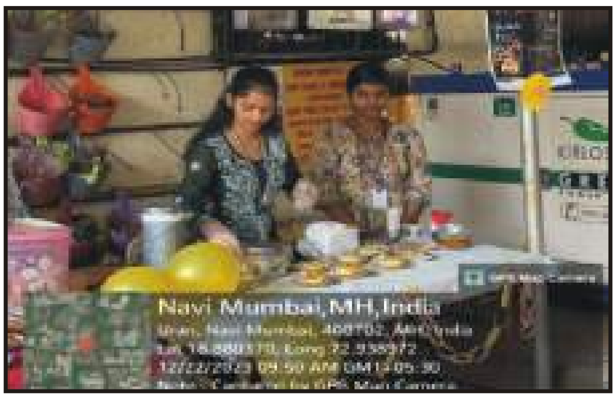

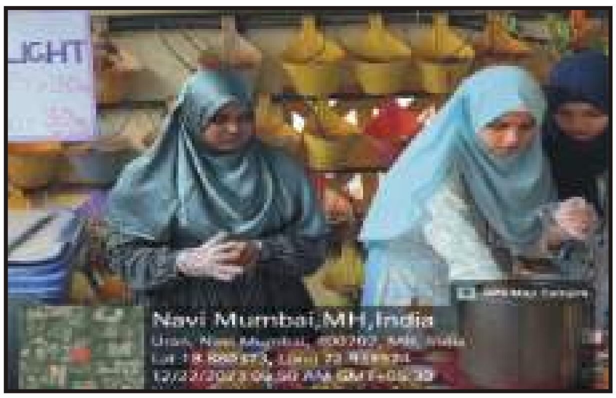

Glimpses of the DLLE Activities

2023-2024

National Consumer Day (23/12/23)

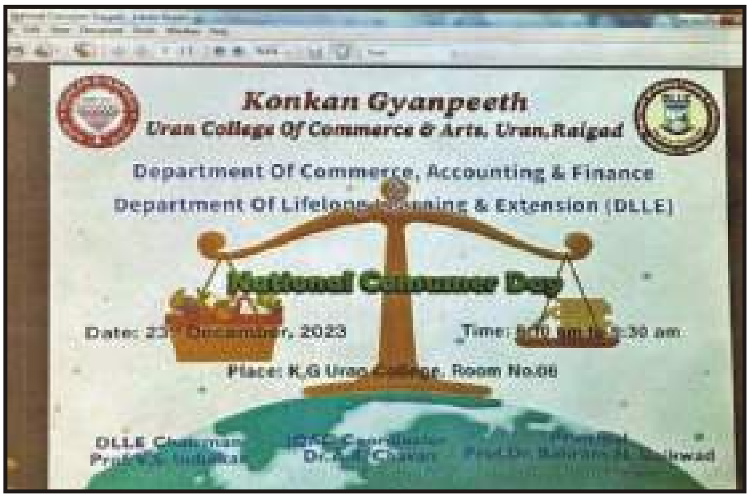

Glimpses of the DLLE Activities

2023-2024

Annual Sports Day
Food Festival

(04/01/24)

औद्योगिक सहल (INDUSTRIAL VISIT)

(महिन्द्रा कंपनी, चंदिगड)

महिला विकास कक्ष

विविध कार्यक्रम

SPRIT OF SPORTS

Chief Guest - Mr. Ramesh Thakur, Mr. Nitesh Patil
Principal Prof. K. A. Shama,
Prof. A. K. Gaikwad (Sports Incharge) & Other Staff Members

सांस्कृतिक विभाग (विविध कार्यक्रम)

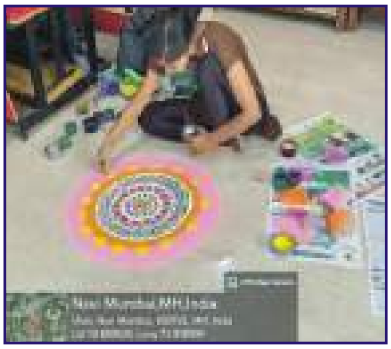

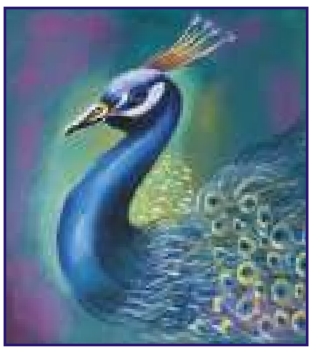

वार्षिक - स्नेह संमलेन (२०२३-२०२४)

परितोषिक वितरण समारंभ

प्रमुख पाहुणे : मा. श्री. सदानंद गायकवाड व मा. श्री. समीर वाठारकर

उपस्थित मान्यवर - मा. श्री. प्रदिपचंद्र श्रृंगारपुरे, मा. श्री. रमेशजी ठाकूर, मा. प्राचार्य श्री. किशोर शामा, प्रा. व्हि. एस. इंदुलकर, प्रा. डॉ. ए. आर. चव्हाण, मा. श्री. नवीन राजपाल, मा. श्री. विशाल पाटेकर आणि इतर

राष्ट्रीय सेवा योजना

निवासी शिबीर - पागोटे, ता. उरण

राष्ट्रीय सेवा योजना

विंधणेवाडी येथे दिवाळी निमित्त भेट

राष्ट्रीय सेवा योजना

रक्तदान शिबीर

राष्ट्रीय सेवा योजना

INTERNATIONAL YOGA DAY CELEBRATION
(22/06/2023)

DISASTER MANAGEMENT PROGRAM
(23/06/2023)

राष्ट्रीय सेवा योजना

ANTI-DRUG DAY (23/06/2023)

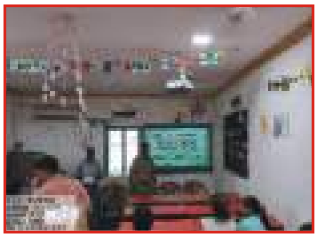

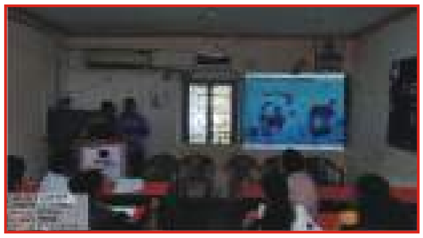

SOCIAL JUSTICE DAY PROGRAM (28/06/2023)

राष्ट्रीय सेवा योजना

CLEANLINESS CAMPAIGN

(08/07/2023)

राष्ट्रीय सेवा योजना

ANNABHAU SATHE PUNYATITHI (18/07/2023)

PANCH PRAN OATH (01/08/2023)

राष्ट्रीय सेवा योजना

TREE PLANTATION
(09/08/2023)

राष्ट्रीय सेवा योजना

HIV AWARENESS RALLY AND PROGRAM
(11/08/2023)

HONOUR OF SOLDIERS
(14/08/2023)

राष्ट्रीय सेवा योजना

DISTRIBUTION OF FOOD

ORAL HEALTH AWARENESS DAY
(20/03/2024)

URAN - RAIGAD
ESTD : 1989

कोकण ज्ञानपीठ
उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय

Re-Accredited 'B' grade by NAAC
(3rd Cycle)

द्रोणागिरी

वार्षिक अंक
सन २०२३-२०२४

उरण तहसिल कार्यालयासमोर, ता. उरण, जि. रायगड
पीन - ४०० ७०२.
E-mail : uran_college@rediffmail.com / kguc7star@gmail.com
website : www.kguc.org

कोकण ज्ञानपीठ
उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय

Re-Accredited 'B' grade by NAAC
(3rd Cycle)

महाविद्यालय विकास समिती

मा.श्री. शिशीर प्रभाकर धारकर	:	उपाध्यक्ष (नामनिर्देशीत अध्यक्ष)
मा.श्री. प्रदीपचंद्र विनायक श्रृंगारपुरे	:	खजिनदार व मुख्य कार्यकारी अधिकारी (नामनिर्देशित सचिव)
मा.श्री. बळीराम नामदेव गायकवाड	:	प्राचार्य (२६ डिसेंबर २०२३ पर्यंत)
मा.श्री. किशोर आत्माराम शामा	:	प्र. प्राचार्य तथा परीसंस्थेचे प्रमुख (२७ डिसेंबर २०२३ पासून)
मा.श्री. विनोद शांताराम इंदूलकर	:	विभाग प्रमुख
मा.श्री. महेश रतनलाल बालदी	:	सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती
मा.श्री. मनोहर गजानन भोईर	:	सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती
मा.श्री. रमेश पांडुरंग ठाकूर	:	सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती
मा.श्री. नवीन देवीदास राजपाल	:	सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती
मा.श्री. पदमसेन दादाजी पाटील	:	सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती (विशेष निमंत्रीत)
मा.डॉ. अरुण रामराव चव्हाण	:	समन्वयक, महाविद्यालय अंतर्गत गुणवत्ता हमी समिती
मा.श्री. रामकृष्ण तुकाराम ठवरे	:	सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती (विशेष निमंत्रीत)
मा.श्री. आनंद किशनराव गायकवाड	:	शिक्षक प्रतिनिधी
मा.सौ. अनुपमा राजकुमार कांबळे	:	शिक्षक प्रतिनिधी
मा.श्री. तानाजी नामदेव घ्यार	:	शिक्षकेत्तर प्रतिनिधी

KONKAN GYANPEETH
URAN - RAIGAD
ESTD : 1989

द्रोणागिरी

वार्षिक नियतकालिक
२०२३-२४

संपादक मंडळ

मुख्य संपादक - प्राचार्य श्री. किशोर आ. शामा
संपादक - श्री. श्याम धारासूरकर
विशेष सहाय्य - डॉ.डी.पी. हिंगमिरे
श्री. टी.एन. घ्यार
श्री. निकेतन शामा

या अंकातील प्रकाशीत झालेल्या साहित्याशी संपादक मंडळ सहमत असतीलच असे नाही. द्रोणागिरी २०२३-२०२४ हे वार्षिक नियतकालिक प्राचार्य श्री. किशोर आ. शामा यांच्या वतीने शितल प्रिटींग प्रेस, उरण - रायगड येथे छापून कोकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय, उरण येथे प्रसिद्ध केले (फक्त खाजगी वितरणा करिता)

-----:::: प्राध्यापक वर्ग ::::-----

प्रा. के. ए. शामा (प्र. प्राचार्य)	M.Com, M. Phil.
प्रा.व्हि.एस. इंदूलकर	M.Com, M.A., M.Phil, MBA.
प्रा.एस.यु. धारासूरकर (ग्रंथपाल)	M.Sc., M.L.ib, MLIS, M.Phil, PGDLAN.
प्रा.आर.टी. ठवरे	M.Sc.B.Ed.
प्रा.डॉ. एच.के. जगताप	M.A., B.Ed., M.Phil. Ph.D
प्रा.ए.के. गायकवाड	M.A., NET, SET.
प्रा.डॉ.पी.आर. कारुळकर	M.Com., M.Phil., Ph.D.
प्रा.डॉ.एम.जी. लोणे	M.A., SET, Ph.D.
प्रा.सौ.अे.आर. कांबळे	M.A., B.Ed., SET, NET
प्रा.डॉ.डी.पी. हिंगमिरे	M.A., B.Ed., M.Phil., Ph.D.
प्रा.डॉ.ए.आर. चव्हाण	M.A., M.Phil, Ph.D.
प्रा. रियाज पठाण	M.Com, B.Ed., GDCA., CHM, IRDA., MBA (Fin).
प्रा. हन्नत शेख	M.Com, SET, NET
प्रा. पुजा गुप्ता	M.Com. B.Ed.
प्रा. विनिता तांडेल	M.Sc.(IT)
प्रा.निलोफर मुकरी	M.Com. B. Ed.

-----:::: कार्यालयीन कर्मचारी वर्ग ::::-----

१. श्री.टी.एन. घ्यार M.Com (कार्यालयीन अधिक्षक)

२. सौ. एन. ए. साखरे B.A. (मुख्य लिपिक)

३. श्री. एस. बी. भोईर M.Com (कनिष्ठ लिपिक)

४. श्री. साईनाथ कदम B.C.A. (कनिष्ठ लिपिक)

५. सौ. प्राची म्हात्रे B.Com (कनिष्ठ लिपिक)

६. सौ. चैताली शामा B.Com (कनिष्ठ लिपिक)

७. सौ. प्रविणा कोळी M.Com (कनिष्ठ लिपिक)

८. श्री. बी.डी मोरे B.A. (ग्रंथालय परिचर)

९. श्री. निकेतन शामा M.Com (ग्रंथालय परिचर)

१०. श्री. बाळू पारधी B.A (ग्रंथालय परिचर)

११. श्री. एम. टी. गावंड (शिपाई)

१२. श्रीमती आर. के. माझगावकर (शिपाई)

१३. श्री. सदाशिव लेंडी (शिपाई)

१४. श्री. रॉबिन म्हात्रे (शिपाई)

१५. श्री. वैष्णव पाटील (शिपाई)

वार्षिक अहवाल २०२३-२०२४

शैक्षणिक:

एप्रिल/मे/जुन 2023 मध्ये मुंबई विद्यापीठा अंतर्गत झालेल्या परिक्षांचा निकाल :

1) एम.कॉम (M.Com) चा निकाल 78.33 टक्के आहे. यामध्ये कु. पटेल उमेर सईद याने 9.75 गुण मिळवून प्रथम क्रमांक मिळविला आहे.

2) तृतीय वर्ष वाणिज्य (T.Y.B.Com.) चा निकाल 56.72 टक्के आहे. त्यामध्ये कु. कोटक भुमी नविनभाई हिने 9.82 गुण मिळवून प्रथम क्रमांक मिळविला आहे.

3) तृतीय वर्ष वाणिज्य (अकाउन्ट व फायनान्स) (T.Y.B. Com. A/F) चा निकाल 41.27 टक्के आहे. त्यामध्ये कु. घरत सेजल मनोहर हिने 9.76 गुण मिळवून प्रथम क्रमांक मिळविला आहे.

4) तृतीय वर्ष कला (T.Y.B.A.) वर्गाचा निकाल 40.57 टक्के आहे. त्यामध्ये कु. घरत नेहाल युवराज याने 9.25 गुण मिळवून प्रथम क्रमांक मिळविला आहे.

संशोधन व अविष्कार:

विद्यार्थी विकास विभाग मुंबई विद्यापीठ तर्फे आयोजित केलेल्या आंतर विद्यापीठ संशोधन अविष्कार मध्ये आपल्या महाविद्यालयातील कु. हन्नत मॅडम Ph.D,Student, कु. मुकरी इकरा(T.Y.B.Com.), कु. मुनीर मुकादम (F.Y.B.Com.) या तीन विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता त्यांची रायगड झोन मधुन निवड करण्यात आली.

सांस्कृतीक विभाग:

1) मुंबई विद्यापीठाच्या विद्यार्थी विकास व सांस्कृतिक विभागातर्फे आयोजित केलेल्या 'युवा महोत्सवा' मध्ये 29 विविध सांस्कृतिक स्पर्धामध्ये 39 विद्यार्थी सहभागी झाले होते. त्यामध्ये कु. शेख सोफीया रझाक (M.Com.), हिला मेहंदी स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांक मिळाला.

2) कु. शमेली नेहा राज (F.Y.B.Com.), व इतर सहभागी विद्यार्थ्यांनी लोकनृत्य स्पर्धेत उत्तेजनार्थ पारितोषिक मिळविले.

या विभागातर्फे महाविद्यालयीन स्तरावर देखील विविध स्पर्धा आयोजित केल्या जातात. महाविद्यालयाचा सांस्कृतिक विभाग डॉ. पराग कारुळकर सर पाहतात त्याबद्दल त्यांचे खुप खुप अभिनंदन व आभार.

क्रिडा विभाग:

1) मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत झालेल्या आंतर-महाविद्यालयीन तायकॉन्डो स्पर्धेमध्ये कु. कोमल ठाकुर (F.Y.B.A.) हिने सिल्वर मेडल मिळविला आहे.

2) मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत आंतरमहाविद्यालयीन मुंबई झोन 1 आण्णा लीला कॉलेज चेंबुर आयोजित वेट लिफ्टींग स्पर्धेमध्ये एक विद्यार्थी सहभागी व डी.जी. रुपारेल कॉलेज माटुंगा आयोजित क्रिकेट स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयाचा संघ सहभागी झाला होता.

महाविद्यालयाचा क्रिडा सप्ताह आयोजित केला जातो त्यामध्ये विविध खेळांच्या स्पर्धा घेतल्या जातात. महाविद्यालयाचा क्रिडा विभाग प्रा. आनंद गायकवाड सर पाहतात त्याबद्दल त्यांचे खुप खुप अभिनंदन व आभार.

परिक्षा विभाग:

महाविद्यालयाचा आत्मा असलेला हा विभाग म्हणजे परिक्षा विभाग डॉ.एम.जी. लोणे सर पाहतात. शैक्षणिक वर्षाच्या साराखाड्यानुसार व विद्यापीठ परिपत्रकाच्या अनुषंगाने विविध परिक्षांचे आवेदन भरून घेणे व त्याप्रमाणे वेळापत्रक लावून परिक्षा घेऊन त्यांचे निकाल वेळेवर जाहिर करणे इ. सर्व कामे डॉ. मारोती लोणे सर पाहतात त्यांचे खुप खुप अभिनंदन व आभार.

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग:

1) राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातर्फे अनेक उपक्रम राबविले जातात त्यामध्ये आंतरराष्ट्रीय योग दिन, वृक्ष लागवड, स्वच्छता अभियान, एड्स जनजागृती, रक्तदान शिबीर, आरोग्य शिबीर इ.

2) विंधणे येथील आदिवासी वाडीत आदिवासी बांधवासोबत दिवाळी साजरी केली. त्याप्रसंगी सहावार व नऊवार साड्या, टॉवेल, विद्यार्थ्यांना वह्या व पेन व तसेच महाविद्यालयातर्फे दिवाळी फराळाचे वाटप करण्यात आले.

मौजे पागेटे ता. उरण येथे 7 दिवसांचे निवासी शिबीर संपन्न झाला. हा विभाग डॉ. दत्ता हिंगमिरे सर पाहतात त्यांचे खुप खुप अभिनंदन व आभार.

आजीवन निरंतर शिक्षण विभाग:

1) मुंबई विद्यापीठाच्या आजीवन निरंतर अध्ययन आणि विस्तार विभागाच्या वार्षिक 'उडान' महोत्सव 27 जानेवारी 2024 ला कोकण ज्ञानपीठ उरण महाविद्यालय व उरण एज्युकेश सोसायटीचे मॅनेजमेन्ट व टेक्नोलोजी महाविद्यालय मिळून संयुक्त आयोजित केला होता. ह्या उडान महोत्सवामध्ये विविध 5 प्रकारच्या स्पर्धा घेण्यात आल्या यामध्ये विशेषत: उरण, पनवेल व नवी मुंबई येथील 22 महाविद्यालये व सुमार 450 विद्यार्थी सहभागी झाले होते.

2) आपल्या महाविद्यालयामधून पथनाट्य स्पर्धेत 13 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेऊन प्रथम क्रमांक मिळविला.

3) पोस्टर मेकींग स्पर्धेत कु. काजल शर्मा हिने प्रथम क्रमांक मिळविला तर कु. मुनीर मुकादम याने वक्तृत्त्व स्पर्धेत उत्तेजनार्थ पारितोषिक मिळविले.

4) पोवाडा स्पर्धेमध्ये 6 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेऊन उत्तेजनार्थ पारितोषिक मिळविले. महाविद्यालयाचा आजीवन निरंतर अध्ययन विभाग जेष्ठ सहयोगी प्राध्यापक विनोद इंदुलकर सर पाहतात तसेच रायगड जिल्ह्याचे क्षेत्र समन्वयक म्हणून गेली 15 वर्षे काम पाहतात त्यांचे खुप खुप अभिनंदन व आभार.

पी.एचडी वाणिज्य संशोधन केंद्र:

मुंबई विद्यापीठाने मान्यता दिलेल्या पी.एचडी. केंद्राचे मार्गदर्शक डॉ. पराग कारुळकर आहेत. त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली एकुण 4 विद्यार्थी संशोधन करीत आहेत. डॉ. पराग कारुळकर यांचे खुप खुप अभिनंदन व आभार.

करिअर कट्टा विभाग:

महाराष्ट्र राज्यशासना तर्फे महाराष्ट्र उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग आणि माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यता केंद्र यांच्या संयुक्त विद्यमाने युवकांच्या सर्वांगीण विकासासाठी आयोजित करिअर कट्टा ह्या विभागामार्फत नोंदणी करुन प्रतिदिन 1 रु. नाममात्र शुल्क आकारुन विविध ऑनलाईन कोर्सेस शिकविले जातात. शैक्षणिक वर्ष 2022-23 मध्ये आपल्या महाविद्यालयाच्या करिअर कट्टा विभागातर्फे विविध कोर्सेस प्रभावीपणे राबविल्यामुळे महाराष्ट्र राज्यशासना तर्फे आपल्या महाविद्यालयास 2023-24 मध्ये एकुण पाच अवार्ड मिळाले.

1) आपल्या केंद्राला 'ड' दर्जा देवून 10 लाख मंजुर अनुदानापैका 1 लाखाच अनुदान देवून 'उत्तम केंद्र' म्हणून गौरविण्यात आले.

2) उत्कृष्ट महाविद्यालय म्हणून मुंबई झोन मध्ये दुसरा क्रमांक मिळविला.

3) उत्कृष्ट महाविद्यालय म्हणून रायगड झोन मध्ये क्रमांक मिळविला.

4) करिअर संसद म्हणून रायगड जिल्हामध्ये प्रथम क्रमांक मिळविला.

5) हा विभाग डॉ. एच.के. जगताप सर सांभाळतात. त्यांना राज्यशासना तर्फे करिअर कट्टाचे रायगड जिल्हामधील 'उत्कृष्ट समन्वयक' हा पुरस्कार मिळाला. डॉ. जगताप सर यांचे खुप खुप अभिनंदन व आभार.

परिषदा व चर्चासत्रे:

माझे सर्व सहकारी प्राध्यापक राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय परिषदा व चर्चासत्रांमध्ये सहभागी होऊन आपले शोध निबंध सादर करतात. यावर्षी एकुण 20 शोध निबंध विविध ठिकाणी आयोजित परिषद व चर्चा सत्रात सहभाग घेऊन वेगवेगळ्या विषयावर पेपर सादर केले.

इतर:

शैक्षणिक वर्ष 2023-24 हे महाविद्यालयास भरभरून देणारे वर्ष आहे.

1) माझ्या महाविद्यालयातील डॉ. पराग कारुळकर सर ह्यांची मुंबई विद्यापीठाच्या वाणिज्य विभागाच्या अभ्यास मंडळावरती सदस्य म्हणून निवड झाली आहे तसेच विद्यार्थी विकास विभागाच्या विद्यार्थी विकास मंडळाच्या सदस्य पदी देखील निवड झाली आहे. त्यांचे खुप खुप अभिनंदन आणि आपल्या पुढील कार्यास शुभेच्छा!

2) माझ्या महाविद्यालयातील डॉ. अरुण चव्हाण सर यांची मुंबई विद्यापीठाच्या अर्थशास्त्र विभागाच्या अभ्यास मंडळावरती सदस्य म्हणून निवड झाली आहे. त्यांचे खुप खुप अभिनंदन आणि आपल्या पुढील कार्यास शुभेच्छा!

3) माझ्या महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे कार्यक्रम अधिकारी डॉ. दत्ता हिंगमिरे सर यांना मुंबई विद्यापीठातर्फे 'उत्कृष्ट जिल्हास्तरीय कार्यक्रम अधिकारी' हा पुरस्कार मिळाला. तसेच त्यांची राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या रायगड जिल्हा क्षेत्र समन्वयक म्हणून नेमणूक देखील झाली आहे. ह्याही पेक्षा माझ्या महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाला रायगड जिल्ह्यातील 'उत्कृष्ट राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग' हा देखील पुरस्कार मिळाला आहे. हे सर्व डॉ. हिंगमिरे सर यांनी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातर्फे राबविलेल्या विविध कार्यक्रमाची पोच पावती आहे. त्यांचे खुप खुप अभिनंदन आणि आपल्या पुढील कार्यास शुभेच्छा!

4) माझ्या महाविद्यालयाचे कार्यालयीन अधिक्षक श्री. तानाजी घ्यार सर यांना मुंबई विद्यापीठा तर्फे दिला जाणारा ग्रामीण भागातील 'उत्कृष्ट शिक्षकेतर कर्मचारी' हा पुरस्कार मिळाला आहे. त्यांचे खुप खुप अभिनंदन व पुढील वाटचालीस शुभेच्छा!

5) माझ्या महाविद्यालयातील प्राध्यापिका कु. हन्नत शेख हिने प्राध्यापक पदासाठी अनिवार्य असणारी नेट व सेट ह्या दोन्ही परिक्षा पास झाल्या आहेत. त्यांचे खुप खुप अभिनंदन व पुढील वाटचालीस शुभेच्छा!

शैक्षणिक वर्ष 2023-24: चा हा चढता अभिलेख पुरस्काराने भरलेला परिपूर्ण अहवाल आपल्या समोर सादर करण्याचे भाग्य माझे गुरुवर्य माजी प्राचार्य डॉ. बळीराम गायकवाड सर यांच्या मुळे लाभले त्यांचे ही खुप खुप अभिनंदन व शतशः आभार. महाविद्यालयातील उर्वरीत सर्व प्राध्यापक, प्राध्यपिका, ग्रंथपाल व सर्व शिक्षकेत्तर कर्मचारी या सर्वांचे योगदान देखील महाविद्यालयाच्या भरभराटीसाठी तितकेच मोलाचे आहे. तुम्हां सर्वांचे खुप खुप अभिनंदन व आभार. तसेच या महाविद्यालयाच्या प्रगतीसाठी प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष सहकार्य करणाऱ्या सर्वांचे मी शतशः ऋणी आहे आभारी आहे.

प्रा. श्री. किशोर आत्माराम शामा
प्राचार्य
उरण महाविद्यालय, उरण

Department of Lifelong Learning & Extension (DLLE)

Annual Report for the Academic Year 2023-2024

Vision and Mission: - "Reach to Unreached".

The Department of Lifelong Learning and Extension strives to imbibe human skills among the students by engrossing them in activities beneficial for community upliftment. We try to work for the under privileged sections of the society and strive to transform the University system into an active instrument for social change through the institutionalization of extension as the third dimension.

Objectives for the year:

- To create sensitization among the students about social issues.
- To design activities that would help students perform extension activities with ease.
- To enhance emotional quotient, the inbuilt skills, leadership qualities of the student by giving opportunity of event management.

Selection of the Extension Projects: -

- We carried out six projects out of whichthree projects were from **Vocational Career Oriented Project** i.e. Career Project (CP),Anna PoornaYojana (APY), Skill Development (SDP) &Industry Oriented Project (IOP) through offline mode and two projects from **Community Oriented Project** i.e. Survey Research (SRP), Environment Education (EEP).
- This year 149 students participated in the activity out of which 20 students participated in Career Project (CP), 88 students participated in Anna PoornaYojana (APY), 14 students participated in Skill Development Project (SDP), 14 students participated in Survey Research Project (SRP), 04 students participated in Industry Oriented Project (IOP)04 students participated in Environment Education (EEP) & 05 students' role as Student Managers.

Highlights of Extension Activities: -

1. DLLE **committee members' First term meeting** was conducted on 3rd July, 2023 for planning & budgeting of extension activities.
2. 1 Teacher & 3 Students participated in **University Level First Term Training** at Swami Vivekanand Commerce, Arts & Science College Chembur, Mumbai on 3rd Aug.2023.
3. We arranged **First Term Training Meeting** for the extension students to know about the DLLE different projects, activities and its work procedure on dated 9thAug.2023. 72 students & 3 teachers were present for the training.
4. **Sold Rakhis** on the occasion of RakshaBandhan of Rs. 2360/- and contributed donation of Rs.585 at Swami BrahmandandPratishthan, Belapur under APY project on 23rd Aug 2023. 33 students &3 teachers were participated in this activity.
5. University of Mumbai's Department of Lifelong Learning & Extension in collaboration with Karnala Sports Academy Barns College of Arts, Science & Commerce Panvel, Konkan Gyanpeeth, Uran College of Commerce & Arts, Uran Raigad, Chembur Sarvankash Shikshan shastra Mahavidyalaya, Chembur Organized a **Workshop on National Education Policy - 2020: A Roadmap for Teacher's Development** on 31st Aug.2023. 35 students & 40 teachers were participated in the workshop.
6. On 17th October 2023, **celebrated Reading Day (Vachan Prerna Din)** in association with Gopal Krishna Library,

Deoulwadi Uran. 30 students & 5 teachers participated in the reading day program.

7. The **Second Term Training** Program was organized at the college level to evaluate the project works of students on 20th Oct. 2023. 60 students & 3 teachers were present for the training.

8. We arranged the programs which motivated and created sensitization among the students regarding specially abled children's. For this, we arranged activities of **Selling Diwali Products** prepared by them in the community. Students actively participated and sold Diwali products of Rs 5515/- for Swami BrahmanandPratishthan Seabird Special School, Uran. The activity was completed on 23rd to 24th October 2023. 40 students participated in it.

9. 1 Teacher & 3 Students participated in **University Level Second Term Training** at CKT ASC College Panvel on 19th Dec.2023.

10. We conducted **Food Festival** under APY project in college on 22nd Dec.2023. The total sold by 7 stall holder different dishes for Rs. 16800 within 2 hours. 93 students & 10 teachers participated in this program.

11. On 23 Dec.2023, we celebrated **National Consumer Day** to make awareness & importance of National Consumer Day. 69 students & 5 teachers participated in this program.

12. **DLLE committee members' Second term meeting** was conducted on 3rd Jan.2024 for review of the first term extension projects, planning of Udaan Festival, Utopia event 2024 etc.

13. We conducted **Food Festival** under APY project in college on 4th January 2024 on the occasion of Annual Sports Day.

14. **UTOPiA: 4.0 Collegiate and Inter-Collegiate Event** were organized by DLLE College Unit from 16th to 19th Jan, 2024. We organized 11 events with a lot of preparations by students such as decoration, pamphlet designing, campaigning, registration, and execution of the event, and it was successfully conducted. The detailed report of which has been attached herewith.

15. 20 students & 2 teachers participated at **University UDAAN Festival** held at Uran Education Society's College of Management & Technology, Uran on 27th Jan.2024. The total 501 beneficiaries of the Udaan Festival (23 Colleges 373 Students, 23 Colleges 33 Teachers, 05 University Staff, 10 KGUC Volunteers, 30 UES Volunteers, 16 KGUC Staff, 20 UES Staff , 08 Guest of Program, 06 Judges of Competition)

16. The **Core Projects** of the DLLE Activities were submitted by the students till 27th March 2024 and all the university procedures and documentation process was completed before30th April 2024.

17. Prof. V. S. Indulkar, Extension as Field coordinator delivered training for DLLE students on different Extension Activities at Uran Education Society's College of Management & Technology, Uran, Karnala Sports Academy Barns College of Arts, Science & Commerce Panvel, CKT ASC College Panvel, Veer Wajekar Arts, Commerce & Science College Phunde, Uran & L.S.P.M. Arts, Commerce & Science College, Chondhi, Alibag.

Achievements of DLLE Activities:-

v In this academic year 2023-24 we organized two University Programs under the Department of Lifelong Learning & Extension, University of Mumbai i.e. One Day Workshop on National Education Policy -2020: A Roadmap for Teacher's Development and UDAAN Festival hosted by our DLLE College, Unit.

v This year Dept. of Lifelong Learning Extension, University of Mumbai organized UDAAN Festival with five different competitions. We participated in them and bagged 1st Prize in Skit and Poster Making Competition &Consolation Prize in Powada Singing & Elocution Competition which were hosted jointly by K.G. Uran College & UES

College, Uran.

v Kumar Parth Thakur & Miss AkshitaVimal (TYBCOM) were awarded as the Best Extension Student in DLLE.

v Miss Pranoti Mhatre (SYBAF) &Kajal Sharma (TYBAF) was awarded as the Best Extension Student Manager in DLLE.

v Miss Aditi Patil (TYBAF) was appreciated for special contribution in DLLE University Udaan Skit competition.

v Organized Intercollegiate UTOPIA- 4.0 successfully with 11 different competitions.

v Prof. V.S. Indulkar has been working as a Field Co-ordinator for the Raigad District from the last 16 years (2008-09 to 2023-24) on behalf of Department of Lifelong Learning & Extension, University of Mumbai and was felicitated at the UDAAN festival for his contribution to the department.

<u>Outcomes of the year :</u>

v Through the DLLE platform we could stay connected with students throughout the year and engage them in activities to enhance their potential of learning with creativity.

v The designed programs helped students to face life challenges and thus create an empathic society.

v The activities helped students learn the qualities of effective leadership and event management.

Contribution / Supporters of DLLE Activities:-

- DLLE Committee expresses gratitude from bottom of their heart for the depth support of Dr. Baliram Gaikwad, Director of DLLE and Registrar, University of Mumbai.
- Dr. Kunal Jadhav in Ex-in charge Director of DLLE University of Mumbai who gave us continuous supports.
- Our College Field Co-ordinator Prof. Dr. Balasaheb S. Patil who mentored and monitored our college students for extension activities.
- We extremely extend special thanks to our Ex-Principal Dr. Baliram Gaikwad and I/C Prin. K.A. Shama who gave us valuable guidance and support for the successful conduct of DLLE activities.
- We extremely extend special thanks to Dr. P.R.Karulkar, IQAC Co-ordinator Dr. A.R.Chavan, Dr. H.K.Jagtap, Prof. RiyazPathan& Mr. T.N.Ghyar, for the continuous guidance & supports
- I thank our very dynamic Extension Work Teachers Miss Hannat Shaikh, Mrs Pooja Gupta, Mrs. Vinita Tandel and Students Mangers who continuously supported me in the successful completion of extension activities.
- The work would not have been completed without the support of the teaching and non-teaching staff of our college; therefore, I express sincere thanks to one and all.

Prof. V. S. Indulkar
Head of Dept. of Commerce, Extension
Work Teacher, K.G. Uran College
and Extension Field Co-ordinator,
DLLE, University of Mumbai.

ANNUAL CULTURAL REPORT

2023-2024

It's my great pleasure to present the annual report of Cultural activities for the academic year 2023-2024. It's a practice of our Cultural Department to organize orientation of youth festival to fresher. This year the orientation programe was organizedon 3rd July, 2023. The objective of this orientation to introduce the events of cultural youth festival to the students who have newly admitted in the college. It searched the new talent of the students. The expertise of the alumni shared their experience in this workshop. The first selection round of Cultural Youth festival organized by Department of students Development, University of Mumbai on 16th August, 2023 at SumatiChintamaniTipnis College, Neral.Our students were participated in total 29 events such as Classical Instrument, Mono Acting, Western Instrument, Story Telling, Indian Folk Dance, One Act Play, Skit, Mime, Qawwali, Indian Group song, Quiz, Mimicry, Mehandi, Rangoli, Cartooning, On the Spot Painting, Poster Making, Elocution, Story Writing, Debate, Clay Modeling, and Installation. Following students have got qualified in district round and performed at the final round which was held in University of Mumbai.The details of which are as follows:-

Name of the Participants	Class	Event	Rank
Ms. Shaikh SofiyaRazzaque	M.Com-II	Mehendi Designing	II
Ms. Sharma kajalAmarnath	T. Y. BAF	Rangoli	Consolation
Ms. Naik Katha Sunil	S. Y. BAF	Collage	Consolation
Ms. Mhatre Siddhi Mahesh	T. Y. BAF	Debate (English)	I
Mrs. SoniDeepikaKanahayalal	T. Y. BAF	Debate (English)	I
Mr. Mukadam Mohammad Munir	F.Y. B.Com	Elocution (English)	III
Ms. Shameli Neha Raju	F. Y. B.Com	Folk Dance	Consolation
Ms. ShedgeMadhura Vijay	S.Y. BAF		
Ms. Bharane Tanisha Suresh	F.Y. BA		
Ms. RawalShrutibenManojkumar	F.Y.B.Com		
Ms. DhumalShruti Vijay	F.Y.BAF		
Ms. BagulShitalGautam	S.Y.BA		
Ms. Patil Sakshi Shankar	F.Y.BA		
Ms. Mhatre SakshiDnyaneshwar	F.Y.BA		
Ms. Patil Mrunali Kiran	T.Y.BAF		
Ms. Wadkar Bhumika Vijay	F.Y.BAF		

Above all qualified performance got a chance to perform at final round in University of Mumbai which was scheduled from the month of September 2023. Our two events got success in final round. The details are as follows.

Name of the Participants	Class	Event	Rank
Ms. Shaikh SofiyaRazzaque	M.Com-II	Mehendi Designing	II
Ms. Shameli Neha Raju	F. Y. B.Com	Folk Dance	Consolation
Ms. ShedgeMadhura Vijay	S.Y. BAF		
Ms. Bharane Tanisha Suresh	F.Y. BA		
Ms. RawalShrutibenManojkumar	F.Y.B.Com		
Ms. DhumalShruti Vijay	F.Y.BAF		
Ms. BagulShitalGautam	S.Y.BA		
Ms. Patil Sakshi Shankar	F.Y.BA		
Ms. Mhatre SakshiDnyaneshwar	F.Y.BA		
Ms. Patil Mrunali Kiran	T.Y.BAF		
Ms. Wadkar Bhumika Vijay	F.Y.BAF		

The Cultural Committee had organized various cultural eventsat our College level from 20/01/2024 to 30/01/2024 like Black & White Day, Poster Making Competition, Elocution Competition, Mehendi Competition, Traditional Day Competition, Rose Day, Tie Day & Sari Day, and Essay Competition. This year our Department had also organized Intercollegiate Essay and Elocution competition. Following listed students succeeded in those competitions organized by College.

Name of the Students	Class	Events	Ranks
VAISHNAVI SANJAY GUPTA	T. Y. BAF	POSTER MAKING	THIRD
ARATI TUKARAM DAMALE	S. Y. B.COM	POSTER MAKING	SECOND
KAJAL AMARNATH SHARMA	T. Y. BAF	POSTER MAKING	FIRST
MANSI LALAN SHARMA	S. Y. BCOM	TRADITIONAL DAY	THIRD
SHRUTI S THAKUR	T. Y. BA	TRADITIONAL DAY	SECOND
SIDDHI M MHATRE	T. Y. BAF	TRADITIONAL DAY	FIRST
SONI DEEPIKA K	T. Y. BAF	EASSY ENGLISH	THIRD
SARVEEN S MUQRI	S. Y. BCOM	EASSY ENGLISH	SECOND
SIDDHI M MHATRE	TYBAF	EASSY ENGLISH	FIRST
KOLI PRADNYA KAMALAKAR	F. Y. BAF	EASSY MARATHI	THIRD
MANISHA LALAN SHARMA	T. Y. BCOM	EASSY MARATHI	SECOND
MALI PRACHITI CHANDRAKANT	T. Y. BCOM	EASSY MARATHI	FIRST

PATIL ADITI KUNDAN	T. Y. BAF	MEHENDI	THIRD
SHARMA KAJAL AMARNATH	T. Y. BAF	MEHENDI	SECOND
SHAIKH NAZIYA ACI MD	T. Y. BCOM	MEHENDI	FIRST
MANISHA LALN SHARMA	T. Y. B.COM	ELOCUTION	THIRD
SIDDHI MAHESH MHATRE	T. Y. BAF	ELOCUTION	SECOND
IQRA SALIM MUQRI	T. Y. B.COM	ELOCUTION	FIRST
NEHA K. GHARAT	T. Y. BAF	RANGOLI	THIRD
ARATI T. DAMALE	S. Y. B.COM	RANGOLI	SECOND
SANKET S. BHAGAT	F. Y. B.A	RANGOLI	FIRST

Fishpond King : MR. MUSTAFA ILYAS MEMON (T. Y. BAF)

Fishpond Queen : MS RAZIN ASHFAQ TUNGEKAR (T.Y. BCOM)
MS FAZIYAMUKTADIR PATHAN (F. Y. BCOM)

Rose King : MR. MD. MOHSIN MD. MUSHTAQ KHAN (T.Y.B.COM)
Rose Queen : MISS. YOGINI MAHESH MHATRE (S. Y.B.A)
MISS. SAKSHI MHATRE (F. Y. B.A)

We are very fortunate this year to have a presence of Hon’ble Shir. Sadanand Gaikwad a well-known entrepreneur in Uran vicinity as a Chief Guest of the Progrtamme and Hon’ble Shri. Sameer Vatharkar, Block Development Officer, Panchayat Sameeti Uran, Raigad as a Guest of Honour for this programme. Their speeches were excellent and highly motivated to our students.

Apart from this, Our Cultural Committee had organized Marathi Bhasha Gaurav Din on 27th February, 2024. The well-known Folk Artist Prof. Dr. DadaraoMhaske was the chief guest on this occasion. He presented various folk art and music in front of audience.

The success of all these activities is not possible without the guidance of our dynamic leader Prof. Kishor Shama (Principal, K. G Uran College). I am very thankful to our Hon’ble Prin. Kishor Shama for having moral support and appropriate guidance throughout the year for conducting various cultural activities. My sincere thanks are also due to Dr. M. G. Lone, Prof. A. K. Gaikwad, Prof. Mrs. A. R. Kamble, Prof. Miss. Hannat Shaikh, and Prof. Riyaz Pathan. My special to all the teachers and students volunteers for their wonderful guidance from time to time.

Dr. Parag Karulkar
Program Officer
(Cultural Dept)

कोकण ज्ञानपीठ

उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय

उरण - रायगड

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग

वार्षिक अहवाल, शैक्षणिक वर्ष २०२३ - २४

मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत कोकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने घेण्यात आलेल्या महाविद्यालयीन स्तर, जिल्हा स्तर व विद्यापीठ स्तरावरील शैक्षणिक वर्ष 2023–24 मधील कार्याचा संक्षिप्त आढावा.

जून 2023

दि. 21 जून 2023 रोजी महाविद्यालयात आंतरराष्ट्रीय योगा दिन साजरा करण्यात आला. श्रीमती पुनम चव्हाण (योगा प्रशिक्षक) यांनी विद्यार्थ्यांना प्राणायाम, ध्यान व योगासनाचे धडे दिले. यावेळी प्राचार्य प्रा.डॉ. बळीराम गायकवाड, डॉ.ए.आर चव्हाण (आय.क्यू.ए.सी. समन्वयक) डॉ. दत्ता हिंगमिरे (कार्यक्रम अधिकारी राष्ट्रीय सेवा योजना) सर्व शिक्षक व विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला व योगा विषयी माहिती मिळवली.

दि. 23 जून 2023 रोजी एक दिवशीय आपत्ती व्यवस्थापन मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. माननीय श्री. एम.के.मात्रे (उपनियंत्रक नागरी संरक्षण दल, उरण) यांनी व माननीय श्री. शशिकांत शिरसाठ (उपनियंत्रक नागरी संरक्षण दल उरण) यांनी आपत्ती व्यवस्थापन याविषयी मार्गदर्शन केले. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन.गायकवाड यावेळी उपस्थित होते. सूत्रसंचालन डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी केले. तर आभार डॉ. ए. आर. चव्हाण यांनी व्यक्त केले.

दि. 23 जून 2023 रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग व उरण पोलीस ठाणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने अमली पदार्थ विरोधी दिन साजरी करण्यात आला. उरण पोलीस ठाण्याचे सहाय्यक निरीक्षक मा. विशाल राजवाडे यांनी अमली पदार्थांचे प्रकार व अमली पदार्थ विरोधी कायदे विषयी सविस्तर मार्गदर्शन केले. मा. युवराज जाधव, प्रा.ए.के. गायकवाड, प्रा.डॉ.ए.आर. चव्हाण, प्रा.डॉ. दत्ता हिंगमिरे आदी यावेळी उपस्थित होते.

दि. 28 जून 2023 रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात राजर्षी शाहू महाराज जयंती साजरी करण्यात आली. प्रमुख व्याख्याते माननीय दिनेश सासवदे हे होते. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा.डॉ. बळीराम एन. गायकवाड हे होते. सूत्रसंचालन डॉ.एम.जी. लोणे यांनी तर आभार डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी व्यक्त केले.

जुलै 2023

दि. 3 जुलै 2023 रोजी महाविद्यालयात गुरुपौर्णिमा साजरी करण्यात आली. प्रा. श्री. के.ए. शामा सर यांनी गुरुचे महत्व विद्यार्थ्यासमोर विशद केले. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन. गायकवाड यांनी यावेळी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. विद्यार्थ्यांनीच कार्यक्रमाचे आयोजन केले व गुरू बद्दलची आपली कृतज्ञता व्यक्त केली.

दि. 4 जुलै 2023 रोजी पर्यावरण संवर्धन या विषयावर पथनाट्याचे आयोजन राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने केले गेले. महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व मोठ्या संख्येने विद्यार्थ्यांनी या पथनाट्य सादरीकरणावेळी उपस्थिती दर्शवली.

दि. 8 जुलै 2023 रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने व ओएनजीसीच्या संयुक्त विद्यमाने पिरवाडी समुद्रकिनारा स्वच्छता मोहिम हाती घेण्यात आली. यावेळी संपूर्ण ओएनजीसी व नागाव परिसरातील समुद्रकिनारा स्वच्छ करण्यात आला. डॉ.ए.आर.चव्हाण, डॉ. दत्ता हिंगमिरे, प्रा.सौ. अनुपमा कांबळे, श्रीमती विनिता तांडेल व विद्यार्थी या स्वच्छता मोहिमेत सहभागी झाले.

दि. 18 जुलै 2023 महाविद्यालयात अण्णाभाऊ साठे पुण्यतिथी साजरी करण्यात आली. प्राचार्य बळीराम एन. गायकवाड, डॉ.ए.आर.चव्हाण, सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी यांनी अण्णाभाऊ साठे यांच्या प्रतिमेस अभिवादन केले.

ऑगस्ट 2023

दि. 1 ऑगस्ट 2023 रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने साहित्यरत्न अण्णाभाऊ साठे जयंती व लोकमान्य टिळक स्मृतिदिन अभिवादन कार्यक्रमाचे आयोजन केले. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन. गायकवाड यांनी अण्णाभाऊ साठे यांच्या वर तर डॉ. एम.जी. लोणे यांनी लोकमान्य टिळक यांच्या कार्यावर प्रकाश टाकला. प्रा.श्री. के.ए. शामा, श्री. तानाजी घ्यार, डॉ.ए.आर. चव्हाण यावेळी उपस्थित होते. सूत्रसंचालन डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी केले.

दि. 4 ऑगस्ट 2023 रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना व ओलावा सामाजिक विकास संस्था पेन यांच्या संयुक्त विद्यमाने मैत्री, प्रेम सहवास या विषयावर मार्गदर्शनपर कार्यक्रमाचे आयोजन केले. श्रीमती रामा सावंत यांनी विद्यार्थ्यांना सविस्तर मार्गदर्शन यावेळी केले. मा. संदीप ढाकवळ (प्रोग्राम हेड, ओलावा सामाजिक संस्था, पेन) यावेळी उपस्थित होते. सूत्रसंचालन प्रा.डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी केले.

दि. 9 ऑगस्ट 2023 रोजी महाविद्यालयात पंचप्रण शपथ घेण्यात आली. राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा. डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी महाविद्यालयात उपस्थित सर्व विद्यार्थ्यांना पंचप्रण शपथ दिली. मोठ्या संख्येने विद्यार्थ्यांनी या उपक्रमात सहभाग नोंदवला.

दि. 9 ऑगस्ट 2023 रोजी दत्तक गाव पागोटे तालुका - उरण, जिल्हा - रायगड येथे राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने ग्रामपंचायत परिसरामध्ये व जिल्हा परिषद मराठी शाळा परिसरात वृक्षारोपण कार्यक्रम आयोजित केला. ऑगस्ट क्रांती दिनाचे औचित्य साधून भारत सरकारच्या मेरी माटी मेरा देश उपक्रम अंतर्गत वृक्षारोपण कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले. गावचे सरपंच श्री. कुणाल पाटील, प्राचार्य बळीराम गायकवाड, डॉ.ए.आर. चव्हाण व एन.एस.एस. प्रमुख डॉ. डी.पी. हिंगमिरे विद्यार्थी यांनी वृक्षारोपण केले.

दि. 11 ऑगस्ट 2023 रोजी महाविद्यालयात ए.आय.व्ही. एड्स प्रबोधन रॅलीचे आयोजन केले गेले. इंदिरा गांधी ग्रामीण रुग्णालय उरण यांच्या संयुक्त विद्यमाने हे आयोजन केले गेले. एच.आय.व्ही. समुपदेशक श्री. महादेव पवार यांनी विद्यार्थांना एड्स विषयी माहिती सांगितली व नंतर जरीमरी मंदिर, राजपाल नाका, गांधी पुतळा या मार्गाने जनजागृती रॅली काढण्यात आली.

दि. 12 ऑगस्ट 2023 रोजी मतदार नाव नोंदणी मार्गदर्शन कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले. महाविद्यालयातील निवडणूक साक्षरता क्लब व उरण तहसील कार्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने मतदार नोंदणी कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले. माननीय नायब तहसीलदार श्रीमती माधुरी यांनी मार्गदर्शन केले. यावेळी बीएलओ अरुणा गायकवाड, वैशाली भोईर, डॉ. ए. आर. चव्हाण, प्रा. व्हि. एस. इंदुलकर, प्रा.ए.के. गायकवाड, डॉ. दत्ता हिंगमिरे उपस्थित होते. यावेळी 50 विद्यार्थ्यांनी मतदार यादी नाव नोंदणी अर्ज भरला.

दि. 14 ऑगस्ट 2023 रोजी मेरी माटी मेरा देश अंतर्गत विरोको नमन कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले. श्री. सुभाष वाडकर यांनी देशाची सुरक्षा व जवानांची भूमिका याविषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. यावेळी महाविद्यालयाच्या वतीने शाल, श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन दोन जवानांना नमन करण्यात आले व त्याच्या कार्याचा गौरव करण्यात आला.

दि. 15 ऑगस्ट 2023 रोजी महाविद्यालयात भारतीय स्वातंत्र्य दिन साजरा करण्यात आला. महाविद्यालय विकास समितीचे सदस्य श्री. रमेश ठाकूर यांच्या हस्ते ध्वजवंदन करण्यात आले. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन.गायकवाड, श्री.के.ए. शामा सर्व शिक्षक, शिक्षकेत कर्मचारी व विद्यार्थी यावेळी उपस्थित होते.

सप्टेंबर 2023

दि. 5 सप्टेंबर 2023 रोजी राष्ट्रीय योजना विभागाच्या वतीने शिक्षक दिन साजरा करण्यात आला. प्रा. व्ही.एस. इंदुलकर हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. तर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ.एच.के. जगताप हे होते.

विद्यार्थ्यांनी शिक्षकांबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करण्यासाठी कार्यक्रमाचे आयोजन केले. कुमारी ईकरा मुक्री हिने सूत्रसंचालन तर प्रचिती माळी हिने आभार मानले. प्रा.डॉ. दत्ता हिंगमिरे, प्रा. अनुपमा कांबळे तसेच सर्व शिक्षक यावेळी उपस्थित होते.

दि. 10 सप्टेंबर 2023 रोजी डॉ. पतंगराव कदम महाविद्यालय, पेण. जिल्हा रायगड येथे आयोजित एनआरडी एसआरडी निवड शिबिरात एकूण चार विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता. कु. आदित्य लहासे, कु. अमन राय, कु. अंकुश नाखवा व कु. संचित पाटील आदी विद्यार्थी या निवड शिबिरात सहभागी झाले रायगड जिल्हा समन्वयक प्रा. तुळशीदास मोकल, उत्तर रायगड विभागीय समन्वयक प्रा.डॉ. दत्ता हिंगमिरे यावेळी उपस्थिती होते.

दि. 18 सप्टेंबर 2023 रोजी महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने करळ तालुका उरण येथील गरीब बांधवांना अन्नधान्य व इतर आवश्यक वस्तूंचे वाटप करण्यात आले. एनएसएस कार्यक्रम अधिकारी प्रा.डॉ. दत्ता हिंगमिरे, आय.क्यु.ए.शी समन्वयक प्रा.डॉ.ए. आर.चव्हाण, शिक्षक व विद्यार्थ्यांनी साहित्य संकलन व वाटपासाठी मेहनत घेतली.

दि. 25 सप्टेंबर 2023 रोजी राष्ट्रीय योजना दिन महाविद्यालयात साजरा करण्यात आला. महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा.डॉ. बळीराम ए.गायकवाड यांनी राष्ट्रीय सेवा योजना प्रमुख प्रा.डॉ. दत्ता हिंगमिरे, आय.क्यू.ए. सी. समन्वयक डॉ.ए.आर.चव्हाण, श्रीमती अनुपमा कांबळे, डॉ.एम.जी. लोणे उपस्थित होते.

दि. 27 सप्टेंबर 2023 रोजी महाविद्यालयात दत्त व मौखिक आरोग्य तपासणी शिबिराचे आयोजन केले गेले. डॉ. संतोष झापकर (दंतशल्य चिकित्सक, इंदिरा गांधी रुग्णालय, उरण) यांनी एकूण 62 विद्यार्थ्यांची दंत व मौखिक तपासणी केली तसेच योग्य समुपदेशन केले. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन. गायकवाड यांनी दातांची काळजी विद्यार्थ्यांनी घेतली पाहिजे असे सांगितले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन उपस्थितांचे आभार राष्ट्रीय योजना प्रमुख डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी व्यक्त केले.

ऑक्टोबर 2023

दि. 2 ऑक्टोबर 2023 रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने राष्ट्रपिता महात्मा गांधी व लालबहादूर शास्त्री यांची जयंती साजरी करण्यात आली. श्री.के.ए.शामा यांच्या हस्ते प्रतिमा पूजन करण्यात आले. प्रा.डॉ.एम.जी. लोणे यांनी महात्मा गांधीजींच्या अहिंसा तत्त्वावर प्रकाश टाकला. संचलन एनएसएस प्रमुख डॉक्टर दत्ता हिंगमिरे यांनी तर तर आभार डॉ.ए.आर. चव्हाण यांनी व्यक्त केले.

दि. 2 ऑक्टोबर 2023 रोजी महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने राष्ट्रपिता महात्मा गांधी व लालबहादूर शास्त्री यांची जयंती साजरी करण्यात आली. श्री.के.ए.शामा यांच्या हस्ते प्रतिमा पूजन करण्यात आले. प्रा.डॉ. एम.जी. लोणे यांनी महात्मा गांधीजींच्या अहिंसा तत्त्वावर प्रकाश टाकला. संचलन एनएसएस प्रमुख डॉक्टर दत्ता हिंगमिरे यांनी तर आभार डॉ.ए.आर. चव्हाण यांनी व्यक्त केले.

दि. 31 ऑक्टोबर 2023 रोजी महाविद्यालयात सरदार वल्लभभाई पटेल यांची जयंती एकता दिन म्हणून साजरी करण्यात आली. डॉ. एच.के. जगताप व डॉ. पराग कारुळकर यांनी सरदार पटेल यांच्या जीवन कार्यावर प्रकाश टाकला. यावेळी उपस्थित विद्यार्थ्यांनी राष्ट्रीय एकत्रित शपथ घेतली. कार्यक्रमाचे आयोजन डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी केले.

दि. 20 ते 31 ऑक्टोबर दरम्यान भारत सरकारच्या मेरी माटी मेरा देश उपक्रमांतर्गत सेल्फी अपलोड उपक्रम कृती घेण्यात आला. माती हातात घेऊन सेल्फी काढण्यात आला व तो भारत सरकारच्या लिंक वर अपलोड करण्यात आला. जवळपास एकूण दोनशे विद्यार्थ्यांनी सेल्फी अपलोड उपक्रमात सहभाग नोंदवला.

नोव्हेंबर 2023

दि. 12 नोव्हेंबर 2024 रोजी राष्ट्रीय योजना विभाग व माजी विद्यार्थी संघ उरण महाविद्यालय यांच्या संयुक्त विद्यमाने विंधणे आदिवासी वाडी येथे आदिवासी बांधवांसोबत दिवाळी कार्यक्रमाचे आयोजन केले. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन. गायकवाड, माजी विद्यार्थी संघाचे अध्यक्ष विशाल पाटेकर इतर माजी विद्यार्थी यांच्या

उपस्थितीत कार्यक्रमाचे आयोजन केले गेले. या कार्यक्रमात आदिवासी बांधवांना नवीन कपडे, महिलांना साडी पुरुषांना टॉवेल व शालेय विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक साहित्याचे वाटप करण्यात आले.

डिसेंबर 2023

दि. 1 डिसेंबर 2023 रोजी महाविद्यालयात जागतिक एड्स दिन व आरोग्य तपासणी शिबिराची आयोजन केले गेले. डॉ. बाबासो काळेल (वैद्यकिय अधिक्षक इंदिरा गांधी ग्रामीण रुग्णालय उरण व त्यांच्या टीमने जवळपास 30 महाविद्यालयीन कर्मचारी व 125 विद्यार्थी विद्यार्थिनींची आरोग्य तपासणी यावेळी केली. सर्वांची लिपिड प्रोफाइल टेस्ट करण्यात आली. एच आय व्ही समुपदेशक माननीय श्री. महादेव पवार, तृप्ती परजणे, डॉ. स्वाती म्हात्रे, डॉ. स्नेहल कोळी, संजीवनी म्हात्रे व श्रीमती संगीता शिंदे यांनी आरोग्य तपासणीचे कार्य केले.

दि. 6 डिसेंबर 2023 रोजी महाविद्यालयात डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर महापरिनिर्वाण दिन साजरा करण्यात आला. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन.गायकवाड यांनी प्रतिमा पूजन केले. प्रा. आनंद गायकवाड यांनी बाबासाहेब आंबेडकरांच्या जीवन कार्यावर प्रकाश टाकला. सूत्रसंचाल डॉक्टर दत्ता हिंगमिरे यांनी तर आभार डॉ. एम.जी.लोणे यांनी व्यक्त केले.

दि. 2 ते 6 डिसेंबर 2023 या कालावधीत सि.डी. देशमुख महाविद्यालय रोहे येथे आयोजित पाच दिवशीय नेतृत्व विकास शिबिरात कुमारी वैष्णवी मनोहर पाटील (एस वाय बी कॉम) या विद्यार्थिनींनी सहभाग नोंदवला.

जानेवारी 2024

दि. 3 जानेवारी रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांची जयंती साजरी करण्यात आली. संस्थेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी माननीय प्रदीपचंद्र श्रृंगारपुरे, प्राचार्य के. ए. शामा यांच्या हस्ते प्रतिमा पूजन करण्यात आले. प्रा.ए.के. गायकवाड यांनी सावित्रीबाई फुले यांचा जीवन प्रवास व स्त्री शिक्षणात त्यांनी दिलेले योगदान स्पष्ट केले. डॉ. ए.आर. चव्हाण, श्री. तानाजी घ्यार, सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते. सूत्रसंचालन डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी केले.

दि. 13 जानेवारी 2024 रोजी चांगु काना ठाकुर महाविद्यालय पनवेल आयोजित एक दिवसीय जिल्हास्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन शिबिरात कुमारी पाटील वैष्णवी मनोहर (एस वाय बी कॉम) कुमार गायकवाड अमित हरी (एस वाय अकाउंटिंग अँड फायनान्य) व कुमारी पाटील आदिती कुंदन (टी वाय अकाउंटिंग अँड फायनान्स) या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला.

दि. 25 जानेवारी 2024 रोजी महाविद्यालयात मतदार जागृती कार्यक्रमाचे आयोजन केले. महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थ्यांना मतदार जनजागृती शपथ देण्यात आली. मा. रवीशेठ भोईर (तालुकाप्रमुख, भारतीय जनता पार्टी) प्राचार्य के.ए. शामा, मा. तेजस पाटील, मा. सुनिल पाटील व मा. रमेश पाटील आदी उपस्थित होते. प्राचार्य के.ए.शामा व आय. क्यु.ए.शी समन्वयक डॉ.ए. आर. चव्हाण यांनी मतदाराची भूमिका विद्यार्थ्यांसमोर मांडली. तर संविधान व लोकशाही याविषयी डॉक्टर दत्ता हिंगमिरे यांनी मार्गदर्शन केले.

दि. 26 जानेवारी 2024 रोजी पन्नासावा प्रजासत्ताक दिन महाविद्यालयात साजरा करण्यात आला. माननीय श्री. रमेश ठाकूर (सदस्य, महाविद्यालय विकास समिती) यांच्या हस्ते ध्वजवंदन करण्यात आले. प्राचार्य के.ए.शामा इतर मान्यवर, शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी यावेळी उपस्थित होते.

दि. 26 जानेवारी 2024 रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने टाटा हॉस्पिटल खारघर यांच्या सहकार्याने रक्तदान शिबिराचे आयोजन करण्यात आले. लायन्स क्लब उरण, माजी विद्यार्थी संघ उरण महाविद्यालय, यांच्या सहकार्याने आयोजित केलेल्या या रक्तदान शिबिरात एकूण 42 रक्तदात्यांनी रक्तदान केले.

फेब्रुवारी 2024

दि. 20 फेब्रुवारी 2024 रोजी महाविद्यालयात शिवजयंती साजरी करण्यात आली. प्राचार्य के.ए.शामा यांच्या हस्ते प्रतिमा पूजन करण्यात आले. प्रा.डॉ.एम.जी. लोणे यांनी शिवरायांच्या जीवन व कार्यावर प्रकाश टाकला, डॉ. ए.आर. चव्हाण, श्री. तानाजी घ्यार, शिक्षक, शिक्षकेत कर्मचारी यावेळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा.डॉ.दत्ता हिंगमिरे यांनी केल.

प्रा. डॉ. डी.पी. हिंगमिरे
कार्यक्रम अधिकारी
राष्ट्रीय सेवा योजना

कोकण ज्ञानपीठ
उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय
उरण - रायगड
राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग
विशेष निवासी श्रमसंस्कार शिबिर
दिनांक १२ डिसेंबर २०२३ ते १८ डिसेंबर २०२३
स्थळ : मु.पो. पागोटे, तालुका : उरण, जि. रायगड

कोकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य कला महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने विशेष निवासी श्रमसंस्कार शिबिर मौजे पागोटे तालुका – उरण, जिल्हा – रायगड येथे दि. 12 डिसेंबर 2023 ते 18 डिसेंबर 2023 या कालावधीत संपन्न झाले. या विशेष शिबिराचा संक्षिप्त अहवाल खालील प्रमाणे.

दि. 12 डिसेंबर 2023 राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे विशेष निवासी संस्कार शिबिर स्थळी सकाळी नऊ वाजता सर्व स्वयंसेवक उपस्थित झाले. निवास तयारी व हॉल स्वच्छता करण्यात आली. त्यानंतर पहिल्या सत्रात सकाळी 10.30 माननीय श्री. व्हि.एस. इंदुलकर सर यांनी नियोजन व चर्चासत्र घेतले. त्यांनी विद्यार्थ्यांचे पाच ग्रुप निर्माण केले व त्यांच्या सात दिवसाच्या कामाचे संपूर्ण नियोजन सांगितले.

दुपारी जेवणानंतर उद्घाटन कार्यक्रमाचे नियोजन व तयारी करण्यात आली. उद्घाटन कार्यक्रमाचे अध्यक्ष संस्थेचे सचिव तथा मुख्य कार्यकारी अधिकारी माननीय श्री. प्रदीपचंद्र श्रृंगारपुरे हे होते. तर कार्यक्रमाच उद्घाटक माननीय श्री. प्रा. सुनिल सुशिल शिंदे (समन्वयक, राष्ट्रीय योजना विभाग मुंबई विद्यापीठ) होते. त्यांनी राष्ट्रीय योजना विभागाचा स्वयंसेवक हा राष्ट्र निर्माता असता असे सांगितले. माननीय श्री. रमेश ठाकूर (सदस्य महाविद्यालय विकास समिती) यांनी बदललेल्या जीवनशैलीमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये नकारात्मकता वाढली आहे असे सांगितले. त्यातून बाहेर येण्यासाठी श्रमसंस्कार शिबिराची आवश्यकता असल्याचे सांगितले. यावेळी प्राचार्य डॉ. बळीराम एन. गायकवाड यांनी विद्यार्थ्यांना संबोधित केले. कार्यक्रमात पागोटे गावचे सरपंच माननीय श्री. कुणाल पाटील, माननीय श्री. प्रकाश नारायण भोईर (सदस्य ग्राम सुधारणा मंडळ) माननीय श्री. सतीश पाटील (उपसरपंच) माननीय श्री. ऋषिकेश म्हात्रे (खजिनदार, ग्राम सुधारणा मंडळ) माननीय श्री. अनंत पाटील (मुख्याध्यापक रा.जी.प. शाळा पागोटे) इत्यादी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन प्रा.डॉ.दत्ता हिंगमिरे (कार्यक्रमाधिकारी, राष्ट्रीय सेवा योजना) यांनी केले. पाहुण्यांचे स्वागत परिचय प्रा.डॉ. ए.आर.चव्हाण (आय.क्यू.ए.सी. समन्वयक) यांनी केले. तर आभार सौ. अनुपमा कांबळे यांनी केले. संध्याकाळच्या भोजनानंतर दिवसाची समाप्ती झाली.

दि. 13 डिसेंबर 2023 रोजी दुसऱ्या दिवसाची सुरुवात योगा प्रशिक्षण व आरोग्याची काळजी याविषयी माननीय श्री. रमेश ठाकूर (सदस्य महाविद्यालय विकास समिती) यांनी सविस्तर मार्गदर्शन केले व काही योगा प्रात्यक्षिके घेतली. त्यानंतर चहा व नाश्ता झाल्यानंतर गाव स्वच्छता करण्यासाठी स्वयंसेवक गावात गेले. गाव परिसर, स्मशानभूमी इत्यादी भागाची स्वच्छता व साफसफाई करण्यात आली.

त्यानंतर दुपारच्या भोजनानंतर बौद्धिक सत्रात प्रा.डॉ.एच.के. जगताप यांनी बांबू उत्पादन व पर्यावरण रक्षण या विषयावर व्याख्यान दिले. त्यांनी प्लास्टिकचे दुष्परिणाम सांगून बांबू उत्पादनाविषयी माहिती सांगितली. त्यानंतर मा. स्वप्निल रत्नपारखी व मा. सुरज जाकापुरी यांनी बँकिंग परीक्षेची माहिती विद्यार्थ्यांना सांगितली. त्यानंतरच्या सत्रात माननीय जितेंद्र लाड यांनी माझ्या जगण्याचं बळ या विषयावर आपले विचार मांडले व ओघवत्या शैलीत आई–वडील,

मानवता, प्रेम, निसर्ग इत्यादी विषयातील कविता सादर केल्या. मा.कवी वैभव वऱ्हाडी यांनी आपल्या कवितेच्या माध्यमातून मूल्य शिक्षणाचा संदेश दिला. जेवणानंतर प्रेरणा संघाने डायरी वाचन केले व पथनाट्याच्या तयारी नंतर दिवसाची सांगता झाली.

दि. 14 डिसेंबर 2023 रोजी गुरुवार या दिवशी श्री. रमेश ठाकूर यांनी विविध उदाहरणासह योगाचे महत्त्व सांगितले व प्रात्यक्षिकांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना योगाचे धडे दिले. नंतर रोजच्या नियमाप्रमाणे आजही चहा ब्रेकफास्ट नंतर श्रमदान करण्यात आले. आजचे श्रमदान हे वेगळ्या प्रकारचे होते आज विद्यार्थ्यांनी बौद्धिक श्रमदान केले. आज अचानक शाळेच्या मुख्याध्यापकांनी शाळेतील सर्व शिक्षक ट्रेनिंग साठी गेल्यामुळे एन.एस.एस. च्या विद्यार्थ्यांनी शाळा ताब्यात घेण्यास सांगितले. त्यामुळे आज सर्व विद्यार्थ्यांनी शाळा चालवली कोणी मुख्याध्यापक, कोणी मराठी शिक्षक, इतिहास शिक्षक, गणित शिक्षक, तर कोणी पि.टी. शिक्षकाची भूमिका उत्तमरीत्या पूर्ण केली.

दुपारच्या बौद्धिक सत्रामध्ये सौ. कल्पना गोगटे आपल्याच महाविद्यालयातील मराठी विभागाच्या प्राध्यापिका यांनी संत साहित्य व समाजजीवन याविषयी मार्गदर्शन केले. त्यामध्ये त्यांनी संत ज्ञानेश्वर, संत तुकाराम, संत रामदास इत्यादी संतांच्या ओव्यांद्वारे आपल्या जीवनाची कशी सांगड घालावी याबद्दल मार्गदर्शन केले. दुसऱ्या बौद्धिक क्षेत्रामध्ये माननीय श्री. दौलत पाटील यांनी आजच्या तरुण पिढीचे नेतृत्व करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करणाऱ्या कवितांमधून विद्यार्थ्यांना जीवनाविषयी माहिती दिली. त्यानंतर उरण मधील प्रसिद्ध हास्य सम्राट माननीय श्री. संजीवन म्हात्रे यांनी वाचन संस्कृती व आजचे तरुण याविषयी मार्गदर्शन केले श्री. संजिवन म्हात्रे यांनी वाचन विद्यार्थ्यांसाठी किती महत्त्वाचे आहे, कारण वाचाल तर वाचाल या उक्तीप्रमाणे विद्यार्थ्यांनी विविध विषयांवरील पुस्तकांचे वाचन केले पाहिजे. आपल्या प्रेझेंट परफेक्ट या पुस्तकामधून त्यांनी थोडक्यात विद्यार्थ्यांना सांगितले. आपल्या मार्गदर्शनातून त्यांनी वाचनाची विद्यार्थ्यांची दिशा कशा प्रकारे बदलू शकते याविषयी संदेश दिला. जेवणानंतर सप्तरंगी संघाने डायरी वाचन केले व पथनाट्याच्या तयारीने दिवसाची सांगता झाली.

दि. 15 डिसेंबर 2023 रोजी सकाळी श्री. रमेश ठाकूर यांनी आहार कसा घ्यावा, काय खावे व काय टाळावे याविषयी सविस्तर माहिती वाद्यार्थ्यांना दिली व योगा प्रात्यक्षिकाचा सराव घेतला त्यानंतर चहा व नाष्ट्या नंतर सर्व स्वयंसेवक स्वच्छता करण्यासाठी नाव्हाशेवा स्टेशन परिसर स्वच्छ करण्यासाठी गेले व संपूर्ण स्टेशन परिसर त्यांनी झाडून काढला. गावकऱ्यांच्या वतीने चिकन व भाकरी शिबिरार्थींना देण्यात आली.

दुपार जेवणानंतर बौद्धिक सत्रात डॉ.ए.आर. चव्हाण यांनी भारतातील राजकोषीय आणि (मॅट्रीक) धोरणाची वस्तुथिती या विषयावर व्याख्यान दिले. त्यानंतर फ्रेंड्स ऑफ नेचर संस्था, चिरनेर यांचे संस्थापक माननीय जयवंत ठाकूर माननीय श्री. राकेश शिंदे यांनी बिनविषारी साप, मध्यम विषारी साप, विषारी साप याविषयी सविस्तर माहिती दिली व विद्यार्थ्यांच्या मनातील सापाबद्दलते समज-गैरसमज दूर केले व प्लास्टिक प्रदूषण या विषयावर सविस्तर माहिती दिली. त्यानंतर प्रेरणा संघाने भोजन तयार केले होते. सर्वांनी भोजन केले व आम्ही एकत्र संघाच्या डायरी वाचनानंतर पथनाट्याच्या तयारीने दिवसाची सांगता झाली.

दि. 16 डिसेंबर 2023 शनिवार रोजी सकाळी माननीय श्री. रमेश ठाकूर यांनी योगासने व योगनिद्रा विद्यार्थ्यांना शिकवली व निरोगी जीवनाचा मंत्र दिला त्यानंतर चहा व नाश्ता झाल्यानंतर आरोग्य तपासणी शिबिराची तयारी करण्यात आली. हेल्थ कन्सेप्ट चॅरिटीज, मुंबई यांच्या सहकार्याने डॉ. वेदांती यांची टीम आरोग्य तपासणी शिबिरासाठी आली होती. त्यांनी होमिओपॅथी औषधाच्या सहाय्याने रुग्णांवर उपचार केले, बी.पी. शुगर, अशक्तपणा, सांधेदुखी इत्यादी अनेक आजारांवर त्यांनी शाळेतील विद्यार्थी व गावातील नागरिकांवर उपचार केले. शिबिराला उत्तम असा प्रतिसाद मिळाला. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन.गायकवाड यांनी शिबिराला भेट दिली व शिवीरार्थींच्या कार्याची पाहणी केली व विद्यार्थ्यांचे कौतुक केले.

त्यानंतर दुपारच्या सत्रात माननीय श्री. प्रशांत पाटील (संस्थापक वॉरियर्स अकॅडमी बोकडवीरा)

यांनी व माननीय विशाल पटवर्धन (एमपीएससी शिक्षक) यांनी विद्यार्थ्यांना आर्म, नेव्ही, पोलीस, सरळ सेवा भरती प्रशिक्षण याविषयी मार्गदर्शन केले व गोळा फेक, 100 मीटर रनिंग, 800 मीटर रनिंग ची धावण्याची पद्धती इत्यादी प्रात्यक्षिक दाखवली व विद्यार्थ्यांचा प्राथमिक वार्मअप घेण्यात आला व स्पर्धा परीक्षा तयारी व याविषयी प्रश्न उत्तराच्या माध्यमातून स्वयंसेवकाच्या प्रश्नाचे निरसन करण्यात आले. विद्यार्थ्यांनी या सेशनला उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला. त्यानंतर विद्यार्थ्यांनी पथनाट्याची तयारी केली व सप्तरंगी ग्रुपने केलेल्या भोजनाचा आस्वाद विद्यार्थ्यांनी घेतला. पथनाट्याच्या तयारी नंतर दिवसाची सांगता झाली.

दि. 17 डिसेंबर 2023 रोजी रविवार या दिवशी योगा प्रार्थना यानंतर विद्यार्थ्यांनी सकाळचा ब्रेकफास्ट झाल्यानंतर गावांमध्ये स्वच्छतेचे महत्व विशद करणारी रॅली आयोजित केली. गावातील सर्व नागरिकांमध्ये स्वच्छतेचा संदेश पोहोचवणे हा या रॅली मागचा उद्देश होता. स्वच्छते विषयी घोषणांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांनी गावकऱ्यांना जागृत करण्याचा प्रयत्न केला.

दुपारच्या सत्रात प्रा.डॉ. पराग कारुलकर यांनी राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण व राष्ट्रीय सेवा योजना या विषयावर विद्यार्थ्यांना सविस्तर मार्गदर्शन केले राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या विद्यार्थ्यांची भूमिका, राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणात महत्त्वाची असल्याचे त्यांनी सांगितले व चर्चेच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांची संवाद साधला. संध्याकाळच्या सत्रामध्ये स्वयंसेवकांच्या सर्व ग्रुपने आपापल्या विषयावरील पथनाट्य गावच्या सार्वजनिक मंचावर सादर केली. एकता संघ यांनी बेटी बचाव बेटी पढाव या विषयावर पथनाट्य सादर केले. सप्तरंगी ग्रुपने पर्यावरण संवर्धन, सुराज्य ग्रुपने लोकसंख्या वाढएक समस्या, आम्ही एकत्र ग्रुपने एचआयव्ही एड्स जनजागृती तर प्रेरणा संघाने स्वच्छता काळाजी गरज इत्यादी विविध विषयांवर पथनाट्य सादर केली व गावकऱ्यांमध्ये जनजागृती करण्याचा प्रयत्न केला. रात्री भोजनानंतर दिवसाची सांगता झाली.

दि. 18 डिसेंबर 2023 रोजी दररोज प्रमाणे योगा आणि प्राणायम नंतर स्वयंसेवक विद्यार्थ्यांचा लेखी फीडबॅक घेण्यात आला. त्यानंतर समारोपीय कार्यक्रमाची तयारी करण्यात आली. समारोपीय कार्यक्रमात प्रमुख पाहुणे रायगड भूषण माननीय श्री. एल.बी. पाटील होते त्यांनी सामाजिक बांधिलकी विद्यार्थ्यांनी स्वत:मध्ये विकसित केली पाहिजे असे सांगितले. प्राचार्य डॉ. बळीराम एन. गायकवाड यांनी आपले मनोगत यावेळी व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालय विकास समिती सदस्य माननीय श्री. रमेश ठाकूर हे होते. समारोपिक कार्यक्रमात पागोटे गावचे सरपंच माननीय श्री. कुणाल पाटील, ग्राम सुधारणा समितीचे अध्यक्ष माननीय श्री. प्रकाश नारायण भोईर, ग्राम सुधारणा समितीचे उपाध्यक्ष माननीय श्री. सुरेंद्र पाटील, खजिनदार माननीय श्री. ऋषिकेश म्हात्रे, रायगड जिल्हा परिषद शाळा पागोटेचे येथील मुख्याध्यापक माननीय श्री. अनंत सदाशिव पाटील व सर्व ग्रामपंचायत सदस्य यावेळी उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कुमार अमित गायकवाड यांनी केले तर पाहुण्यांची ओळख कुमारी मयुरी पाटील हिने तर अहवाल वाचन कुमारी शितल बागुल यांनी केले. याप्रसंगी कुमारी पूजा पाटील, कुमारी वैष्णवी पाटील, कुमार शैलेंद्र खंदारे आदी विद्यार्थ्यांनी मनोगत व्यक्त केले. उपस्थितांचे आमचे आभार राष्ट्रीय योजना कार्यक्रम अधिकारी प्रा.डॉ. दत्ता हिंगमिरे यांनी व्यक्त केले व सात दिवसाच्या या निवासी श्रमसंस्कार शिबिराचा समारोप संपन्न झाला.

प्रा. डॉ. डी.पी. हिंगमिरे
कार्यक्रम अधिकारी
राष्ट्रीय सेवा योजना

वार्षिक क्रिडा अहवाल (2023-2024)

कोकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय वार्षिक क्रिडा सप्ताह दिनांक 04 जानेवारी ते 06 जानेवारी आणि 08 जानेवारी ते 09 जानेवारी 2024 रोजी आयोजित करण्यात आला. या क्रिडा सप्ताह मध्ये विविध स्पर्धा घेण्यात आल्या. माननीय प्राचार्य के. ए. शामा सर यांच्या मार्गदर्शनाखाली या क्रिडा सप्ताहाचा प्रारंभ दिनांक 04 जानेवारी 2023 रोजी सकाळी 9.00 वाजता कोटगाव ग्राम सुधार मंडळाचे क्रिडा मैदान येथे झाला. या वार्षिक क्रिडा स्पर्धांचे उद्घाटन समारंभासाठी उद्घाटन म्हणून महाविद्यालय विकास समितीचे सन्माननीय सदस्य माननीय रमेशजी ठाकूर साहेब उपस्थित होते. तसेच या उद्घाटन कार्यक्रमास प्रमुख पाहुणे म्हणून कोटगाव ग्राम सुधार मंडळाचे अध्यक्ष माननीय निलेशजी पाटील साहेब उपस्थित होते. सदर क्रिडा सप्ताहास महाविद्यालयातील सर्व प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी वृंद आणि बहुसंख्येने विद्यार्थी उपस्थित होते. सदर क्रिडा सप्ताह मध्ये सांघिक खेळ यामध्ये मुले-मुली यांचे क्रिकेट, कबड्डी, खो-खो, फुटबॉल, तर वैयक्तिक खेळांमध्ये धावणे, लांब उडी, उंच उडी, भालाफेक, थाळीफेक आणि गोळा फेक इत्यादी खेळ घेण्यात आले तसेच महाविद्यालयांमध्ये कॅरम, चेस इत्यादी खेळ घेण्यात आले. स्वर्गीय बाळासाहेब ठाकरे क्रिडा संकुल मध्ये बॅडमिंटन स्पर्धा घेण्यात आल्या. विजयी ठरलेल्या विद्यार्थ्यांना पारितोषिके व प्रमाणपत्र देऊन गौरविण्यात आले. सन 2023-24 या वर्षात मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत आंतर-महाविद्यालयीन क्रिडा स्पर्धांमध्ये खालील विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता.

1) मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत खालसा कॉलेज माटुंगा, मुंबई येथे दिनांक 7 ऑक्टोंबर 2023 रोजी अंतर महाविद्यालयीन ताईकांदो स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयाची विद्यार्थिनी कुमारी कोमल अमित ठाकूर या विद्यार्थिनीने सहभाग घेतला.

2) मुंबई विद्यापीठ अंतर्गत झोन-1 मध्ये दिनांक 8 डिसेंबर 2023 रोजी सी.के.टी. कॉलेज, पनवेल येथे झालेल्या ज्युडो स्पर्धेत आपल्या महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी कुमारी कोमल अमित ठाकूर प्रथम वर्ष कला सिल्वर मेडल मिळविला.

3) दिनांक 14/12/2023 रोजी मुंबई विद्यापीठ झोन - 1 आयोजित क्रिकेट स्पर्धेमध्ये आपल्या महाविद्यालयातील 14 विद्यार्थ्यांचा सहभाग होता.

4) दिनांक 23/12/2023 मुंबई विद्यापीठ आयोजित झोन - 1, अण्णा लीला कॉलेज, चेंबूर येथे पावर वेट लिफ्टिंग स्पर्धेमध्ये 02 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

प्रा. ए.के. गायकवाड

क्रिडा विभाग प्रमुख

WOMEN DEVELOPMENT CELL

REPORT 2023-24

The following programme has been conducted by Women Development cell in the Academic year 2023-24

1) Guest lecture on "Health and Hygiene Awareness"

2) Webinar on awareness about the "Nutrition and Healthy Diet"

3) Celebration of International Women's Day with following Competition

a) Art of ClothCompetition

b) Bridal Makeup Competition

On 25/09/203 at 09:00 am at College Premises, Women Development Cell organized Guest lecture on "Health and Hygiene Awareness". Dr. Priti Gadhe Guided about how osteoporosis is the most common bone problem faced by the women's after a certain age and how they can prevent it. Similarly the event continued by elaborating 'Urinary Tract Infection (UTI)' and its causes. Also explaining the 'Thyroid' effect on the younger generation because of poor diet and its treatment. How stress also plays a part in developing Thyroid. Most Important that she Explain the effects of Anemia and its symptoms which will affect the women's at a later stage because of low Hemoglobin count.

Celebration of International Women's Day the Women Development Cell and Women Wisdom Educational and Social Trust, Bokdvira Uran-Raigad jointly Organized Competition of Art of Cloth, BridalMakeup. The competitions were held from 26thFebruary to 27thFebruary 2024. Most of the Girls students participated in the competition. Mrs. Tazmeen Saeed Tungekar the famous makeup artist of the town was called as judged for the competition. The Prize distribution was held on 27thFebruary 2024. The Women Wisdom Educational and Social Trust, Bokdvira Uran-Raigad members and the judge were also called for the prize distribution. The Prize was given by Hon'ble principal K.A.Shama and directors of WWEST Mrs. Sarika Patil. We had a small celebration and concluded the programme.

On 28/02/2024 at 10:00 amorganized Webinar on ""Nutrition and Healthy Diet" all on Google Meet. It is an insightful online lecture on nutrition tailored to Girls Students health and well-being. Mrs. RumeenBubere famous Dietitian in Uran City was the Main Chief Guest and also give the valuable Guidance about the Diet. She delivered lecture on Diet, Important of diet in life, she also told the student that how the proteins, Carbohydrates and Calcium are important in Diet. She also Guided that Women need fewer calories than men, their requirements for certain vitamins and minerals are much higher. But they have Hormonal changes, associated with menstruation, child-bearing, and menopause. Such Cases women have a higher risk of anemia, weakened bones, and osteoporosis. So that Woman required a higher intake of nutrients such as iron, calcium, magnesium, vitamin D, and vitamin B9. Means they required Healthy Diet in regular life.

Prof. Mrs. A. R. Kamble
(Chairperson)
Women Development Cell

PARTICIPATION OF THE TEACHERS IN WORKSHOPS / SEMINAR ETC.

2023-24

PROF. INDULKAR V. S.
(Associate Professor & HOD Commerce)

1 Participated in one day International Conference on "The Problem of Rupee: It's Origin and It's Solutions" organized by Dr. BabasahebAmbedkar International Research Center, University of Mumabi, Dr. BabasahebAmbedkar Research & Training Institute, Pune in collaboration with London School of Economics & Political Science on 26thNovember,2023.

2 Worked as a Co-ordinatorand Organized a Workshop on National Education Policy -2020: A Roadmap for Teacher's Development with University of Mumbai's Department of Lifelong Learning & Extension in collaboration with Karnala Sports Academy Barns College of Arts, Science & Commerce Panvel, Konkan Gyanpeeth, Uran College of Commerce & Arts, Uran Raigad, Chembur Sarvankash Shikshanshastra Mahavidyalaya, Chembur on 31st Aug. 2023.

3 Worked as a Convener for University UDAAN Festival held at Uran Education Society's College of Management & Technology, Uran on 27th Jan.2024. Total 501 beneficiaries of the Udaan Festival.

4 Worked as a ConvenerandOrganized One Day Multidisciplinary E-National Conference on Role of Commerce Industry & Management in Accelerating Creative Economy on 13th April, 2024.

5 One DayMultidisciplinary E-National Conferenceon "Role of Commerce Industry & Management in Accelerating Creative Economy" participated and presented paper title' Analysis of Social Commerce Utilization Strategy in Small Scale Restaurantsdated 13th April 2024, organized by Dept. of Commerce, Department of Bachelor of Accounting & Finance and Department of Economics of K.G. Uran College, Uran Raigad.

6 Participated in one day Faculty Development Program organized by IQAC K.G. Uran College of Commerce & Arts, Uran in the academic year 2023-24.

7 Worked as a Resource Person for NSS for the residential camp organized atPagote, Uran.

8 Delivered Training as a Resource Person for DLLE students on different extension project and its activities at different colleges i.e. Uran Education Society's College of Management & Technology, Uran, Karnala Sports Academy Barns College of Arts, Science & Commerce Panvel, CKT ASC College Panvel, Veer Wajekar Arts, Commerce & Science College Phunde, Uran & L.S.P.M. Arts, Commerce & Science College, Chondhi, Alibag.

9 Worked as an Extension Work Teacher in the Department of Lifelong Learning & Extension, the University of Mumbai for the academic year 2023-24 at the College level.

10 Worked as Raigad District Field-Coordinator of Department of Lifelong Learning & Extension, University of Mumbai for the academic year 2023-24 at the University level.

PROF. R. T. THAWARE
(Dept. of Mathematics at Statistics)

1. Presented a Research Paper "Application of Mathematics in Social Science:A Review" in One Day International Multidisciplinary e-Conference on Recent Trends in Science, Commerce and Humanities held on dated 16th march, 2024 at Mangoan Taluka Education Society's Doshi Vakil Arts College and G.C.U.B. Science and Commerce College, Goregoan-Raigad.
2. Participated and Presented a Reaserch paper on "Pivotal Roles of Commerce, Industry and Management in Driving The Growth of The Creative Economy" in One Day a E-National Conference on Role of Commerce, Industry and Management in Accelerating creative Economy Jointly organised by Department of Commerce, BAF and Economics, Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce and Arts, Uran-Raigad (Paper published in B. Aadhar Multidisciplinary International Reaserch Journal, Impact Factor-(SJIF) - 8.632,Issue No. 477(CDLXXVII) B, ISSN:2278-9308).
3. Participated in the Short Term Course on"Leadership Development Programme" held on 22nd - 28th May, 2024 organised by University Grants Commission Malviya Mission Teacher Training Center, Mizoram University.

DR. H. K. JAGTAP
(HOD, Economics)

1) सन 2023 ते 2026 या कालावधीसाठी निसर्ग व सामाजिक पर्यावरण प्रदूषण निवारण मंडळ महाराष्ट्र राज्य या संस्थेच्या राज्य कार्यकारणी सदस्य पदी नियुक्ती.

2) दिनांक 24 डिसेंबर 2023 ते 25 डिसेंबर 2023 रोजी कोंढापुरी तालुका शिरूर जिल्हा पुणे येथे संपन्न झालेल्या सातव्याराज्यस्तरीय पर्यावरण संमेलनात सक्रिय सहभाग.

3) डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीचे किर्ती महाविद्यालय मुंबई येथे दिनांक 4 सप्टेंबर 2023 ते 9 सप्टेंबर 2023 रोजी इंडियन नॉलेज सिस्टीम या विषयाचा सहादिवशीय आंतरराष्ट्रीय फॅकल्टी डेव्हलपमेंट कोर्समध्ये सहभाग.

4) दिनांक 12/5/2023 रोजी कौशल्य रोजगार उद्योजकता आणि नाविन्यता विभाग शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था उरण येथे रिसोर्स पर्सन म्हणून सहभाग.

5) मराठी अर्थशास्त्र परिषद महाराष्ट्र राज्य 28/08/2023 रोजी आजीवन सभासदत्व प्राप्त.

6) वीर वाजेकर कॉमर्स सायन्स आर्ट्स महाविद्यालय फुंडे उरण रायगड येथे 2023-24 वर्षाचे अंदाजपत्रक याविषयी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन.

7) करियर कट्टा अंतर्गत सेंटर ऑफ एक्सलन्स दोन दिवसीय कार्यशाळा सिंहगड इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी लोणावळा येथे सहभाग.

8) करिअर कट्टा अंतर्गत राज्यस्तरीय दोन दिवशीय राज्यस्तरीय कार्यशाळा विवा महाविद्यालय विरार येथे सहभाग.

9) मराठी अर्थशास्त्र परिषद 46 राष्ट्रीय अधिवेशन दिनांक 25,26,27 नोव्हेंबर 2023 वाघिरे कला वाणिज्य व विज्ञान

महाविद्यालय सासवड तालुका पुरंदर जिल्हा पुणे, आयोजित अधिवेशनात केंद्र पुरस्कृत विकास योजना आणि भारतीय शेती या विषयावर शोधनिबंध सादर.

10) महाराष्ट्र राज्य उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग आणि माहिती तंत्रज्ञान केंद्र करिअर कट्टा अंतर्गत तीन दिवसीय राज्यस्तरीय तायवाडे महाविद्यालय नागपूर येथील अधिवेशनामध्ये दिनांक 29/30/2023 ते 31/03/2023 कालावधीमध्ये सक्रिय सहभाग.

11) महाराष्ट्र राज्य उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग आणि महाराष्ट्र माहिती तंत्रज्ञान सहाय्यता केंद्र अंतर्गत दिनांक 11 व 12 जानेवारी 2024 रोजी करिअर कट्टा संसद पदाधिकाऱ्यांचे दोन दिवशी अधिवेशन शारदाबाई पवार महाविद्यालय बारामती येथे सहभाग.

12. Participated in interactive meeting Institute to institute connect 4/10/ 2023 at ICAI tower Bandra Kurla Complex, Bandra Mumbai.

13. Completed online short term faculty development programme for CAS on emotional intelligent for teacher in higher education during the 16th to 25 November 2023, jointly organised career Katta, innovative pedology department centre Amravati, UGC Malviya mission teacher training centre, UGC HRTC Sant Gadge Baba Amravati University Amravati.

14. Participated and published research paper on Role of Micro Small and Medium Enterprises in Indian Economy. in JSM college Alibaug. one day National Conference on achievements of the Indian economy the reform period. Sponsored by ICSSR western Regional Centre Mumbai organised by Department of Economics JSM college Alibaug. This paper is published by UGC carelist 2023-24.

15. Presented a research paper in one day international multidiciplinary E-Conference on Recent Trends in science Commerce and humanities held on Saturday 16th March 2024 on the topic entitled Recent Development in Indian economy. Doshi Vakil Arts Commerce and Science College Goregaon Raigad.

16. Presented research paper in one day virtual National level conference on Recent trends in commerce management information technology and mass media held on 29 March 2024 on the topic Digital Economy organised by Vijayalakshmi Vishwanath Dalvi college Kankavali. This conference was selection for panelist Dr. H. K. Jagtap

17. Presented and published research paper on organic farming in one day National multi disciplinary e conference Role of Commerce Industry and Management in accelerating creative economy on Saturday 13 April 2024 organised by Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce and Arts college Raigad.

18. Presented and participated and published Research paper on Rural Entrepreneurship and Development in C. K.Thakur Arts Commerce and Science College Panvel. sponcer by ICSSR western region Mumbai. one day National seminar on Population environment and development Saturday 16 March 2024. This paper published by UGC care list 2023-24.

19. Successfully completed counselling psychology online course in October 2023 under Dr Dnyaneshwar Yashwant Sapkal Foundation Durva Education counselling and Training Institute.

PROF. A. K. GAIKWAD
(HOD, Geography)

1) Presented a research paper in one day international conference organised by ASC College Funde. Dt.10/01/2024
Title of paper : **Biodiversity Conservation: A case study of JNPT Surrounding Area**

2) Presented a research paper in international conference organised by Dosi Vakil,ASC College Goregaon. Dt.16/03/2024

Title of paper : **A Review of Agro Tourism: Challenges and Opportunities.**

3) Published and presented research paper in Two Day's Multi disciplinary National conference organised by ASC college ,Khed. Dt.1st to 2nd,March,2024.

Title of paper : **Adventure tourism in Raigad District-Challengers and Strategies for Development.**

4)) Published and presented research paper in One Day Multi disciplinary National conference organised by C.K.T. college , Panvel. Dt.16 March,2024.

Title of paper : **Need and Ways for Conservation of Natural Resources**

5) Published and presented research paper in One Day Multi disciplinary National E-conference organised by K.G.Uran college , Uran. Dt.19 April,2024.

Title of paper : **Role of Agro Tourism in Rural Development.**

DR. PARAG R. KARULKAR
(Dept. of Commerce)

One Chapter titled, "Arts & Culture Conservation: Challenges & Opportunities in India"Published in the Book titled, "Climate Change, Natural Disaster, Tourism and Sustainable Development" Published by Jyotikiran Publication, Pune, **(ISBN: 978-93-94819-92-4, Year March 2024).**

PROF. DR. M. G. LONE
(HOD, History)

1) A Research paper presented in two days National Conference , entitled ''वातापी मंदिर स्थापत्याचा अभ्यास'' organised by department of history, Maharashtra mahavidyalaya Nilanga, Latur.
2) A research paper published in online journal, International Journal of Advanced Research in science, communication and Technology ISSN 2581-9429. entitled समाज सुधारणा चळवळीतील महात्मा ज्योतीबा फुले यांचे योगदान : एक अभ्यास.
3) A research paper presented in the Multidisciplinary National Conference organised by Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce and Arts Uran Raigad, entitled: A review the Role of Trade and Industry in the development of Economy during the period of Emperor Asoka the Great.
4) A chapter published in editorial book entitled सिंधुताई सपकाळ जीवन आणि कार्य.
5) A research paper presented in the one day Multidisciplinary National Conference organised by ICS College khed entitled "Heritage Tourism of Maharashtra: A Case Study Raigad fort"
6) Participated in a one day conference on the problem of rupee: it's origin and It's solutions organised by Dr Babasaheb Ambedkar International research center, University of Mumbai, in collaboration with London school of economics and political science on 26 th November 2023.

PROF. MRS. ANUPAMA R. KAMBLE
(Dept. of Geography)

1) Two Days Multidisciplinary National Conference on Climate Change , natural disaster, Tourism and Sustainable Development on 1st march 2024 organized by ICS College of Arts Commerce and Science ,Khed, Ratnagiri and published Chapter on " Study of Biodiversity and its Conservation Special Reference to Konkan Region"
2) One Day Multidisciplinary National E Conference On Role of Commerce, Industry and management in Accelerating Creative economy on 13th April 2024 orgnized by K.G Uran College of Commerce and Arts,Uran-Raigad Participated and Published Paper on "Impacts of Climate Change o Uran Talukas Fishing Activity"
3) Paper Penetrated on "Role of Dairy Farming in economic Development:

   A Case Study of Pune District (MS) in One Day Multidisciplinary E National Conferenceorganized by Doshi Vakil Arts college and GCUB Science And Commerce Cllege, Goregaon Raigad on 16th March 2024.

DR. D.P. HINGMIRE
(Dept. of History)

1) Presented research paper entitled ''**गांधारपाले लेणी ऐतिहासिक दृष्टीक्षेप**'' in Two Day National Conference on New Research Trends in Aneient South India Art and Iconography Organized by Dept. of History Maharahstra Mahavidyalaya. Nilanga Dist. Latur on 02nd February 2024.

2) Presented and published a research paper ontitled **रायगड जिल्ह्यातील ऐतिहासिक वारसा व पर्यटन विकास** in one Day National Multidisciplinary online conference on "Socio Economic Transformation for Atma Nirbhar Bharat through Science, Technology Management and Education A Micro Outlook" Orgnized by Dept. of History and Dept. of psychology Sundarrao More Arts, Commerce and Science College, Poladpur Dist. Raigad. On 23rd February 2024 paper published in International Journal and Advanced Research in Science Communication and Technology (IJARSCT) Volume-4, Issue-3, March-2024

3) Presented research paper entitled Rural tourism and Development in Maharashtra in one Day Notional Seminar on population Environment and Development organized Dept. of Geography, Economic and Rural Dvelopment Changu Kana Thakur Arts, Commerce and Science College. New Panvel (Autonomus) on Saturday 16th March 2024.

4) Published research paper entitled **किल्ले कुलाबा मराठा आरमाराचे उत्तर कोकणातील मुख्य ठिकाण.** in International Multidisciplinary Half Yearly Research Journal IDEAL Peer peviewed peferred and UGC listed Journal No. 47026, ISSN 2319-359X, Impact Factor 7.537

5) Presented research paper entitled "Ports and Maritime Trade in Aneient Maharashtra in One Day Multidisciplinary National E-conference on role of commerce. Industry & Management in Accelerating Creative Economy orgnized by Dept. of commerce, Dept. of Accounting and Finance and Dept. of Economice Konkan Gyanpeeth Uran College of com. & arts on Saturday 1st April 2024.

DR. ARUN R. CHAVAN
(Dept. of Economics)

1. Research paper published in Journal of Education (A Refereed Journal) UGC- Care Group-1" Vol. XXIII. Issue-1 (I) ISSN: 0972-7175 entitled "Economic Imapact of Covid-19 on Major Sectors of the Economy" Publised by Rabindra Bharati University, Kolkata, India, July 2022-January 2023.
2. Research paper published in ISBN Book on National Education Policy-2020: Research and Development, ISBN:978-81958499-1-8, entitled "An Analysis of the National Education Policy-2020 in India" Published by SCSAPM's S.S.G Mahavidyalaya, Kharda, Ahmadnagar, Feb 2023.
3. Research paper published in B. Aadhar: International Peer-Reviewed Indexed Research Journal. Issue No. 409 (CDIX) A. ISSN:2278-9308, Impact Factor: 8.632, Entitled "Analysis of the Trade Policy in Ancient India" Published by Aadhar International Publication. Amravati, India. April 2023.
4. Research paper published in Vidyavarta Peer-Reviewed International Research Journal, Impact Factor 9.29 entitled "Papulation and Unemployment Issues in India" Published by harshwardhini Publication, India. March-2024.
5. Research paper published in B. Aadhar: International Peer-Reviewed Indexed Research Journal. Impact Factor 8.6, entitled "Impact of Fiscal Policy on Indian Economy" Publishe by Aadhar International Publication. Amravati, India. May-2024.

PROF. RIYAZ N. PATHAN
(HOD, Accounting & Finance)

1. Participated and Published paper in one day national E- Conference on Multidisciplinary E-National Conference On “Role of Commerce, Industry and Management in Accelerating Creative Economy” Title: THE INFLUENCE OF THE CAPITAL MARKET ON THEECONOMY OF INDIA organised by Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.
2. Participated in One Day Workshop on The National Education Policy 2020: A Roadmap for Teacher Development at Karnala Sports Academy, Barns College of Arts, Science & Commerce, Panvel.
3. Participated in One Day Workshop on "Research Methodology in Social Science" organised by Department of Commerce and PH.D. Cell, Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.
4. Successfully Completed Seven day Faculty Development Program on “Managing Risk in Capital Market” by Bombay Stock Exchange Broker’s Forum in association with Vedanta College.

5. Participated in Two day National Workshop on "Outcome Based Education with Respect to POs, Cos and PSOs" organised by Shree Narayan Guru College of Commerce, Chembur Mumbai.
6. Participated in One Day National Conference on "The Horizon of Post Covid Tourism Sectors: Trends, Potential, Opportunities and Challenges" organised by Department of Geography and IQAC Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.
7. Successfully Participated and Presented paper in One Day National Conference on "Tax Policy Impact on the Host Industries" organised by Department of geography and IQAC Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.
8. Participated in National level Webinar on "Optimizing Academic research Through Artificial Intelligence (AI) integration" organised by Pillai College of Arts, Commerce & Science (Autonomous) Panvel.
9. Successfully Participated and Presented paper in One Day National Conference on "Financial Impact of Digital Banking for Corporate Agriculture and Economic Development" organised by Department of geography and IQAC Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.
10. Visited Barns College of Arts, Science & Commerce Panvel for Faculty Exchange Programmer of B.Com (Accounting & Finance)

PROF. SHAIKH HANNAT YUSUF
(Dept. of Accounting & Finance)

1. Participated in One Day Workshop on **"Research Methodology in Social Science"** organized by department of Commerce and Ph. D Cell, Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce and Arts, Uran-Raigad.
2. Participated in One Day **Workshop on Aavishkar Research Convention 2024** organized by University of Mumbai at SIES College, Nerul.
3. Participated in One Day Workshop **"The National Education Policy 2020: A Roadmap for Teachers Development"** Jointly organized by Department of DLLE, Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce and Art and KSA BARNS College, Panvel.
4. Participated in Aavishkar Research Convention 2024 in **Humanities PG Level.**
5. Participated and Presented Paper titled **"Accelerating Global Partnership: Indian Corporates and the Quest for Sustainable Development Goal - 17"** in 74th Annual Conference of Indian Commerce Assosciation organized at O.P.Jindal Open Global University, Haryana and Delhi University.
6. Invited as Guest Lecturer for Aavishkar Reasearch Convention at G.M. Momin College, Bhivandi.

7. Participated, Presented and Published paper titled **"Achieving Inclusivity through Corporate Social Responsibility Funds"** in Two Days National Seminar of Emerging Trends and Growing Opportunities in the Fields of Commerce and Accountancey by S.K. Somaiya College of Arts, Science and Commerce Vidyavihar, Mumbai.
8. Participated, Presented and Published paper titled **"Accelerating Global Partnerships: Indian Corporates and the Quest for Sustainable Development Goal - 17"** in One day National Seminar on "Recent Trends in Commerce, Management & Accountancy" organized by Abasaheb Marathe Arts and New Commerce, Science College, Rajapur.

PROF. POOJA D. GUPTA
(Dept. of Accounting & Finance)

- Published paper in E-National Conference on Role of Artificial Intelligence in E-Commerce. Organised by Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.
- Participated in One Day Workshop on The National Education Policy 2020 : A Roadmap for Teacher Development at karnala Sports Academy, Barns College of Arts, Science & Commerce, Panvel.
- Participated in One Day Workshop on "Research Methodology in Social Science" organised by Department of Commerce and Ph.D. Cell, Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.

PROF. VINITA D. TANDEL
(Dept. of Accounting & Finance)

- Participated and Published paper in One Day Multidisciplinary E-National Conference On "Role of Commerce, Industry and Management in Accelerating Creative Economy" organised by KonkanGyanpeethUran College of Commerce & Arts Uran.
- Participated in One Day Workshop on The National Education Policy 2020: A Roadmap for Teacher Development at Karnala Sports Academy, Barns College of Arts, Science & Commerce, Panvel.
- Participated in One Day Workshop on "Research Methodology in Social Science" organised by Department of Commerce and PH.D. Cell, KonkanGyanpeethUran College of Commerce & Arts Uran.
- Participated in FDP on the "Managing Risk in Capital Market" by Bombay Stock Exchange Broker's Forum in association with Vedanta College.
- Participated in One Week National Faculty Development Program on Data Visualization Using Tableau Organized by the Department of Computer Science and Engineering, Mohan Babu University, Tirupati, Andhra Pradesh Collaboration with ExcelREdtechPvt.Ltd.

PROF. NILOFER H. MUKRI
(Dept. of Accounting & Finance)

- Published Paper in E-National Conference on Effect of Stress at workplace. organised by Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.
- Participated in One Day Workshop on The National Education Policy 2020 : A Roadmap for Teacher Develpment at Karnala Sports Academy, Barns College of Arts, Science & Commerce, Panvel.
- Participated on One Day Workshop on "Research Methodology in Social Science" organised by Department of Commerce and PH.D. Cell, Konkan Gyanpeeth Uran College of Commerce & Arts Uran.

MR. MHATRE TUSHAR CHANDAR
(Research Student)

1) Successfully completed 10 days online capacity develpment program sponsored by ICSSR organized by VK Krishna Menon College, Bhandup on 19th September 2022-1st October 2022.
2) Successfully completed one day International seminar on theme “Gandhian Critique of Modern Times” & “the significance of Gandhi in contemporary time.” Organized by Centre of Gandhian Studies & Action, V. K. Krishna Menon College, Bhandup on 28th April, 2023
3) Successfully completed 07 days National online workshop of ‘Research methods and techniques’ sponsored by WRC-ICSSR organized by DAV College, Bhandup on 4th May 2023- 10th May2023 with A grade.
4) Successfully completed 07 days International workshop on “Advance Statistical data analysis using SPSS” organized by International Institute For Special Education Lucknow on 21st may 2023 to 27 May, 2023 with 3.5 credit hours.
5) Successfully completed o7 days online workshop on “Research Method and Data Analysis” organized by Nirmala Memorial Foundation College of Commerce and Science, Mumbai on 21st May 2023 to 27th May, 2023 with 15 hours
6) Successfully completed 07 days online faculty development program on workshop on “Research Methodology on Data Analysis” Organized by Digvijay Nath Post Graduate College, Gorakhpur, Uttar Pradesh on 22nd June 2023 to 28th June, 2023 with credit 3.5 credit hours.
7) “Seven Days Online Workshop on Research Ethics and the Magic Of Statistic” organized by Dr. Shantilal Dhanaji Devsey Arts and Commerce, Science college, Wada, Palghar & IQAC under the aegis of Department OF Commerce.

8) "Five Days National Level Online Workshp on systematic review of literature using VOSviewer with workshop with publish or Perish" organized by GOMSGURU ACADEMY, Bangalore.

9) Actively participated in one day national seminar entitled "recent trends in commerce, Management & Accountancy" organized by abasaheb Marathe arts and commerce, science, Rajapur. 10th February, 2024.

10) Successfully completed one week workshop on advance statistical data analysis using SPPSS organized by Uttar Pradesh university of medical sciences saifai etawah, UP, india with 3.5 credit hours.

11) Successfully completed national workshop on exploring statistical technique in research organized by association of library and information professionals (ALIP) on 11th and 13th Najuary, 2024.

12) Become meber of Maharashtra commerce teachers association.

13) Become a member of Indian commerce association.

MRS. JYOTSNA JAIN
(Research Student)

1 Published research Paper on " A Study on Role of Social Media Marketing in Globalised Era " Dated 19th Nov 2023 in journay International Journal ofSocial Science and Management ISSN:2454-4655 Volume-8

2 Published research Paper on A Study on Women Enterprencurship:A case Study of Shark Tank India Dated 23rd April 2023 Journal of Maharashtra State Commerce Association ISSN:2250-2025 Volume-12

KONKAN GYANPEETH
URAN COLLEGE OF COMMERCE & ARTS

Department Of Lifelong Learning and Extension & Cultural Department

UTOPIA REPORT 2024

Pre-event preparations:

On 5th of December 2023 the meeting was held by DLLE Department & student managers to discuss regarding the conduct of UTOPiA. As per the agenda of the meeting, different work & activities were distributed accordingly, such as decorations, digital posters, IT work etc. We decided to take UTOPiA to the next level this year. The events were not only for our college but Intercollegiate. This was fun & more challenging for us. This year the dress code was introduced Day 1-Black Colour, Day 2- Blue Colour, Day 3- White Colour.

Inauguration Day:

The inauguration ceremony of our college fest UTOPiA 4.0 was held on the 16th January 2024 & the ceremony started at 9:00 am. Hon'ble Prin. Prof Kishor A. Shama Sir, Ramesh Thakur Sir, Meenakshi Gupta Maam, Dr. P.R. Karulkar, Prof. V. S. Indulkar sir along with the other professors of the college inaugurated UTOPiA. They took a walk around the college premises to glance over the beautiful decoration. Iqra Muqri from TY BCom gave the welcoming speech. We welcomed our principal and professors by giving them roses as a token of love. Prin. Prof. K.A. Shama sir, and DLLE chairman Prof. V. S. Indulkar sir shared their beautiful words and motivated participants for the events. The ceremony ended at 10:00 lightening up in each and everyone'

LEAVE

MEMORIES
UTOPIA
2K24

DAY 01 EVENT 01
PHOTOGRAPHY

DATE: 16/01/2024 VENUE: TYBAF TIME: 10:00 AM

EVENT COORDINATOR:

Razin Tungekar Kahkasha Ahmed

Introduction: -

In today's youth, photography seems to be such a great hobby. Their interest in Photography is serious, not just the occasional snap or selfie. So, to bring that seriousness into the amazing competition.

Objectives: -

1. To understand the nuances of different photography approaches.
2. To understand the technical aspects of photography
3. To know how to capture people & events ethically.

We managed an event named "Shadow" where the participants have to capture 3 pictures based on the conditions given to them. Students were asked to submit the photos with caption. Many students participated in this event. DSLR was strictly not allowed and the use of mobile phones to click pictures was instructed. An email id was provided to the participants to send their photographs for judging.

Outcomes: -

- Students learn different photography skills.
- They understand visual forms & basic principles.
- They increase technical skills.

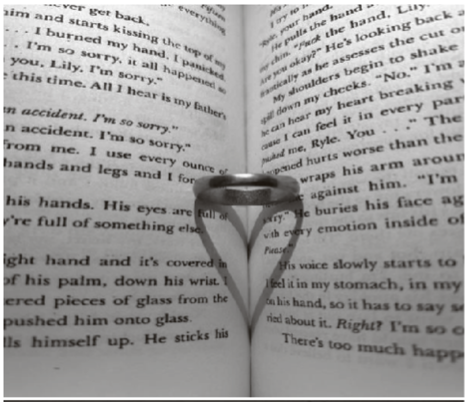

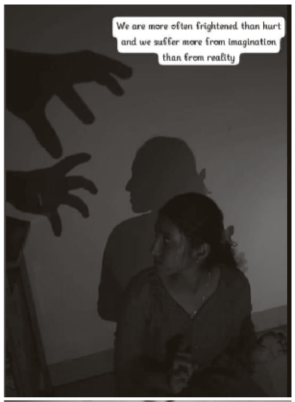

DAY 01 EVENT 02
ANDAZ-E-BAYAN

DATE:16/01/2024   VENUE: TYBAF   TIME: 10:30AM

EVENT COORDINATOR:

Nidhi Gharat   Namrata Chavan

Introduction: -

The event was about saying shayari. The event was named as ANDAZ-E-BAYAN. Many of them participated in this event. Participants were given certain rules that the shayari should not be a political, unethical or derogatory one.

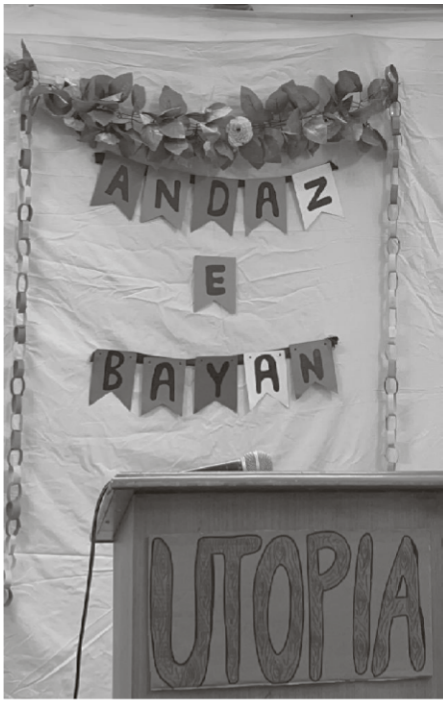

Objectives: -

1. To encourage students in the field of literature.
2. To motivate students in performing arts.

The content should not be more than 4-5 lines, they were not allowed to look from any sort of paper or mobile phone. They were allowed to say their own written Shayari as well. Judging was done on the basis of the impact of students, creativity &relevance. At the end a shayari was given by Prof. Riyaz Pathan Sir. Everyone enjoyed this event a lot.

Outcomes: -

- Students could learn poetry writing skills.
- Students could communicate their sentiments in a fantastic way.

DAY 01 EVENT 03
BAKING-O-LOGY

DATE:16/01/2024 VENUE: TYBAF TIME: 12.00PM

EVENT COORDINATOR:

Arbeena Mulla Munir Mukadam

Introduction: -

According to psychologists, baking triggers our senses of smell, touch, and taste, and then, finally, see our end result. Having something tangible to show for your work will bring a feeling of accomplishment. Therefore, to bring this act of creativity upfront we had organized this delicious event “Baking o logy” in which many students participated.

Objectives: -

1. To discover new culinary talents.
2. To encourage students to learn from others & to compete on their own skills & expertise.
3. To gain confidence by presenting & speaking about their recipes.

The participants were asked to bake a cake not more than 600gms, the cake should be" MONOGRAMS" The participants were free to decide the colour, and flavour of the cake. The judges were very tricky in questioning each participant about the details of the cake. It was one of the most interesting, amazing, and events of our college fest Utopia.

Outcomes: -

- It helped them to developed cooking / baking skills.
- It helped them learn the skills to become financially independent through their passion

DAY 02 EVENT 04
ART ATTACK

DATE:17/01/2024 VENUE: TYBAF TIME: 9.00AM

EVENT COORDINATOR:

Gururaj Punjabi Zahid Shaikh

Introduction: -

Art attack was one of the creative event where participants got a chance to show their creativity by making the best masterpiece out of complete waste materials. Using waste materials was a compulsion & they given the opportunity to choose any material they want. The time limit was of one hour. The anchors & supervisors handled their work with great professionalism.

Objectives: -

1. To nurture the creativity.
2. To get to know the hidden talents.
3. To know how to use the waste material in a creative way.

All the participants beautifully portrayed their perception to their items made. Many students participated in this even. Little hands and imaginative mind came together in a creative burst of energy during the event (Best out of waste - Art Attack) held on17/01/2024 at 9.00 am organised by utopia department. All the participants did their Best with their creativeness. It was more than simply about winning and losing, as the participants learnt to enjoy the experience of self-expression and innovative ideas expressed through art they made by waste materials.

Outcomes: -

Students learned the values like preservation, recycling, Conservation, reduce pollution etc. by demonstrating this noble act of caring our environment.

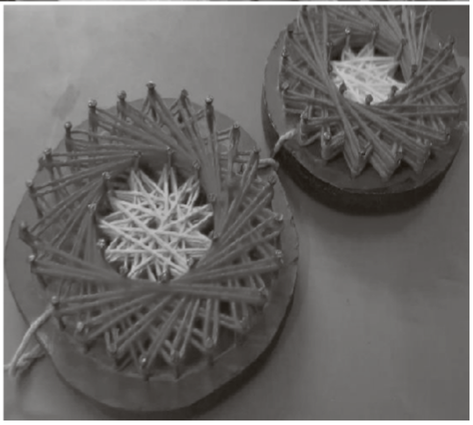

DAY 02 EVENT 05
ATRANGI

DATE:17/01/2024 VENUE: TYBAF TIME: 11.30AM

EVENT COORDINATOR:

Siddhi Mhatre Iqra Muqri

Introduction: -

The aim was to enable the student to understand the concept of proper dressing according to the occasion. The motto was 'The Tackier the Better'.. A 'Mismatch Day' is a fun custom that has been observed in many schools, college, universities & workplaces. The idea behind it is that people wear clothing that does not match at all. It is completely contrary to the normal ideas that we have about clothing & style.

Objectives: -

1. To help the students come out of their comfort zone.
2. To build the ability to find & enjoy the imperfections of life.
3. To enjoy & have fun

Mismatch day is fun because it gives people the freedom to dress up the way they want to. Although on normal days they have to follow certain rules/style in clothing, but on this mismatch day everything is legal. Although it does not mean you can break the barriers of morality, what you can break are the norms of fashion & style. In our college participants were required to wear 'mixed up'& unmatched clothes. They were urge to come out of the comfort zones & come up with new & creative ideas of using their imagination & to wear clothes to reflect their mismatch personalities. The participants were given some instructions /

rules but they were allowed to clash the colours, clash the patterns, fusion themes, combine eastern & western clothing & make funky mismatch outfit. All the participants dressed innovatively, they wore different pairs of socks & shoes, and they

combine bizarre combination of tops & bottoms. Not only have they mixed up their clothes but their makeup & hairstyle as well. Some of them wore loads of accessories which were having no relevance to their dress. They combine girls' clothing with boys to get a new look. Participants were asked to do a ramp walk in the college campus.

Outcomes: -

• The purpose of this activity was to build in the ability to find & enjoy the imperfections of life was achieved

• It taught them that "only being happy can create a happy society".

DAY 02 EVENT 06

REELS MAKING

DATE:17/01/2024 VENUE: TYBAF TIME: 11.30AM

EVENT COORDINATOR:

Arvind Kharwad Jayesh Kharwad

Introduction: -

The reel is an Instagram feature that contains immersive short videos where you can create and express yourself by making short video clips. It's the most trending App and popular among the youths.

Objectives: -

1. To provide a platform to the students to utilize their skills.
2. To boost their imagination and encourage creativity.
3. To improve their videography skills.

The videography was allowed to be done in a convenient place of their own choice. The theme was been revealed on the 17th Jan at 10:30 am, the theme was "A Day in my Life" and intercollege students were provided the zoom link. The students were requested to send their videos to the college email id and the judging was done on 19th Jan 2024.Each one was a tough competitor of another. The students displayed their creativity and videography skills uniquely. They came up with innovative ideas and enjoyed the competition thoroughly.

Outcomes: -

- It helped the students to portray their creative thinking
- Students got a better platform to represent their talents along with beauty of nature.

DAY 03 EVENT 07
BUSINESS GENIX

DATE:18/01/2024 VENUE: FYBAF TIME: 9.00AM

EVENT COORDINATOR:

Karuna Mejar Pranoti Mhatre

Introduction: -

Utopia 3.0 was organized like a fest in our college. The fest was all about 13 events, among them Business Genix was one event. The event was organized to encourage and develop the entrepreneurship skills in the minds of students. In the event the participants were requested to present their business proposal in power point presentation format. Students were requested to the follow the rules while making presentation.

Objectives: -

1. To develop entrepreneurship.
2. To get to know about bussiness .
3. To build critical thinking, communication & collaboration skills.

The participants were asked to make 8 slides of presentation of their specific business proposal. According to the judges the expected following points to be mentioned in their PPT: - • Executive Summary • Target Market • SWOT Analysis • Cost and Cost Requirement • Market Segmentation . To present the above PPT the participant were given 5 plus 2 minutes. In all 5 students participated in the event and presented good start up business ideas with lesser initial capital. Prof. H.K.Jagtap Sir and Prof. Riyaz Pathan Sir were the judges of the event. The judges questioned the students on various aspects and provided valuable feedback to the students analyse and boost their communicaton skill and convincing power.All the participant presented their best with their innovative ideas. The event was concluded by

Prof. Riyaz Pathan Sir. He appreciated all the participants for their wonderful ideas and encouraged other students for the future entrepreneurs. Below are the glimpse of the students showcasing their PPT.

Outcomes:-

• It developed entrepreneurship skills in the students.

• Students learned presentation skills and could defend the questions well.

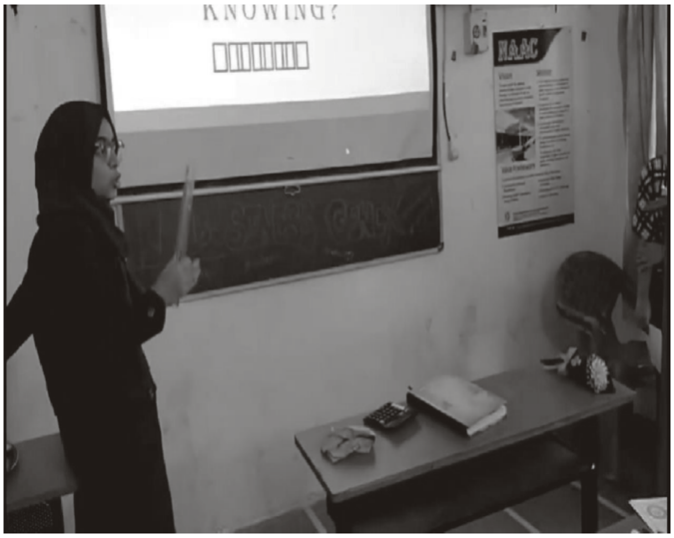

DAY 03 EVENT 08

ARTIST OF THE BRUS

DATE:18/01/2024 VENUE: TYBAF TIME: 12.00AM

EVENT COORDINATOR:

Ashfaque Shaikh Diksha Thakur

Introduction: -

Young people need many opportunities to interact with art in a lot of different ways throughout their lives. As students and youth, we learned how to create art, how to critique art, how to observe art, and how to engage with art by the help of this event called "Painting without Brush".

Objectives:-

1. To push the boundaries.
2. To level up the art techniques to the next level.
3. To familiarize the students with various forms of painting.

Many students participated in this event. It was the event where participants got a chance to show their talent in painting without using the brush. Drawing paper was allotted from the college itself and the participants were asked to bring their painting materials such as thread, pulses, leaf etc. by themselves. The usage of water colours where only allowed. Participants were given the time of 1 hour to finish up the painting. Coordinators supervised their work accordingly. Judges were thrilled after seeing all the beautiful paintings

Outcomes:-

1. Students fostered their creative thinking and optimistic attitude.
2. It sharpened the mind through conceptual, visualization & implementation.

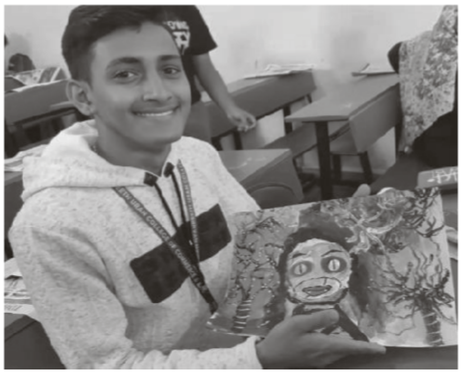

DAY 03 EVENT 09
BULLS OF DALAL STREETS

DATE:18/01/2024 VENUE: TYBAF TIME: 10.30AM

EVENT COORDINATOR:

Mustafa Memon

Introduction:-

The bulls of Dalal Street was an interesting event conducted to create awareness of stock trading and stock exchange among the students.

Objective:-

1. Help the students to understand the stock market better.
2. Create the interest of the students in practical adoption of learned knowledge.

This event was also for the inter college students too. The participants were asked to predict the NAV of 5 companies out of top 10 gainers of the Next market day i.e. 18th of January and quote the names with the stock prices of the companies by 10.00am on 18/01/2024. The participant whose quote matched with the top gainers on the event day were declared as winners by the judges.

Outcome:-

- The students learned to study the stock market better.
- They could bring out the best stock prices.
- Many of them predicted near to real prices.

DAY 03 EVENT 10

INSTRUMENTAL

DATE:18/01/2024 VENUE: TYBAF TIME: 12.00PM

EVENT COORDINATOR:

Deepika Soni Diksha Thakur

Introduction:-

Music is a piece of art that goes straight to the heart". There are certain things that a human voice just cannot achieve. Certain sounds that, despite being unique and beautiful, get overshadowed by the lead singer's voice. Utopia provides a platform to all the instrumentalists to step ahead & shine.

Objectives:-

1. To develop an analytical, creative, and intuitive understanding of music as a cultural language.
2. To provide an opportunity for students to share their musical creativity.

The aim behind this event was to expose the students to the world of music, while also enhancing their confidence and presentation skills. Playing the instruments with passion and zeal, each participant pulled at the heartstrings of the audience and had them grooving to their tunes. Judges and audience acknowledged that the untapped potential among the students will lead them to the path of glory.

Outcomes: -

Students developed better cognitive skills. Students gained a deeper understanding of music theory & instruments.

VALEDICTORY CEREMONY

DATE:19/01/2024 VENUE: FYB Com TIME: 10.00AM

A valedictory function was conducted on 19th January 2024 to felicitate all the winners & Volunteer of the college fest UTOPiA. It was organized by Department of lifelong learning & Extension. The Ceremony was presided by the Honourable Principal of the college Prof.K.A.Shama sir. The whole College campus was decorated gorgeously with flags flowers and quotes. The program started at 10:00 a.m. and continued up to 12:30 p.m. The programme lasted for 2 and half hours. It was the last day of the UTOPiA wherein the most meritorious young leaders were awarded for their hard-earned achievements and the consistent performances they displayed throughout the session. It was really a special day for all the students. The final day commenced with an enchanting University Song followed by felicitation of Principal by IQAC coordinator Arun Chavan Sir.The anchoring of the event was done by Siddhi Mhatre and Deepika Soni. A brief report was given by Prof. Riyaz Pathan Sir about UTOPiA. In his report he mentioned the total number of participant that took part in the events. As few events were inter - collegiate he also mentioned the names of the reputed college that participated in the events. Next, he appreciated all the 35 volunteers for their handwork and coordination. All the participants and teacher were shown a glimpse of “The UTOPiA” through a video to highlight the students and teacher’s participation who made an immense contribution to make this event successful which was curated by Media Team. Speaking on the occasion, Chief Guest Mr.Ramesh Thakur Sir, asked the students to be different from others and focus on doing extraordinary things in life. He stated that ordinary people look for security but extra-ordinary people look for opportunities and appealed to all the students to maximize the opportunities to demonstrate their success. The Principal Sir said that success is the cumulative results of small steps and one should not be carried away by the failures. Sir urged the students to enhance their thinking skills to offer innovative solutions for the problems prevailing in the society. Importantly, Sir asked the students to learn to manage their stress and enhance the potential and skills to become super engineers. While concluding his speech, Sir urged the students to be humble and grateful to everyone and live every second of their life with happiness and peace. Sir also promised to make UTOPiA a grand fest. The Prizes were announced by Prof. Hannat Shaikh Ma’am. While announcing the prizes she started with the quote “Do not regret upon anything that made you smile”. She encouraged all the students to live their passion and work hard. All the volunteers were felicitated with certificate of appreciation for their hard work and teamwork. The best volunteers were honoured with trophy and certificates. The event was concluded with a promise to meet again in Next academic Year with new energy and Happiness.

-Prepared by:- ***Ms.Siddhi M.Mhatre (TY.BAF)***

'साद देती गिरिस्थाने'

श्री शिवछत्रपती महाराजांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेली रायगड भूमी, म्हणजेच रायगड जिल्हा कोंकण पर्यटनासाठी समृद्ध असलेला जिल्हा म्हणून रायगड जिल्ह्याची एक विशेष ओळख आहे. समुद्र पर्यटन, किल्ले पर्यटन, कृषी पर्यटन इ. पर्यटनाची भुरळ घालणाऱ्या याच लिह्यामध्ये मुंबई-पुणे या शहरापासून अगदी 120 किलोमीटर अंतरावर असलेल्या, नेरळ शहराच्या वाटेवरून समुद्र सपाटीपासून 803.47 मीटर उंच असलेले, पश्चिमी घाटमाथ्यावर निसर्गाचा साज पांघरलेले हे एक थंड हवेचे गिरिस्थान म्हणजेच माथेरान!

ब्रिटिश राजवटीत मार्च, एप्रिल व मे महिन्यात येथील तापमान लक्षात घेता थंडगार हवेचा आस्वाद घेण्यासाठी मिस्टर मॅलेट या ब्रिटिश अधिकाऱ्याने शोध घेतलेलं हे ठिकाण! दिवंगत मिस्टर मॅलेट ज्यांचे नाव माथेरानला कायम आपुलकीने स्मरणात राहील, ते खान्देशचे जिल्हाधिकारी होते, जेव्हा ते 1830 मध्ये मुंबईचे गव्हर्नर महामहिम सर जॉन माल्कम यांना भेटले होते. एक दिवस ते न्याहारी करत असताना, महामहिम यांना त्यांची पोस्ट मिळाली आणि त्यामध्ये प्रकरणाशी संबंधित काही कागदपत्रे सापडली, जे तेव्हा लष्करी स्वच्छतागृहाची निवड प्रबळ किंवा माथेरानच्या टेकड्यांवर पडावी की नाही यावर विचार सुरु होता. दोन्ही टेकड्यांवर पुरेसा पाणीपुरवठा नसल्याने लष्करी अधिकाऱ्यांनी दोन्ही टेकड्या नाकारल्या होत्या. महामाहिम आणि मिस्टर मॅलेट यांच्यात या प्रकरणावर चर्चा झाली. त्यानंतर 1850 मध्ये, मिस्टर मॅलेट यांची ठाणे जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी म्हणून नियुक्ती झाली होती आणि त्या पदावर असताना एकदा ते चौक गावाजवळ फिरायला गेले होते, तेव्हा त्यांनी महामहिमांशी माथेरानबद्दल केलेले संभाषण आठवले आणि त्यांनी एकदा स्वत: हिल्स पाहण्याचा निर्णय घेतला. स्वत:हून चौक मार्गे ज्या थंड हवेच्या ठिकाणाचा शोध घेतला तेच हे ठिकाण माथेरान नावाने सुप्रसिद्ध आहे. संपूर्ण कोकणामध्ये दोनच थंड हवेची ठिकाणे, एक सिंधुदूर्ग जिल्ह्यामधील आंबोली आणि दुसरे रायगड जिल्ह्यामधील माथेरान! लाल मातीचे ठिकाण म्हणून अतिशय प्रसिद्ध! ज्या गिरिस्थानावर कोणतेही वाहन रस्त्यावर धावत नाही असं हे इको फ्रेंडली डेस्टिनेशन! घोड्याच्या टापांचा आवाज 'शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुणाची भीती' या गाण्याची आणि श्री शिवछत्रपतींच्या मुलुखाची आठवण करून देतो. माथेरान जरी मुंबई-पुणे पासून 120 किलोमीटर अंतरावर असले तरी प्रवासाकरीता सध्या नेरळ मार्गे लोहमार्गाचा तसेच रस्तेमार्गाचा पर्याय प्रामुख्याने वापरला जातो. दुसरा पनवेल-धोदानी मार्ग अजूनही प्रलंबित आहे. त्यामुळे नेरळ मार्गे माथेरान हाच पर्याय पर्यटक निवडतात.

नेरळ हे मध्य रेल्वेचे स्थानक येथे उतरल्यावर टॅक्सी किंवा सरकारला परवडणारी किंबहूना आहे त्या परिस्थितीत चालविण्यात येणारी मिनीट्रेन आणि गिरीपर्यटकांचा उत्साह पाहून डोंगर कपारीच्या पाऊलवाटेने जणू माऊंट एव्हरेस्टचा सराव करण्यासाठी आलेले गिर्यारोहक, हेच तीन पर्याय उपलब्ध आहेत. भविष्यात कधी रोप वे झालाच तर अगदी जलद गतीने माथेरानला पोहचता येईल अशी आशा तुमच्या माझ्या सारख्या लोकांच्या मनात येणे स्वाभाविक आहे. मध्यमवर्ग व उच्चमध्यम वर्ग यांच्याही खिशाला परवडणारे, अगदी एक दिवस का होईना पण अति ताणतणाव, कामाचा व्याप यांतून आपल्या शरीराला व मनाला मोकळं करणारे हे ठिकाण!

सर आदमजी पीरभॉय यांना माथेरान रेल्वेचे जनक म्हंटले जाते. नेरळ ते माथेरान हा 21 किलोमीटरचा लोहमार्ग अतिशय प्रतिकूल

परिस्थितीतही तयार केला कारण त्या काळी डोंगर खोदून काढून अनेक प्रकारच्या जंगली प्राण्यांशी सामना करून सर आदमजी पीरभॉय यांच्यामुळेच माथेरान पर्यंत रेल्वेमार्ग पोहचू शकला.

नेरळ या रेल्वे स्थानकावर उतरून जर मिनीट्रेन ने माथेरानला जाण्याचा योग आला तर लहानांपासून ते अगदी मोठ्यांपर्यंत सर्वजण त्या मिनीट्रेनचा आनंद लुटतात. मध्येच माणसाच्या पाऊलगतीने चालणारी ट्रेन सोडून, थोड्या अंतराने चालत जावून पुन्हा ट्रेन पकडण्याची मज्जा काही वेगळीच! ज्याला मिटी ट्रेन नाही मिळाली ते प्रवासी नेरळ ते दस्तुरी असा खाजगी वाहनांचा आपल्या खिशाला भार सहन करून, दस्तुरी ते माथेरान लाल मातीचा आपल्या कपड्यावर साज उडवून, रस्त्यावर चालण्याची मज्जा लुटतात. तर नुकतीच गेल्या 5 वर्षापासून सुरू झालेल्या दस्तुरी ते माथेरान ह्या मिनीट्रेनच्या छोटी सफर केल्याचा आनंद काही पर्यटक घेतात. जे स्वतःच्या खाजगी वाहनाने प्रवास करतात त्यांना आपले वाहन भाडे तत्वावर पार्किंग करायची सोय दस्तुरी येथे आहे. दस्तुरी येथून माथेरान साठी प्रवेश करताना माथेरान गिरिस्थान नगरपरिषदेकडून आकारण्यात येणाऱ्या प्रवेश शुल्काने प्रवाशांचे स्वागत होते. या गोळा केलेल्या शुल्काचा उपयोग माथेरानच्या विविध विकास कामांसाठी तसेच पर्यटकांना सुविधा देण्यासाठी केला जाईल. म्हणून पर्यटक आनंदाने आपल्या खिशाला भार सोसतात. दस्तुरी ते माथेरान पायी चालताना छोटी आंबट गोड जांभळ, करवंद, कैऱ्या, चिंच यांचा स्वाद पर्यटकांच्या जिभेवर ठेवणारे आदिवासी-कातकरी बांधव, चालून चालून थकवा जाणवला तर एक ग्लास लिंबू सरबताची प्रेमाने, आपुलकीने सेवा देणारे स्थानिक उद्योजक, यावर पर्यटकांनी केलेल्या खर्चामुळे रोज किमान 50/100 रुपये का होईना काही स्थानिक कुटुंबाच्या अर्थार्जनाला हातभार लागतो. माथेरानला जाताना किंवा तेथे फिरत असताना विशेषतः पिसारनाथ मंदिराजवळ माकडांचा समूह जणू पर्यटकांच्या स्वागतालाच सज्ज असतो. पर्यटकांनी आणलेल्या खाद्यपदार्थांच्या वाट्यामध्ये आमचे मर्कंडराव हिस्सा घेतल्याशिवाय माघार घेत नाहीत.

सध्या ग्राह्य धरण्यात येणाऱ्या 2011 च्या जनगणने नुसार माथेरान मध्ये कायम वास्तव्य करणाऱ्या लोकांची संख्या 4,393 आहे. स्थानिक वस्ती आणि येणारे जाणारे पर्यटक यांचा विचार केला तर उपलब्ध असलेल्या नैसर्गिक तसेच मानवनिर्मित साधनसंपत्तीची उदा. पाणी, अन्न इ. गरजेच्या गोष्टींची नितांत कमतरता भासते. शिवाय स्थानिक नागरिकांना देखील पर्यटन ठिकाणामुळे थोडा फार आर्थिक भार सोसावा लागतो.

माथेरान हे असे निसर्गरम्य गिरीस्थान आहे की, जिथे पावसाळा सोडून इतर सर्व ऋतूमध्ये पर्यटक मोठ्या प्रमाणावर असतात. विशेषतः शनिवार - रविवार, नोव्हेंबर - डिसेंबर, एप्रिल - मे - जून हे महिने तर माथेरान संपूर्ण पर्यटकांनी भरलेले असते. वर्षाऋतू मध्ये जरी माथेरानला कमी पर्यटक येत असले, तरी तेथील सभोवतालच्या धबधब्या मध्ये मनसोक्त भिजण्याचा आनंद एकदिवसीय वर्षा सहलीला येणारे पर्यटक लुटतात, कारण तेथील हिरव्यागार डोंगराच्या कड्याकपारीतून वाहणाऱ्या पाण्याचे तुषार अंगावर उडवण्याचा खेळ काही न्याराच!

कड्यावरचा गणपती, श्री पिसारनाथ मंदिर, श्रीराम मंदिर, पांडे खेळाचे मैदान, पे मास्टर पार्क, नौरोजी लॉर्ड गार्डन, पॅनोरमा पॉइंट, माऊंट बॅटी, मॅरी पॉइंट, माधवजी पॉइंट, खंडाळा पॉइंट, गार्बट पॉइंट, अलेक्झांडर पॉइंट, रामबाग पॉइंट, इको पॉइंट, हनिमून पॉइंट, लुईज पॉइंट, मंकी पॉइंट, हार्ट पॉइंट, चारलोट लेक इ. अनेक प्रेक्षणीय स्थळे. जवळ जवळ ही सर्वच पहायची म्हटली तर दोन रात्र व तीन दिवसांचे वास्तव्य सहज होऊ शकते. ज्यांना एक रात्र किंवा त्यापेक्षा जास्त दिवस मुक्काम करायचा आहे त्यांना महाराष्ट्र पर्यटन विकास मंडळाची ब्रेड आणि ब्रेकफास्ट तत्वावर चालविण्यात येणारी निवासी सुविधा, खाजगी निवासी सुविधा ते अगदी थ्री स्टार हॉटेल्स अश्या

अनेक प्रकारच्या निवासी सुविधांचा लाभ घेता येतो. किमान 1000 रुपये ते 5000 रुपये या दरम्यान हॉटेल्स चे दर (सीझन प्रमाणे) बदलतात. विविध प्रकारचे फूड तेथील काही हॉटेल्स, रेस्टॉरंट्सवाले पर्यटकांना पुरवितात. वाहतूक समस्येमुळे तेथील प्रत्येक वस्तूंचे दर विशेषतः रेस्टॉरंटच्या दरांचा अधिक भार पर्यटकांना थोडा फार प्रमाणात सोसावा लागतो. माथेरान मधील प्रेक्षणीय स्थळे पाहण्यासाठी खर तर चालून चालून काही पर्यटकांच्या पायांच्या व्यायामाचा अतिरेक होतो, म्हणून ऐटीत घोड्याचा लगाम हातात घेऊन केलेली सफर आपण जणू श्री छत्रपती शिवाजी महाराजांचे मावळेच आहोत, याची जाणीव होते. ज्यांना घोड्यावर स्वार होण्यास भिती वाटते ते पर्यटक विशेषतः वयस्कर पर्यटक, माणसांनी ओढलेल्या गाडीचा वापर करतात, परंतू त्या माणसांनी ती गाडी ओढताना वापरलेली ताकद, त्यांच्या शरीरावरून ओघळलेला घाम, हे दृश्य पाहून काही पर्यटकांच्या डोळ्यात अश्रू आल्याशिवाय राहत नाही. प्रामुख्याने धनगर, कातकरी आणि ठाकूर अशा संस्कृतीची वस्ती ह्या डोंगरावर आहे. त्यांची भाषा, त्यांचे लोकनृत्य, लोककला ह्या पाहण्यासारख्या आहेत. दसरा, दिवाळी आणि विशेषतः होळी सणानिमित्त ह्या लोक कलेचा आनंद ते मनमुराद लुटतात. माथेरानचा बाजार तसा लहानच, परंतू चामड्यापासून स्थानिक उद्योजकांनी बनविलेल्या चपला, पर्स, बेल्ट, काठी तसेच वेतापासून बनविलेल्या खुर्च्या, बांबू पासून बनविलेल्या खुर्च्या, टोपल्या अश्या विविध वस्तूंच्या प्रेमात पर्यटक नाही पडला तर नवलच! आपल्या आप्तस्वकीय, मित्र परिवाराला माथेरान हून काय आणले? हे त्यांनी विचारण्या अगोदरच, तेथे तयार केल्या जाणाऱ्या विविध प्रकारच्या चिक्कीचा स्वाद आप्तस्वकीयां समवेत मनमुरादपणे घेताना माथेरानच्या सुखद पर्यटनाच्या आठवणींना उजाळा मिळतो. असे हे माथेरान आपल्या मुंबईचे नंदनवन!

आपल्या कोंकणातील रायगड जिल्ह्याला लाभलेलं हे निसर्गरम्य वरदान दिवसेंदिवस पर्यावरणाच्या असमतोलामुळे तेथील अनेक समस्यांना सामोरे जात आहे. तेथील उष्णता मान वाढत आहे, पर्यटक विविध सोयी सुविधांच्या अभावामुळे मुंबई-पुणे येथून हाकेच्या अंतरावर हे पर्यटन स्थळ असून देखील तेथे जाण्याचा आपला ओढा कमी करतात. विकास तर झालाच पाहिजे, पण त्या विकासाला शाश्वत जोड नसेल, तर किंबहुना हे थंड हवेचे ठिकाण फक्त नकाशावर तर राहणार नाही ना? याची भीती आपल्या प्रत्येकाच्या मनात राहील. शाश्वत पर्यटन हे केवळ सरकारची जबाबदारी नसून, तेथील नागरिक, पर्यटक यांची जबाबदारी देखील तितक्याच नैतिकतेने आहे. त्यामुळे अशा जैवविविधतेच्या डोंगरावर जर प्रत्येकाने प्रेम केले, तेथील पर्यावरण संवर्धन केले तर नक्कीच माथेरान हे संपूर्ण विश्वात पर्यटन स्थळ म्हणून प्रसिद्ध आहेतच, परंतु शाश्वत भारतीय पर्यटन स्थळ म्हणून ही ओळख संपूर्ण जगाच्या नकाशावर नामांकित राहील.

संदर्भ पुस्तके :

1) दाबके विष्णू भिकाजी, अ हँड बुक टू माथेरान, दाबके पब्लिकेशन, पनवेल, मुंबई-1938.

2) गॅरी रिचर्डसन, द मॅड हॉर्सेस ऑफ माथेरान, क्लासिस बुक्स पब्लिकेशन, मुंबई-2005.

3) उतेकर डी.एम., द लव्हली हिल स्टेशन, माथेरान, उतेकर पब्लिकेशन, पुणे- 2005.

प्रा.डॉ. पराग रमेश कारुळकर

सहाय्यक प्राध्यापक, पीएच.डी.

मार्गदर्शक वाणिज्य विभाग,

कोंकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य व

कला महाविद्यालय, उरण, रायग

आणि

सदस्य, वाणिज्य अभ्यास मंडळ, मुंबई विद्यापीठ.

रायगड जिल्हा एक आढावा

रायगड ही छत्रपती शिवाजी महाराजांची स्वराज्याची राजधानी आहे. छत्रपती शिवाजी महाराज हे एक थोर महान मराठा शासक होते. महाराजांच्या प्रशासकीय कार्याची यंत्रणा रागड किल्ल्यावरुन चालत असे. पुढे प्रशासनाने पूर्वीचे कुलाबा नाव बदलून महाराजांच्या स्वराज्यांची राजधानी रायगड यावरून जिल्ह्यांचे नाव रायगड करण्यात आहे. महाराष्ट्रातील कोकण विभागांमध्ये रायगड जिल्हा अतिशय महत्वाचा आहे. या जिल्ह्यात भारताचे आयात निर्यात केंद्र प्रथम क्रमांकावर आहे. तिसऱ्या महामुंबईची स्थापना खोपटा महानगर म्हणून उदयास येत आहे. वीज, ऊर्जा, वायू, सिमेंट, लोखंड, रसायने इत्यादी कारखाने मोठ्या प्रमाणात स्थापन झालेले आहेत. निसर्गाची संपन्नता, सागरी किनारी, सह्याद्री पर्वतरांगा, नद्या, पर्वत, दर्या खोऱ्या, वृक्ष यांची भरभराट फळांच्या बागा, मसाले उत्पादन आणि सागरी उत्पादन यांच्या विपुलतेने नटलेला रायगड आणि एकेकाळी भाताचे कोठर असे असणारी ओळख म्हणजे रायगड जिल्हा, परंतु आज आधुनिकीकरण, विकास, शहरीकरण यामुळे रायगड जिल्ह्याचे अस्तित्व बदलत चाललेले आहे.

रायगड जिल्ह्याची लोकसंख्या सन 2024 पर्यंत 29,27,913 आहे. त्यापैकी पुरुषांची एकूण संख्या 14,94,239 आहे आणि स्त्रियांचे संख्या 14,33,674 आहे, म्हणजे थोड्या फरकाने पुरुषांपेक्षा स्त्रियांची संख्या कमी आहे. रायगड जिल्हा एकूण क्षेत्रफळ 7152 वर्ग किलोमीटर आहे. महाराष्ट्रातील सहाव्या क्रमांकाचे सर्वात मोठा जिल्हा आहे. हे क्षेत्रफळ महाराष्ट्रातील एकूण क्षेत्रफळाच्या 2.3 टक्के आहे.

रायगड जिल्ह्यामध्ये एकूण 15 तालुके आहेत आणि जिल्ह्याचे मुख्यालय हे अलिबग आहे. रायगड जिल्ह्यात 1736 गावे आहेत आणि 1175 ग्रामपंचायती आहेत.

रायगड जिल्ह्याचे वनक्षेत्र 2951.01 चौरस किलोमीटर आहे, ते जिल्ह्याच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या 39.23 टक्के आहे. रायगड जिल्ह्यामध्ये पूर्वेकडून पश्चिमेकडे वाहणाऱ्या नद्या आहेत. त्या नद्या अरबी समुद्र किनाऱ्यावर मिळतात, उदाहरणार्थ पुंडलिका, पाताळगंगा, सावित्री, उल्हास इत्यादी नद्या रायगड जिल्ह्यात दिसून येतात. रायगड जिल्ह्याचे पर्जन्यमान 2500 मिलिमीटर सरासरी आपल्याला दिसून येते. रायगड जिल्ह्यातील हवामान सरासरी 25 ते 30 अंश सेल्सिअस पर्यत असते, म्हणजे दमट हवामान आहे. रायगड जिल्ह्यात भाताचे प्रमुख उत्पादन घेतले जाते, तसेच वाल, तुर, नाचणी ही महत्त्वाची पिके घेतली जातात. फळांमध्ये नारळ, चिकू, आंबा, काजू, रताळे, कोकम, फणस, सुपारी तर भाजीपाल्यामध्ये टोमॅटो, भेंडी, वांगी, मुळा, मिरची, कांदे या भाज्या उत्पादित केले जातात. रायगड जिल्हा हा पर्यटन स्थळाने नटलेला आहे, जसे रायगड किल्ला मराठा साम्राज्याची राजधानी, थंड हवेचे ठिकाण माथेरान, अलिबाग सुंदर समुद्र किनारा, मुरुड, जंजिरा किल्ला, अष्टविनायक महाड पाली, गणपती मंदिर, पर्वत, समुद्र डोंगर, दर्या, नद्या, पर्वत, मंदिरे इत्यादी.

रायगड जिल्हा अर्थव्यवस्था कृषी आणि औद्योगिक या दोन्ही क्षेत्रावर आधारित आहे. रायगड जिल्ह्यात अनेक कारखाने गिरण्या, भात गिरण्या, कागद उत्पादन, औषधे, सुती कापड, अभियांत्रिकी उत्पादने, मीठ तयार करणे इत्यादी आहेत. सन 2020–

21 मध्या जिल्ह्यातील सकल देशांतर्गत उत्पादन सध्याच्या किमतीमध्ये 71,06,000 लाख आणि निव्वळ उत्पन्न 62,61,100 लाख रुपये आहे. याच कालावधीत दरडोई उत्पन्न 2,17,429 रुपये आहे. रायगड जिल्ह्यातील 2011 च्या जनगणनेनुसार 83.14 टक्के साक्षरता दर असून त्यापैकी 89.13 टक्के पुरुष आणि 76.92 टक्के स्त्रिया आहेत.

वरील आकडेवारी पाहता रायगड जिल्हा सधन पर्यावरणयुक्त संपन्न नवी मुंबई जवळ असलेला असा हा महत्त्वाचा जिल्हा आहे, परंतु या जिल्ह्यांमध्ये अनेक विविध समस्या निर्माण झालेल्या आहेत. रायगड जिल्ह्यांमध्ये वाहतूक दळणवळण, रेल्वे, पोर्ट यांचा विकास झाल्यामुळे कृषी क्षेत्रावर परिणाम झालेला आहे. रायगड जिल्हा 1990 मध्ये केमिकल झोन म्हणून निवडला गेलेला आहे आणि अनेक विविध केमिकल, रसायनिक कंपन्या या रायगड जिल्ह्यामध्ये स्थापन झालेल्या दिसून येतात, परिणामी निसर्ग, पर्यावरण, मानव, प्राणी, पक्षी, निसर्ग याच्यावरती परिणाम झालेला दिसून येतो. वाढत्या शहरीकरणामुळे प्रदुषणाचे प्रमाण वाढलेले आहे. डोंगर दर्या प्रदूषित होत आहेत. जंगले नष्ट होत आहेत. परिणामी रायगड जिल्ह्याचे 25 ते 30 तापमान असलेले सध्या 35 ते 40 पर्यंत जाऊ लागलेले आहे. म्हणजे प्रदूषणाचा, शहरीकरणाचा, वाहतुकीचा परिणाम कृषी आरोग्य यांच्यावरती मोठ्या प्रमाणात होत आहे. नवी मुंबईचा विकास रायगड मधील काही भागात झाल्यामुळे मुंबई, महामुंबई, नवी मुंबई येथील अनेक लोकसंख्या या ठिकाणी राहावयास येत आहे, परिणामी लोकसंख्या मोठ्या प्रमाणात झपाट्याने वाढताना दिसून येत आहे. रायगड जिल्ह्यामध्ये पूर्वीच्या काळात फार मोठ्या प्रमाणात झपाट्याने वाढताना दिसून येत आहे. रायगड जिल्ह्यामध्ये पूर्वीच्या काळात फार मोठ्या प्रमाणात बेरोजगारी दिसून येत नव्हती परंतु आज मोठ्या प्रमाणात बेरोजगारी दिसून येऊ लागली आहे, जर आपण या गोष्टींमध्ये नियंत्रण ठेवले नाही तर संपन्न असणारा रायगड जिल्हा हा एक बकाल व्हायला वेळ लागणार नाही. वाढत्या शहरीकरणाबरोबर पिण्याच्या पाण्याची समस्या निर्माण झालेली दिसून येते. कृषी उत्पन्नात, भाताच्या उत्पन्नात घट होताना दिसून येत आहे, हे देखील महत्त्वाचे आहे, म्हणजेच आपण नियोजन पद्धतीने विकास घडवणे आवश्यक आहे, तसेच निसर्गाची कोणत्याही प्रकारची हानी न होता विकास कामे करावी, परंतु नैसर्गिक घटकांना बाधा निर्माण होणार नाही याकडेही लक्ष द्यावे हे महत्त्वाचे आहे, म्हणून रायगड जिल्ह्यातील सर्व शासकीय, निमशासकीय, सार्वजनिक, खाजगी घटकांचे कोणत्याही प्रकारचे नुकसान होणार नाही, याचे आपण सर्वांनी तंतोतंत पालन करावे आणि प्रदूषण मुक्त रोजगार युक्त रायगड जिल्हा विकसित व्हावा यासाठी शुभेच्छा...!

डॉ. जगताप हनुमंतराव कृष्णा
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख, कोंकण ज्ञानपीठ
उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय उरण, रायगड

रायगड जिल्हा निर्मितीचा इतिहास

कोकणचे उत्तर कोकण व दक्षिण कोकण असे भाग पडतात. सुरत जिल्ह्याच्या दक्षिणेपासून रत्नागिरी जिल्ह्याच्या उत्तरेपर्यंत प्रदेश उत्तर कोकणात मोडतो. रत्नागिरी जिल्ह्याचा उत्तर भाग व कारवार जिल्ह्याचा दक्षिण भाग यामधील प्रदेशास दक्षिण कोकण असे संबोधले जाते. कोकण प्रदेशात रायगड जिल्हयाचा समावेश होतो.

रायगड :

तज्ञाच्या मते पाचशे वर्षापूर्वी रायगडास जेव्हा गडाचे स्वरुप नव्हते व तो नुसता एक डोंगर होता तेव्हा त्यास 'तणस' व 'रासविटा' अशी दोन नावे होती. बाराव्या शतकामध्ये रायरी गाव एका मराठा पाळेगाराचे निवासस्थान होते. चौदाव्या शतकात रायरीच्या पाळेगाराने विजयनगरच्या सम्राटाचे मांडलिकत्व पत्करले. इ.स. 1479 मध्ये रायरी गाव अहमदनगरच्या अधिपतीकडे गेले. इ.स. 1540 मध्ये रायरीचा उल्लेख किल्ला म्हणून प्रथमच करण्यात आला. आसदखानच्या काळात कोकण प्रदेश दोन सुभेदारीमध्ये विभागला गेला होता. त्यापैकी वैतरणा ते नागोठणे ही कल्याणची सुभेदारी मुस्लीम अधिकाऱ्याकडे तर दुसरी दक्षिणेकडील सावित्रीपर्यंत जंजिऱ्याच्या हबशी अधिकाऱ्याकडे सोपविली होती. उत्तरेकडील सुभेदारीमध्ये तळा, घोसाळा व रायरी या तीन किल्ल्यांचा समावेश होता.

रायगड म्हणजे छत्रपती शिवाजी महाराजांनी नवनिर्माण केलेला परंतु मूळचा बाराव्या शतकातील रायरी नामक किल्ला होय. रायरी किल्ला जिंकून घेतल्यानंतर त्यांनी गडाचे सर्वेक्षण केले. अत्यंत सुरक्षित व अभेद्य असलेल्या रायरीवर आपली राजधानी बांधण्याचा शिवाजी राजांनी निर्धार केला व तेथे मजबुत किल्ला बांधून त्यास 'रायगड' असे नाव दिले. इ.स. 1672 मध्ये शिवाजी महाराजांनी तेथे आपली राजधानी स्थलांतरीत केली.

कुलाबा हे नाव भौगोलिक असून शब्द व्युत्पत्तीनुसार कुलाबा म्हणजे समुद्रात गेलेली जमिनीची दांडी अथवा भूशिर छत्रपती शिवाजी महाराजांनी अलिबागजवळ बांधलेल्या कुलाबा किल्ल्याच्या जागी अशी दांडी अथवा भूशिर असल्याकारणाने किल्ल्यास हे नाव पडले. 'कुल-आप' म्हणजे त्याच्या चारही बाजुला पाणी आहे असा किल्ला म्हणून कुलाबा नाव पडले असे काही लोकांचे मत आहे. या किल्ल्याच्या नावावरुन ब्रिटिशकाळात जिल्ह्यास 'कुलाबा' हे नाव प्राप्त झाले.

जिल्हा निर्मितीचा इतिहास :

ब्रिटिशांचे मुंबईवर वर्चस्व होते. पेशवे व आगरे यांच्या कलहात आगरेचा पाडाव करण्यासाठी बाळाजी बाजीराव पेशव्याने इंग्रजांची मदत दासगाव व कोमला ही खेडी व सावित्रीच्या मुखाजवळील बाणकोट किल्ला दिला. अशा तऱ्हेने इंग्रजांचा शिरकाव जिल्ह्यात प्रथम इ.स. 1756 मध्ये झाला. पेशवाईच्या अस्तानंतर साक्षी उपविभागातील पेण, राजपुरीमधील रोहा व माणगावचा काही भाग आणि रायगड उपविभागातील महाड व माणगावच्या उर्वरित भागाचा ताबा ब्रिटिशांनी घेतला. इ.स. 1818 ते इ.स. 1840 दरम्यान ब्रिटिश सत्ता, कुलाब्याचे आंगरे व भोरचे संस्थानिक यांच्याकडिल गावांची वरचेवर देवाण-घेवाण झाली.

26 डिसेंबर 1838 रोजी राघोजी आंगरे हा कुलाब्याचा संस्थानिक मरण पावल्यानंतर इंग्रजांनी आंगरे परिवारातील एका मुलास गादीवर बसवून कान्होजी दुसरा या नावाने मान्यता दिली. कान्होजी दुसरा 21 मार्च 1939 रोजी मरण पावल्यानंतर आंगरे गादीला वारस उरला नाही, असे कारण पुढे करून इंग्रजांनी कुलाबा संस्थान खालसा केले. कंपनी सरकारचे कोर्ट ऑफ डायरेक्टर्स यांनी गव्हर्नर जनरलला 30 डिसेंबर 1843 रोजी पाठविलेल्या खलित्यानुसार कुलाबा संस्थान खालसा करण्यात आले. इ.स. 1844 च्या क्रमांक 17 च्या कायद्याने

कुलाबा संस्थान ब्रिटिश प्रदेशात विलीन करून ब्रिटिश कायदे लागू केले. नागोठण्याचा दर्जा कमी करून त्याचा साक्षीमध्ये समावेश केला. दिनांक 1 ऑक्टोबर 1852 रोजी कुलाबा एजन्सी रद्द केली. या एजन्सीमधील खांदेरी व रेवदंडा उपविभाग, पूर्वीचे साक्षी, राजपुरी व रायगड उपविभाग, नागोठणे, तळा, निजामपुर, गोरेगाव, बिरवाडी आणि पोलादपूर हे लहान उपविभाग एकत्र करून इ.स. 1853 मध्ये कुलाबा उपजिल्हा निर्माण केला इ.स. 1866 मध्ये साक्षी उपविभागाचे पेण, राजपुरीने रोहा व रायगडचे महाड असे नामाभिधान करून उदेरी व रेवदंड्याचा अलिबाग उपविभाग निर्माण केला. इ.स. 1866-67 मध्ये राजपुरीचे तळा व निजामपूर आणि रायगडचा गोरेगाव हा लहान उपविभाग रद्द करून माणगाव उपविभाग निर्माण केला. तसेच बिरवाडी व पोलादपूरचा महाड उपविभागात समावेश केला.

इ.स. 1869 मध्ये कुलाबा हा स्वतंत्र जिल्हा झाला. इ.स. 1882 मध्ये तत्कालीन जिल्ह्यात अलिबाग, पेण, नागोठणे, रोहा, माणगाव आणि महाड उपविभागात 1,064 गावांचा समावेश होता. त्यापैकी 500 गावे खालसा, 485 गावे होती व 79 गावे इनामे होती. त्याखाली 1496 चौ. मैलाचा प्रदेश होता. इ.स. 1883 मध्ये ठाणे जिल्ह्यातील पनवेल तालुका व उरण म्हणजे करंजा महाल समाविष्ट करण्यात आला. तसेच इ.स. 1891 मध्ये कर्जत तालुका कुलाबा जिल्ह्यात समाविष्ट करण्यात आला. इ.स. 1883 ते 1889 या काळात जिल्ह्याच्या भूप्रदेशात नवीन भाग समाविष्ट केल्याने 673 चौरस मैल क्षेत्र वाढून एकूण नागोठणे महाल व 1932 मध्ये खालापूर महाल रद्द करण्यात आले आणि इ.स. 1946 मध्ये खालापूर हा नवीन तालुका निर्माण करण्यात आला.

स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतर संस्थानांचे विलीनीकरण करण्याच्या भारत सरकारच्या धोरणानुसार जंजिरा व भोर संस्थाने मुंबई राज्यात विलीन झाल्याने जंजिरा संस्थानातील सर्व तालुके व भोर संस्थानातील सुधागड महाल कुलाबा जिल्ह्यात इ.स. 1948 मध्ये विलीन करण्यात आला. संस्थानाच्या विलीनीकरणानंतर 1949 मध्ये तालुक्यांची पुन्हा पुर्नरचना करण्यात आली. पोलादपूर, श्रीवर्धन, म्हसळा, सुधागड आणि मुरुड हे महाल निर्माण करण्यात आले. सुधागड महालामध्ये पूर्वीच्या भोर संस्थानातील काही भाग व श्रीवर्धन, मुरुड आणि म्हसळा या महालात पूर्वीच्या रत्नागिरी जिल्ह्यातील दोन खेडी या जिल्ह्यास जोडण्यात आली. पुढे महालांचा दर्जा वाढविल्यामुळे इ.स. 1971 मध्ये जिल्ह्यातील तालुक्याची संख्या चौदा झाली. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्मृतीप्रित्यर्थ महाराष्ट्र शासनाने 1 मे 1981 रोजी कुलाबा जिल्ह्याचे नामांतर 'रायगड' जिल्हा असे केले. त्याचे मुख्य टिकाण अलिबाग येथे आहे. तालुका पुर्नरचनेच्या मार्गाने 26 जून 1999 पासून 'तळा' हा नवीन तालुका अस्तित्वात आला आहे. विद्यमान रायगड जिल्ह्यात अलिबाग, उरण, कर्जत, खालापूर, तळा, पनवेल, पेण, पोलादपूर, महाड, माणगांव, मुरूड, म्हसळे, रोहे, सुधागड, श्रीवर्धन असे एकूण पंधरा तालुके आहेत. माथेरानला तहसीलचा दर्जा नसला तरी तेथील प्रशासन वेगळ्या दर्जाचे आहे. तेथे गिरीस्थान अधीक्षक कार्यरत आहे.

क) भौगोलिक रचना :

<u>भौगोलिक सर्वेक्षण :</u>

एखाद्या विशिष्ट भागाचा राजकीय, आर्थिक, सामाजिक अभ्यास करीत असताना त्या भागाची भौगोलिक स्थिती प्रथम आपणास अभ्यासावी लागते. कारण हेन्री बकल म्हणतात की, **"The type of man and society is influenced by the general aspects of nature."** म्हणजे भौगोलिक परिस्थितीचा व्यक्ती व समाजावर प्रभव पडत असतो. विद्यमान रायगड जिल्हा अरबी समुद्रकिनाऱ्यावर 17 51' उत्तर ते 19 80' उत्तर अक्षांश आणि 72 51' पूर्व ते 73 40' पूर्व रेखांश यामध्ये पसरलेला आहे. जिल्ह्याची दक्षिणोत्तर लांबी सुमारे 150 कि.मी. व पूर्व-पश्चिम रुंदी सुमारे 24 ते 48 कि.मी. आहे. जिल्ह्याचे क्षेत्रफळ

7,148 चौ. कि.मी. असून ते महाराष्ट्र राज्याच्या क्षेत्रफळाच्या 2.32 टक्के आहे. जिल्ह्याचे स्थान सागर किनारी, मध्य कोकणात आहे. घड्याळाच्या काट्याच्या दिशेत ठाणे, पुणे, सातारा, रत्नागिरी हे जिल्हे येतात. पश्चिमेस अरबी समुद्र, वायव्येस ठाण्याची खाडी, त्यापलीकडे बृहन्मुंबई जिल्हा आहे. रायगड जिल्ह्याची पूर्व सीमा सह्याद्री पर्वताच्या लहान मोठ्या रांगामधुन जाते.

प्राकृतिक रचना :

उंचसखलपणा हे रायगड जिल्ह्यातील प्राकृतिक भूस्वरूपाचे सर्वात प्रमुख वैशिष्ट्य आहे. सह्याद्रीच्या डोंगररांगा पश्चिमेकडे समुद्रापर्यंत भूशिरासारख्या पसरलेल्या आहेत. नद्या व प्राकृतिक रचनेनुसार जिल्ह्याचे तीन विभाग पडतात.

अ. उत्तर रायगड :

या विभागातील तीन मुख्य नद्यांपैकी उल्हास ही एक होय. ती वसई खाडीला मिळते. पनवेल नदी पनवेल शहराजवळून वाहत जाऊन पनवेल खाडीला मिळते. रायगडच्या उत्तर भागातून पनवेल नदी समूहातील लहान नद्या कामरंग, कासाडी, काळुंद्री नैऋत्येकडे वाहतात. सह्याद्री पर्वतातून खंडाळ्यापासून निघणाऱ्या डोंगरांच्या रांगांमुळे रायगड जिल्ह्यातील उल्हास नदीचे खोरे पनवेल व पाताळगंगा नद्यांच्या खोऱ्यापासून वेगळे झाले आहे.

पाताळगंगा नदी खंडाळ्याजवळ सह्याद्रीच्या पश्चिम कड्याजवळ उगम पावते. दक्षिणेकडे पाताळगंगेचे व बालगंगेचे पाणलोट क्षेत्र विभागणारी आणि वायव्येकडून आग्नेयकडे पसरलेली 572,41 मी. उंचीची माणिकगडची रांग आहे. कर्नाळा किल्ल्याचीही डोंगररांग आहे. पुढे पाताळगंगेचे खोरे रुंद बनत जाऊन ती धरमतर खाडीला मिळते. बालगंगा नदी पाताळगंगा नदीला जवळ जवळ समांतर परंतु जास्त डोंगराळ प्रदेशातून वाहत जाऊन धरमतर खाडीलाच मिळते. भोगावतीही बालगंगेला समारंतर वाहत जाते.

अंबा नदी खंडाळ्याच्या दक्षिणेस उगम पावून नागोठणे जवळ धरमतर खाडीस मिळते. छोट्या-मोठ्याडोंगररांगातून ही नदी वाहते. नागोठण्यापासून या नदीच्या खोऱ्याचा तळ रुंद होतो. सुधागड, सागरगड व सरसगड ही ऐतिहासिक ठिकाणे याच भागात आहेत. अंबा नदीच्या पश्चिमेला रेवसपासून रेवदंड्यापर्यंत पसरलेला किनारी प्रदेश बराचसा सपाट आहे. उत्तरेकडील अंबा नदीचे खोरे दक्षिणेकडील कुंडलिका नदीच्या खोऱ्यापासून अलग करणारी सागरगड कनकेश्वर डोंगररांग या भागाला दुभांगते. रेवस व धरमतर पर्यंत विस्तृत दलदलीचा प्रदेश पसरलेला आहे.

ब. मध्य रायगड :

कुंडलिका आणि मांदाड या दोन नद्या मध्य रायगडमधुन वाहतात, कुंडलिका ही सह्याद्रीच्या पश्चिम उतारावर उगम पाऊन रेवदंड्याजवळ अरबी समुद्राला मिळते. नदीचे कोलाडनंतर पात्र थोडे रुंद होते. दक्षिण तीरावर विस्तृत दलदलीचा प्रदेश तयार झाला असुन मुखाजवळ कोरलई किल्ला आहे. तसेच रेवदंड्याचा भग्नावस्थेतील पोर्तुगीजांचा किल्ला आहे. कुंडलिका नदीला मार्गत दोन उपनद्या रामराज व बाळे येऊन मिळतात. भिरा येथे विद्युत निर्मिती केंद्र आहे.

मांदाड ही तुलनेने लहान नदी असुन माणगावच्या पठारावर तिचा उगम होतो. ही नदी राजापुरी-म्हसळा खाडीला मुरूडच्या दक्षिणेस मिळते. म्हसळा खाडीचा प्रवाह अतिशय अरुंद असुन त्याच्या दोन्ही किनाऱ्यावर विस्तृत पसरलेले चिखलमय सखल प्रदेश आहेत. मुखाजवळ प्रसिद्ध जंजिरा किल्ला आहे.

क. दक्षिण रायगड :

या भागातून सावित्री व तिच्या घोड, गांधारी, काळ आणि नागेश्वरी या चार उपनद्या वाहतात. या भागातील आग्नेयेस भूरचना उंचसखल असून महाडच्या उत्तरेस इतिहास प्रसिद्ध रायगड किल्ला आहे. पोलादपूर पर्यंत सावित्री नदी डोंगराळ प्रदेशातून वाहते. पोलादपूरपासून राजवाडीपर्यंत नदीचे खोरे थोडे रुंद

असल्यामुळे दोन्ही तीरांवर थोडी लागवडी योग्य जमीन आहे. महाडच्या सभोवतालची जमीन सुपीक असून मोठ्या प्रमाणावर शेतीखाली आहे. सावित्रीला एकूण सहा उपनद्या येऊन मिळतात. त्यापैकी थोड, कामठी, काळ, गांधारी या उजवीकडून तर चोला व नागेश्वरी या डावीकडून मिळतात. निजामपूर-काळ नदीवर माणगांव जवळ इ.स. 1871, इंदापूर जवळ इ.स. 1919 व भावे येथे इ.स. 1933 ला झालेले असे ब्रिटीश काळातील पूल आहेत. याचा पुढे स्वातंत्र्य आंदोलनाशी संदर्भ येतो. सावित्री नदीवर पनवेल-महाड-पणजी मार्गावर महाड जवळ पूल इ.स. 1928 ला बांधला आहे.

प्राकृतिक भाग :

1) डोंगररांगा :

जिल्ह्यात सह्याद्री पर्वतामुळे डोंगररांगा निर्माण झालेल्या आहेत. जिल्ह्याची ईशान्य सीमा सह्याद्रीच्या पायथ्याजवळील डोंगरामधुन व एका उपशाखेवरून जाते. दक्षिण भागात मात्र जिल्ह्यांची सीमा सह्याद्रीच्या माथ्यावरून जाते. दऱ्यामध्ये सदाहरित जंगले आहेत. बोर, वरंधा व आंबेनळी हे तीन घाट आहेत. विविध खिंडी आहेत. वायव्येकडील किनारपट्टीचा प्रदेश सोडला तर जिल्ह्याचा इतर भाग इतका डोंगराळ व गुंतागुंतीचा आहे की, अनेक लहान लहान डोंगरामधुन निश्चित डोंगररांगा ओळखणे अवघड आहे. कर्नाळा, रतनगड, सागरगड, माथेरान, सुकेली, डोंगररांग, रायगड किल्ला असे उंचवटे आहेत.

2) सह्याद्रीचा पायथा :

सह्याद्रीच्या पायथ्याजवळ उंचसखलपणामुळे शेती व्यवसाय मागासलेली आहे. विखुरलेला वनाच्छादित लहान भाग सोडता इतर भाग उजाड आहे. भिवपुरी, खोपोली आणि भिरा येथे जलविद्युत प्रकल्प ब्रिटिशकाळापासून आहेत.

3) मध्यवर्ती अंतर्गत प्रदेश :

पश्चिम किनारपट्टी व सह्याद्री रांगा यामधील 20 ते 30 कि.मी. रुंदीचा दक्षिणोत्तर पसरलेल्या या भागात खुरटी झुडपे आणि विखुरलेले पानझडी जंगलाचे पट्टे आहेत. पावसाळ्यात भरपूर पाणी असते मात्र उन्हाळ्यात दुभिक्ष्य असते. हा प्रदेश पावसाळ्यात हिरवागार परंतु उन्हाळ्यात मात्र रखरखीत असतो. अंबा आणि कुंडलिका नद्यांच्या खोऱ्यातच शेती व्यवसाय व लोकसंख्या केंद्रित झाली आहे. छोट्या-छोट्या जमिनीच्या तुकड्यांवर शेती केली जाते.

4) किनारपट्टीलगतचा प्रदेश :

कर्जत-खोपोलीच्या वायव्येस पनवेलचा सपाट प्रदेश आहे. येथे डोंगरांची उंची कमी होत जाऊन ते सपाट मैदानी प्रदेशात सामावले जातात. या सपाट प्रदेशात भातशेती केली जाते. पनवेलपासून उरणकडे छोट्या-मोठ्या टेकड्या आहेत. उरणच्य दक्षिणेला समुद्रापर्यंत गेलेली डोंगरांची भूशिरे आणि सपाट वालुकामय प्रदेश यांनी व्यापलेला अलिबागच्या किनारपट्टीचा प्रदेश आहे. या भागात नारळ-पोफळीच्या बागा, भातशेती केली जा. सपाट शेतजमिनी आणि कमी उंचीचे उजाड पठारमाथे असा किनारी भूप्रदेश आहे. भात, नाचणी, भाजीपाला, कडधान्ये इत्यादी पिके घेतली जातात. मच्छीमारी केली जाते. डोंगरपायथ्यांशी शेत जमिनीच्या कडेला खेडी वसलेली आहेत.

संकलक - वैष्णव पाटील

(एस.वाय.बी.ए.)

(आभार - प्रा,डॉ.बबन जाधव)

संदर्भ-रायगड जिल्ह्यातील

स्वातंत्र्य चळवळ : शेतकऱ्यांचा सहभाग

भाई कोतवाल

विठ्ठल लक्ष्मण कोतवाल उर्फ भाई कोतवाल हे रायगड जिल्ह्यातील समाजसेवक व स्वातंत्र्यसेनानी होते. त्यांनी सशस्त्र क्रांतीचाही अवलंब केला. ते समाजसुधारक आणि क्रांतिकारक होते. देशाच्या स्वातंत्र्यलढ्यात त्यांनी आपल्या प्राणांची आहुती दिली.

जन्म व शिक्षण

हुतात्मा भाई कोतवाल यांचे माथेरान हे जन्मस्थान होय. एल.एल.बी. झालेल्या भाईंनी देशप्रेमाने प्रभावित होऊन स्वतःला देशकार्यास वाहून घेतले. विठ्ठल कोतवाल यांचा जन्म 1 डिसेंबर 1912 रोजी रायगड जिल्ह्यातील मुंबजवळील माथेरान येथे झाला. स्थानिक शाळेत शिकल्यावर चौथ्या इयत्तेपर्यंत ते तिथेच राहिले आणि 1936 मध्ये पुण्यातून पदवी प्राप्त केल्यानंतरच ते परत आले. ते सर्वात मोठे होते आणि त्यांना तीन बहिणी होत्या. स्थानिक शाळेत चौथी इयत्तेपर्यंत शिक्षण घेतल्यानंतर तो पुण्याला तिची मावशी गौरुताई हळदे यांच्याकडे गेला, जिथे त्याने वाडिया महाविद्यालयातून पदवीचे शिक्षण पूर्ण केले. त्याच्या व्हर्नाक्युलर मेट्रिक परीक्षेत तो संपूर्ण पुणे जिल्ह्यात पहिला आला. ते मूळ गावी परतल्यानंतर त्यांनी मुंबईत कायद्याचे शिक्षण घेतले आणि 1941 मध्ये ते वकिल झाले.

सामाजिक कार्य

भारताच्या स्वातंत्र्यासाठी असंख्य ज्ञान अज्ञात क्रांतिवीरांनी ब्रिटिशांविरुद्ध लढा देऊन बलिदान केले. त्यामध्ये हुतात्मा भाई कोतवाल आणि त्यांच्या आझाद दस्त्याचे कार्य फार मोलाचे आहे. तो काळ फार धामधुमीचा होता. दुसऱ्यामहायुद्धाचा वानवा शिगेला पोहचला होता. असं असतांनाही ब्रिटिश भारतीयांच्या स्वातंत्र्याच्या मागणीपुढे झुकायला तयार नव्हते. 8 ऑगस्ट 1942 रोजी आझाद मैदान येथील भाषणात महात्मा गांधींनी ब्रिटिशांना 'भारतातून चालते व्हा!'' असे ठणकाहून सांगितले व देशवासीयांना 'करेंगे या मरेंगे'चा मंत्र देऊन, शेवटच्या लढ्यासाठी तयार राहण्याच आवाहन केले, त्यांच्या आवाहनाला प्रतिसाद देत हजारो देशप्रेमी या लढ्यात सहभागी झाले. याच 1942 च्या 'चले जाव' चळवळीतील एक धगधगते अग्निकुंड म्हणजे वीर हुतात्मा भाई कोतवाल.

उसळत्या रक्ताने मातृभुला परवशेतच्या पाशातून मुक्त करण्यासाठी आपल्या सर्वस्वाच बलिदान देणाऱ्या मातृभूमीच्या या महान सुपूत्राचा जन्म 1 डिसेंबर 1912 रोजी आताच्या रायगड जिल्ह्यातील माथेरान येथे झाला. अनंत अडचणी व अडथळे पार करत, अत्तीउच्च धैर्य दाखवत, अपार परिश्रम करून ते बॅरिस्टर झाले. माती आणि माता यांच्याशी एकरुप होणं हा त्यांचा जन्मजात स्वभाव असल्याने मातृभूमीला परकियांच्या गुलामगिरीतून मुक्त करण्यासाठी त्यांनी स्वातंत्र्य लढ्यात झेप घेतली. देशाबद्दल ज्वलंत अभिमान आणि गुलामगिरीच पराकोटीचा तिटकारा यामुळे परकीयांच्या नोकरीचे जोखड पेलण्यापेक्षा समाज जागृत करण्यासाठी त्यांनी सामाजिक रुढी व जुनाट परंपरा या विरोधात लोकांमध्ये जागृती निर्माण केली, त्यांना अन्यायाच्या प्रतिकारार्थ लढण्यासाठी धैर्य दिले. सर्वसामान्यांना तन, मन व धनाने सशक्त केलं. समाजाला आर्थिक शिस्त लागावी यासाठी स्वतःच्या बहिणीचं राधाबाईच लग्न केवळ सत्तर रुपयात करुन समाजात अनोखं स्थित्यंतर घडविले. सामाजिक प्रबोधनाच्या व परिवर्तनाच्या त्यांच्या या कार्यकृतीमुळे लोक त्यांना आदराने अण्णा म्हणू लागले.

वर्षानुवर्षाच्या गुलामगिरीची सर्वांनाच इतकी सवय झाली होती की देव, देश, धर्म हा विचार जणू काही लोप पावला होता. सारे राष्ट्र अगतिक व निराधार झाले होते. अखंड चालणाऱ्या पिळवणुकीमुळे दारिद्रे अपार वाढले होते. राष्ट्रातील सारी प्राणयात नष्ट झाली होती. अशावेळी हिंदपूत्रांमध्ये नवतेज निर्माण करण्यासाठी यांच्यात स्वातंत्र्य लालसा जागृत करण्यासाठी अण्णांनी त्यांना संघटित करण्यास सुरुवात केली. गरीब शेतकऱ्यांना, कष्टकऱ्यांना जागृत करायचे. अज्ञानाच्या पाशातून त्यांना बाहेर काढायचे तर सर्वप्रथम त्यांना शिक्षण दिले पाहिजे या विचारांनी त्यांनी बाळासाहेब

ठोसर यांच्या सहकार्याने कर्जत तालुका शिक्षण प्रसारक मंडळाची स्थापना करुन 42 व्हॉलंटरी शाळा सुरु केल्या. शेतकऱ्यांना सरंजमशाहीच्या दृष्ट चक्रातून बाहेर काढण्यासाठी, गोरगरिबांची होणारी उपासमार थांबविण्यासाठी, धान्यतुटवडा टाळण्यासाठी भाऊसाहेब राऊत यांच्या मदतीने 'धान्यकोठी' ही अभिनव योजना सुरु केली. वकिलीचा माध्यमातून जुलमी सावकारांच्या नांग्या ठेचल्या. पतपेढी, वाचनालय व व्यायामशाळांच्या माध्यमातून समाज सुसंघटित व सामर्थशाळी बनविला.

चलेजाव चळवळीतील 'करेंगे या मरेंगे' या आदेशाने आपल्या सहकाऱ्यांसमोर आवाहन केले. ''स्वराज्य हवे असेल तर आपण आपल्या सर्वस्वाच बलिदान देण्यास तयार रहा.'' आणि या आवाहना सरशी गुलामगिरीचे सर्व पाश उध्वस्थ करत देशभक्तीचे एक दैदिप्यमान पर्व सुरू झाले, यातूनच पुढे क्रांतिकारकांच्या पुरुषार्थाची गाथा उभी राहिली. लोहकण जसे लोहचुंबकाकडे आकर्षिले जातात, तसेच अण्णांच्या उत्युंग व्यक्तिमत्त्वामुळे आणि प्रभावी नेतृत्व गुणांमुळे त्यांना असंख्ये सहकारी मिळाले. त्यातूनच पुढे निधड्या छातीचा कोतवाल गट अर्थात 'आझाद दस्ता' तयार झाला. या आझाद दस्त्याच, स्वतःभाई उर्फ अण्णासाहेब कोतवाल, गोमाजी पाटील, हिराजी पाटील, झिपरु गवळी, राघो नागो भगत, धोंडू देसाई, मारुती शेलार, धाकू डुकरे, काळू दळवी, नथू भोईर, वामन भोईर, देहू कानोजे, राघो गाडे, आप्पा शेंडे, भास्कर तांबट, उत्तरेतील रामलाल श्रीवास्तव, दक्षिणेतील गोपाळ शेट्टी, कांतरा शेट्टी, काठेवाडचा शशीलाल दलाल, राजकोटाचा चंद्रकांत गुजराथी आणि इक्या पुतळ्या कातकरी ही होता. असे अनेक, अनेक जातीचे, धर्माचे, पंथाचे, वेगवेगळ्या प्रांतातील भिन्न भाषा बोलणारे देशभक्त एका उदात्त ध्येयासाठी एकत्र आले. 'आपण सारे एक आहोत. आपले विचार एक आहेत. आपलं हृदय ही एक आहे. आपण आपलं ध्येय नक्कीच साध्ये करु. आपण सारे मिळून परकीय शत्रूला देशातून हुसकावून लावू, या जाणिवेतून हे मातृभक्त इंग्रजांविरुद्ध लढू लागले. ब्रिटिश शासनाला जेरीस आणण्यासाठी सरकारी कचेरीवर हल्ला करणे, टेलिफोनच्या तारा तोडणे, रेल्वे रुल उखडणे, विजेचे पायलन पाडणे अशी कितीरी जीवावरची कामे हे क्रांतीवीर करु लागले. स्वातंत्र्य संग्रामात इरेला पेटलेले हे वीर ब्रिटीशांच्या जाळ्यात अडकणे केवळ अशक्यच. कधी रानावणातून, कधी नदीपात्रातून तर कधी डोंगर वस्त्यांतून आश्रय घेत ते ब्रिटीशांना गुंगारा देत होते.

ऑगस्ट क्रांतीचा वनवा आता शिगेला पोहचला होता. इंग्रजांच्या साम्राज्याला सुरुंग लावणाऱ्या आझाद दस्त्याने शिवरायांच्या गनिमी काव्याचा अवलंब करून सिद्धगडचा आश्रय घेतला आणि मराठेशाहीच्या साडेतीनशे वर्षानंतर पुन्हा एकदा सिद्धगड जागा झाला, परंतु पुन्हा एकदा गद्दारीचा कोळसा उगळला गेला. क्रांतिकारकांच्या वस्तीस्थानाच्या बातम्या इंग्रजांना पुरवल्या गेल्या. आझाद दस्त्याच्या ठाव-ठिकानाचा सुगावा अखेर इंग्रजांना लागला आणि 2 जानेवारी 1943ची ती रात्री क्रांतिकारकांसाठी काळरात्र ठरली. मुरबाडच्या लाल मातीत आपल्या लाल रक्तानं लाल क्रांती करुन वीर हुतात्मा भाई कोतवाल व वीर हुतात्मा हिराजी गोमाजी पाटील यांनी भारत मातेला स्वातंत्र्याचा अभिषेक घातला. लाख मोलाच्या दोन नरवीरांच्या रक्तानं सिद्धगडची माती पवित्र पावन झाली. मुरबाडच्या मातीतील सिद्धगड हे या जगातील अमृतालाही अमर करणार क्रांतीतीर्थ आहे. जगाच्या पाठीवर अनेक तीर्थक्षेत्र असतील पण मानवी अंतरंगात जाज्वल्य देशभक्ती निर्माण करणारं, कसं जगावं आणि कशास्तव मरावं हे सांगणार सिद्धगडासारखं स्फूर्ती स्थान नाही. मातृभूमीच्या मुक्तीसाठी आपल सर्वस्व अर्पण करणारे आमचे हे युगपुरुष न्यानी होते, विवेकी होते, विचारी होते, मानवतेचा कैवार घेणारे ते मानवतावादी होते, समाजसुधारनेचा पाया घालणारे ते समाजवादी होते आणि स्वर्गाहूनही स्वातंत्र्ये प्रिय असणारे क्रांतीवादी होते. राष्ट्रसंकट ओढवल्यावर त्या विरोधात लढावं कस, शत्रूशी भिडाव कस याचा धडाच आमच्या या शूरवीरांनी सिद्धगडच्या लाल मातीत गिरवला आहे. त्यांच्या रक्तामासमान या मातीच पावित्र्य भस्मात रुपांतर झाले आहे.

बलिदानाची ही गाथा अमर आहे. तुम्ही आम्ही आज मुक्त आहोत, स्वतंत्र आहोत कारण सिद्धगडच्या मातीत त्यांनी आपलं रक्त सांडल आणि गुलामगिरीच्या भोगातून स्वातंत्र्याचा योग आमच्या झोळीत दान केला. मुक्तीची ही ज्योत कायम ठेवत ठेवण्यासाठी कोणतीही किंमत चुकवावी लागली तरी चालेल. भारतभूला परकीयांच्या गुलामगिरीतून मुक्त करण्यासाठी हुतात्मा भाई कोतवाल आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांनी सकळ सुखाचा त्याग केला. केवळ सुखभोगच नाही तर सतीप्रमाणे त्यांनी आपले प्राणही सहज झुंगारुन दिले. म्हणूनच तर तुम्हा आम्हाला हेवा वाटावा असा इतिहास निर्माण झाला. आमच्या या नरवीरांनी स्वर्गाहूनही स्वातंत्र्य प्रिय मानलं, त्यासाठी आपल्या सर्वस्वाचही प्रसंगी दान केलं. आम्हालाही स्वातंत्र्याची किंमत चुकवावी लागेल. आणि ती किंमत म्हणजे देशाप्रती समर्पण, कर्तव्यतत्परता आणि जबाबदारीची जाणीव.

स्वातंत्र्य लढा

पुण्यातील महाविद्यालयीन जीवनापासून स्वातंत्र्यलढ्यासाठी प्रेरित असले तरी, विठ्ठल यांच्यावर देशातील सामाजिक कम्युनिस्ट चळवळीचा प्रभाव पडला. त्यामुळे त्यांना कॉमेडचा भारतीय प्रतिशब्द म्हणून ''भाई'' असे संबोधले जात आसे. 9 ऑगस्ट 1942 रोजी महात्मा गांधींनी ब्रिटिशांना ''भारत सोडा'' असे सांगितले तेव्हा ते पूर्णपणे गुंतले आणि भूमिगत झाले. भारतातील सर्व प्रमुख नेत्यांच्या अटकेनंतर भाई कोतवाल यांच्या नावाने अटक वॉरंटही जारी करण्यात आले. ''माझ्या स्वातंत्र देशात किंवा स्वर्गात राहण्याची'' शपथ घेऊन तो त्याच दिवशी भूमिगत झाला. तेव्हा ते माथेरानचे उपाध्यक्ष होते.

भूमिगत असताना त्यांनी रायगड जिल्ह्यातील कर्जत तालुक्यात ''कोतवाल दास्ता'' नावाच्या भूमिगत भाडोत्री सैनिकांचा गट तयार केला. शेतकरी आणि स्वयंसेवी शाळेतील शिक्षक आणि त्यांचे चुलत भाऊ पेंटण्णा आणि दत्तोबा हळदे यांच्यासह त्यांची संख्या सुमारे 50 होती. त्यांनी मुंबई शहराला वीजपुरवठा करणारे विजेचे तोरण तोडण्याचा निर्णय घेतला. सप्टेंबर 1942 ते नोव्हेंबर 1942 पर्यंत त्यांनी 11 तोरण पाडले आणि उद्योग आणि रेल्वे ठप्प झाली.

या धमकीचा मुकाबला करण्यासाठी पोलिसांनी भाई कोतवालला अटक करण्यासाठी 2500 रुपयांचे रोख बक्षीस जाहीर केले. तसेच भाई कोतवालचा मुकाबला करण्यासाठी विशेष अधिकारी डीएसपी आर. हॉल आणि ऑफिसर स्टाफर्ड यांना पाचारण करण्यात आले.

क्रांतिकारी कोतवाल दस्ता मुरबाड तालुक्यातील सिद्धगडच्या दुर्गम जंगलात लपून बसला असताना त्याने मदतीचे पत्र पाठवले जे तेथील एका जमीनदाराच्या हाती लागले आणि त्याने ते पत्र व संदेशवाहक अधिकारी दालनाकडे वळवले. क्रांतिकारी म्हणतो त्याचा भारतीय सैनिक 2 जानेवारी 1943 रोजी पहाटे आझाद दस्ता दुसऱ्या सुरक्षित ठिकाणी जाण्याच्या तयारीत होता आणि मदत येण्याची वाट पाहत होता तेव्हा हॉल आणि स्टॅफर्ड यांनी दस्ता सदस्यांवर हल्ला केला. आझाद दस्ताचे उपनेते गोमाजी पाटील यांचा मुलगा हिराजी पाटील हे पहिले पडले. यात हिराजीचा जागीच मृत्यू झाला. भाई कोतवाल यांच्या मांडीला दुखापत झाल्याने त्यांना हालचाल करता आली नाही. हॉलने त्याला पाइंट ब्लँक मारले.

देशाच्या स्वातंत्र्यासाठी प्राणांची आहुती देणाऱ्या अनेक कमी ज्ञात स्वातंत्र्यसैनिकांपैकी ते एक होते. त्याच्या शूर लढ्या आणि बलिदानासाठी त्याला आता अभिमानाने ''वीर भाई कोतवाल'' म्हणजेच योद्धा म्हटले जाते.

केवल पाटील
एस. वाय .बी.ए.

आजचं उरण

रायगड जिल्ह्यातील उरण हे तालुक्याचे ठिकाण 1986 सालानंतर आजही कालच्या उरणच्या छटा तशाच राहिल्या आहेत. 18 गावांची शेतजमीन आपल्या बांधांमध्ये पिकणाऱ्या भाताच्या शेतामध्ये शेतात बाळगणाऱ्या मासळीसह शेतकऱ्यांना शेतकऱ्यांच्या मुलांना आनंद होतो. उत्तर, पश्चिम, दक्षिण आणि खोपटे गावाजवळ उरणच्या मध्यभागात मिठाचे आगर चांदीसारखे उन्हात चमकत होते तर पावसाळ्यात गवतानं साकारल्यामुळे गवताच्या घराच्या छताप्रमाणं दिसत होते. गाड्यांची वर्दळ अद्याप न वाढल्यानं सारे रस्ते कालच्या प्रमाणेच रोडावलेलेचं होते. उरणातील डोंगरटेकड्या अद्याप हिरव्या आणि न तुटलेल्या न कापलेल्या उभ्या होत्या. करंजा खाडी, खोपट्याची खाडी, शेवा गावजवळची न्हावा खाडी, पाणजे मागची खाडी (खोची) यामध्ये कसलाही बदल न झाल्यामुळे साऱ्या खाड्यामधील प्रवाह अधिक प्रदूषित न होता वाहत होत्या. तालुक्याची लोकसंख्या नैसर्गिक वाढीप्रमाणे सामान्य प्रमाणेच वाढत होती. लोकांची आर्थिक स्थिती मागील चार पाच वर्षाप्रमाणेच नागरिकांकडून सांभाळली जात होती. तालुक्यात एक दोन कंपन्या व्यतिरिक्त कंपनी न वाढल्यामुळे नोकरी आणि धंद्यातही मोठी प्रगती नव्हती. तालुक्यातला मोठ्या संख्येनं असलेला शेतकरी शेती आणि मच्छिमारीत उदरनिर्वाह करीत होता. सिडको उरणात येणार हे निश्चित झालं असताना, कालचं उरण 1986 पर्यंत कालच्याच अवस्थेत असल्यानं त्या परिस्थितीला कालचं उरण 1986 नंतर म्हणण्यासाठी पुढील कारणं पुढे येऊन बदल होत गेला.

शेतजमीन ताब्यात घेणं सुरु : सरकारनं दहशतीच्या जोरावर शेती घेतली. सानुग्रहासह 27000 हजार रुपये एकरी भाव देण्याचं उरणातील मेट्रो सेंटर शेतीचे पैसे घेण्यासाठी भाऊबहिणी आई-वडील जमा होऊ लागले. काल परवा गावाकचा अचानक येणारा गावकरी दररोज उरणात येऊ लागला. शेती गेली तरी अचानक आलेला पैसा क्षणिक असला तरी घराघरामध्ये पैशांचा रुबाब आणत होता. कालपर्यंत 5/10 रुपयात जगणाऱ्या शेतकऱ्यांच्या हातात हजारो नि लाखो रुपये आले. चार सहा महिन्याच्या आत दारात दोनचाकी, चारचाकी गाड्या आल्या. सोन्याचे दागिने आणि नवीन घरांचं बांधकाम वाढलं. शेत गेल्याच्या दु:खापेक्षा पैसा आल्याचं सुख उरणात सर्वत्र पसरलेलं दिसू लागलं.

शेतीचे बांध तोडायला सुरुवात : सरकार आणि शेतकरी एकीकडे शेतीचे पैसे मोजत होते आणि दुसरीकडे शेतावर बुलडोझर फिरवून सरकार जमीन समाट करत होते. शेतीच्या जागी सपाट मैदान होताना दिसू लागलं. बांध तुटल्यानं माझं शेत दाखवायला जागाच उरली नव्हती. खाडीमध्ये असलेली झाडं तोडून त्यामध्ये मातीचा भराव होऊन काळ्या मातीवर गोड्या लाल मातीचा (मुरुमाचा) थर चढू लागला होता.

उरणात जेएनपीटी वसाहतीसाठी भराव : नवघर ते फुंडे गावापर्यंत भराव करण्यासाठी 'भावना' नावाची कंपनी आली. ज्या उरणात 1985 आधी 5/6 ट्रक होते तेथे 1986 नंतर एक वर्षात 100 हून अधिक डंपर माती भरावासाठी आले. शेतकऱ्यांनी आलेल्या पैशात शेतकऱ्यांची शेती ऐवजी नोकरी आणि काही धंदा करता येईल या दिशेनं जाऊ लागली. उरण सोडून काही करता येईल का? ह्याचा विचार त्यांच्या मनात घुसू लागला. भराव झाल्यानंतर जेएनपीटी साठी रहिवाशी इमारतीचं काम सुरू झालं. गावागावांच्या हद्दीवरून भांडणं होऊ नयेत म्हणून सामोपचारानं हद्दीतून गावकरी काम आणि धंदा मिळवू लागले. याच काळात टपोरी बनून पैसे मिळवता येतात याचा अंदाज आल्यानं कधी कामधंदा तर कधी फुटकच्या दबावातून पैसा मिळविण्यासाठी तरुण पोरांच्या टोळ्या बनत गेल्या. शेकडो इमारतीची वसाहत 3 वर्षा उभी राहिली.

प्रकल्पामुळे शेवे आणि हनुमान कोळीवाडा ही दोन गावे उठवली गेली. शेवा आणि हनुमान कोळीवाडा या दोन गावांच्या हद्दीत न्हावा शेवा उत्पादनाचं मुख्य क्षेत्र आल्यानं ही गावं उठविण्याचं काम करण्यात आलं. या दोन गावांसाठी बोकडविड्याच्या पालकी खाडीमध्ये शेवेगाव वसविण्यास जागा दिली. आणि हनुमान

कोळीवाड्यानं मच्छिमारीचा धंदा करता यावा म्हणून मांगिरदेव मंदिराजवळ गावाला जागा घेतली. तसंच शेवेगावातील 40 कुटुंबानी शेवेगावात किंवा हनुमान कोळीवाड्यात घरं बांधण्याऐवजी नागाव येथील जीवनमुक्त स्वामींच्या मठीजवळ अंबिकावाडी वसवून ते राहू लागले.

नवीन रस्ते बांधकाम सुरू झाले : उरण पनवेल हा मुख्य रस्ता. हा रस्ता मातीखाडीचाच रस्ता होता. त्याचं डांबरीकरण होऊन करळ येथून शेवेगावाकडे जाणारा रस्ता आणि उरण ते शेवा मार्गाचा रस्ता हे पक्के रस्ते बनविण्यात आले. संपूर्ण भागात भरावाचं काम सुरू झालं होतं. आता गावांना प्रत्येक गावात 5/6 गाड्यावाले, धंदेवाले शेठ दिसू लागले. काल ज्यांच्या गळ्यात सुताच्या धाग्याचा गंडा होता तेथे सोन्याच्या वाघनखातले गोफ, हातात चार चार अंगठ्या, तळे, शेत नवीन बांधलेल्या रस्त्यावरुन गाड्यातून जाता येता दिसू लागले.

जेएनपीटी बंदराची उभारणी: 1986 मध्ये जेएनपीटी बंदराचे जेटी बांधण्याचं काम मिठसुई सह 17 कॉन्ट्रक्टर कंपन्यांनी सुरु केले. डोंगर फोडून भराव, सोबत बंदराचे कन्स्ट्रक्शन, निवासी व्यवस्था, रस्ते सारी काम एकाचवेळी सुरु झाली.

गावांचं रुप बदलत गेलं : 1985 पर्यंत गावामध्ये बहुतांश साधी घरं होती. काही घरं कुडाची आणि छतावर गवत असलेली. झोपड्यासारखी घरांच्या गावांची वसाहत होती. त्याच गावामध्ये प्रत्येक घर भिंतीचं तर झालंच परंतु एक दोन मजली स्लॅबची घरं उभी राहिली. गावामध्ये एक मंदिर. तेवढीच लोकांना जमायची जागा. तेथे गावात वेगळं सभागृह आलं. मोठ्या शाळा आणि स्मशानं झाली. गावात येणाऱ्या जाणाऱ्या पाहुण्यांची वर्दळ वाढली.

गावातल्या दावणी गेल्या: गावामध्ये दुधदुभत्यासाठी गाई शेतासाठी बैल सांभाळली जात होती. आता गुरांना चरायला गुरचरण नसल्यानं शेतकऱ्यांनी आपली जनावरं जंगलात सोडून दिली किंवा मोकाट सोडून दिली. ज्या गावात 100/150 जनावरं होती त्या गावात एकही गाय बैल राहिली नाही. बैलगाडी तर गावातून कधीच हद्दपार झाली होती.

पूर्वीची गावकी व्यवस्था संपली : गावातला न्याय गावात होण्यासाठी गावकी ही व्यवस्था होती. तिला ग्रामस्थ मंडळ म्हटलं जाई. गावकी तंटेबखेडे त्या गावकीमध्ये सोडविले जाऊन गावसुधारणा करण्याचा प्रयत्न केला जाई. महालण या 12 गावांच्या संघटनेत वरचं कोर्ट या पद्धतीनं न्याय होत असून चोरी आणि घटस्फोटाचे न्याय देखील महालण सभेमध्ये होत होते. बऱ्याच वेळा ज्याची काठी त्याची म्हैस अशा पद्धतीनं न्याय होत होते. परंतु एक व्यवस्था म्हणून गाव निवाड्याकडे पाहिलं जात होतं. ती गावकी प्रथा फक्त आत्ता धार्मिक सण साजरी करण्यापुरती उरली.

लग्नप्रथा: घराघरांमध्ये शेतीचा पैसा आल्यानंतर लग्नप्रथेमध्ये फारच मोठा बदल झाला. नवरी मुलीच्या मणी मंगळसुत्रात दागिण्यांचा खर्च घरातल्या माणसांचे ठराविक कपडे वगळता 30/40 हजारात लग्न उरकलं जात असे. घरासमोरच्या छोट्या मंडपात लग्न उरकलं जाई. ती साधेसुधेपणाची प्रथा पैशानं साफ धुवून काढली. घरासमोरच्या मंडपातले लग्न मोठ्या हॉलकडे होऊ लागलं. पूर्वीचा कुटुंबाला घेऊन कपडे घेण्याचा प्रकार (बस्ता बांधणे) जाऊन घरातला एकदोन जण जाऊन सामान कपडे आणू लागला. नवरीचे दागिने वाढले. आईचेही दागिने वाढले. चहापाणी झालं की लग्नाचा विधी होण्याआधी नव्या पद्धतीचा साखरपुडा हा मोठा सोहळा आला. साखरपुडयासाठी जी दोन्ही घरची आठदहा माणसं जमायची तेथे 500/1000 माणसं लग्नासारखी नटून थटून जाऊ लागली. मटणाचं जेवण 2000/3000 रुपायाच्या खर्चाऐवजी लाख दीडलाख खर्च करणारा याच उरणातला लग्नातील प्रकार बनला. कालचं लग्न कवड्यांचं होतं आजचं लग्न कोट्यांचं झालं.

मांडवप्रथा: लग्नाआधीचा दिवस म्हणजे मांडवाचा दिवस म्हणतात. ती मांडवप्रथा, फक्त नात्यातल्या लोकांसाठी होती. घरातील कुळदैवतांची नवरा किंवा

नवरीकडून पूजा केली जायची. बाहेरचे पाहुणे क्वचितच येत असत. 1986 नंतर मांडवप्रथा खोट्या प्रतिष्ठेचं आणि रानटीपणाचं रुप बनलं. कुळदैवताचा विधी दिवसा घाईगर्दीत उरकून रात्रीला येणाऱ्या पाहुण्यांच्या दारुमटणाची सोय करायची म्हणजे मांडव घालण्याचं खोट्या प्रतिष्ठेचं कार्य सुरु झालं. जेथे नात्यातली 5/10 माणसं यायची तेथे दारु पिण्यासाठी, मटण खाण्यासाठी आणि डीजेवर रात्रभर दारुमटणाच्या चिखलात नाचण्यासाठी 16 वर्षापासूनचा तरुणवर्ग मोठ्या प्रमाणात येऊन अतिशय वंगाळ रुप मांडवाला आणलं. एकानं मांडवासाठी एक लाख रुपये खर्च केला तर दुसऱ्यानं सव्वा लाख करणार ही खोट्या प्रतिष्ठेची स्पर्धात्मक मांडवं उरणात सुरु झाली. ही दारु मटणाची रानटी प्रथा बंद व्हावी म्हणून मी 30 वर्षे विरोध करीत आहे. त्या माझ्या कामाला आज कुठे तरी 2/4 टक्के प्रतिसाद मिळतो आहे. भविष्यात ती रानटी प्रथा जाऊन सोज्वळ रुपात ती पुढे येणार आहे.

<u>उरणची गावतळी आणि उरणच्या विहिरी :</u> पूर्वीच्या काळी घरात पैसा नसताना माणसांचे स्वभाव आणि आपलेपणा फार मोठा होता. प्रत्येकजण आपला वाटत होता. एका हाकेला गाव येत होता. पहाटे तीन वाजताच्या कोंबड्यांच्या बांगांनी घराची दारं किर्रकिर्र आवाज करत उघडायची. पावसाळ्यानंतर थंडीत कुडकुडत सकाळपासून दहावाजेपर्यंत अंगाला चिपकत राहायची. घरासमोर शेकोट्या पेटल्या जायच्या. त्या शेकोट्या भोवताली मुलं, स्त्रिया, पुरुष गोलाकार बसून गावगप्पा करीत राहायची, तशाही थंडीत गावातल्या स्त्रिया गाव तळ्यावर पिण्याचं पाणी आणायला जात असत. नवघरचं एक तळं नवघर, कुंडेगाव, पागोटे गावांना पाणी पाजत होतं. जसखारचं तळं गावापासून एक कि.मी. तेथे काठावरच्या मोठमोठाल्या वडांच्या झाडात तळ महालण परिसराच्या नजरेत येत होतं. भेंडखळची, फुंड्याची तळी आज जे फुंडे हायस्कूल आहे त्याच्याजवळ होती. बोकडविड्याचं तळं गावाच्या नैऋत्य दिशेला लपल्यासारखं असायचं. डोंगरी पाणज्याला गावविहिरीचं पाणी मिळे. चिरनेर मधील कातळपाड्याची विहीर आणि मूळपाड्याजवळचं तळं सातपाड्यांना बायांच्या हंड्याच्या आवाजात डचमळायचं. चिरनेरच्या दक्षिणेला एक पाण्याचा लहानसा डोह. त्याला डोरा म्हणत. तेथे पाणी प्यायला माकडं यायची म्हणून त्याला माकडडोरा म्हणत. तो डोरा वाटसरुना पाणी पाजत असे. उरणच्या पूर्व भागात पाण्याचे डोरे आणि विहिरी बांधल्या गेल्या होत्या. बोरखार गाव हे पूर्णपणे खाडीत असल्यामुळे त्या गावाला धाकटी जुई आणि विंधणे येथे अडीच तीन कि.मी. पायपीट करुन यावं लागत होतं. मुळेखंड, करंजा, चाणजे, नागाव, केगाव, मोरा, उरण या भागात तळे आणि विहिरीचं पाणी वापरलं जाई. करंजा उरण रस्त्यावर द्रोणागिरी हायस्कूल जवळचं तळ येणाऱ्या जाणाऱ्यांसाठी, रातानतल्या जनावरांसाठी पाणी पिण्याचं ठिकाण होतं. बहुतेक तळ्यांची गुरंढोरं एकाच जागी पाणी पित असत. खोपटे आणि बोरखार या गावांना पाण्याचं मोठ दुर्भिक्ष होतं. उरण शहर आणि इतर भागाला पाण्याची सोय व्हावी. 1943 पासून अजीज वॉटर वर्क्स यांनी उरण व भवरा येथे विहिरी बांधल्या. महरुम महमद इब्राहिम जितेकर अब्दूल हमीद व अब्दूल मजीद, लाला काटे, बापूशेट तुंगेकर, सर डोसा बाई भिवंडीवाला या साऱ्यांचं योगदान फार मोठं आहे. महालण विभागात विहिरीचं पाणी (डोंगरी पाणजे वगळता) नसल्यानं उरणच्या भिवंडीवाला नावाच्या उदार सावकारानं बोकडविरा, नवघर, जसखार येथे चारचार गावांसाठी दगडी 80/90 फूट गोलाकार अतिशय दगडू टाक्या बांधल्या. त्या टाक्यांना उरण येथील भिवंडीवाला गार्डन मधील विहिरीतून पाईपलाईननं पाणी आणलं जाई. ही पाण्याची सोय 1945 च्या दरम्यान करण्यात आली होती.

आज मात्र उरण शहर पूर्ण बदलताना दिसत आहे. सिडकोच्या मदतीने मोठमोठे टॉवर, गृहसंकुल उभारले जात आहे. मुंबईला जोडणारी उडाणपुले, चांगले रस्ते तसेच खुप प्रतिक्षा पाहुन उरण करांना लोकल सेवा सुरु झाली. त्यामुळे नेरुळ-बेलापूर कमी वेळात सुरक्षित प्रवास सुरु झाला आणि हा उरणचा विकास, कायापालट दिवसें-दिवस होतच राहील.

संकलक : कु. दिव्यल म्हात्रे
(एम. कॉम)
(आभार - रायगडभूषण प्रा. एल. बी.पाटील)

रायगडचा सिंह-श्री छत्रपती शिवाजी महाराज

रायगड जिल्हा हे महाराष्ट्रातील पश्चिम विभागातील एक जिल्हा आहे. या जिल्ह्याचे जुने नाव कुलाबा जिल्हा असे होते. जिल्ह्यातील कुलाबानामक किल्ल्यावरुन ते नाव पडले होते. बॅ. अंतुले महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री असताना त्यांनी हे नाव बदलून रायगड असे केले. पूर्वीच्या मराठा साम्राज्याची पहिली राजधानी असलेल्या किल्ल्यावरुन जिल्ह्याचे नाव रायगड असे ठेवण्यात आले. पूर्वीचे नाव रायरी असे होते रायरी हा किल्ला जिल्ह्याच्या अंतर्गत भागात, सह्याद्री पर्वतरांगांच्या पश्चिम घाटाच्या पश्चिमेकडे असलेल्या घनदाट जंगलात आहे. किल्ला म्हटला की छत्रपती महाराजांचा इतिहास आठवावाच लागेल.

छत्रपती शिवाजी महाराजांना मानाचा मुजरा पहिला दिवा त्या देवाला, ज्यांच्यामुळे महाराष्ट्राच्या मंदिरात देव शिल्लक आहेत आणि आपण प्रत्येक मराठी सण साजरे करत आहोत, राजे होता तुम्ही म्हणून आज आहोत आम्ही.

सह्याद्रीच्या छाताडातून नाद भवानी गाते काळजात राहती आमुच्या, रक्तात वाहती राजे। तुफान गर्जतो, आग ओकतो', वाघ मराठी माझा सन्मान राखतो, जान ओकतो, तुफान मतीचा राजा। राजे वेळीच शस्त्र उचलले म्हणून ह्या भगव्याचे विश्व राहिले, तुम्ही होता म्हणून आम्ही हें हिंदवी स्वराज्य पाहिले. राजे पंख नाहीत मला पण उडण्याची स्वप्न जरुर बघतो, कमी असलं आयुष्य तरी भरभरुन जगाव वाटतो. तुमचे पोवाडे ऐकून अंगात रक्त सळसळतो.

19 फेब्रुवारी 1630 रोजी छत्रपती शिवाजी महाराजांचा जन्म झाला ज्यांचे रायगडचा नव्हे तर महाराष्ट्राचा इतिहास घडविला आणि जगाच्या कानाकोपऱ्यात भगव्या झेंड्यांचे रहस्य दाखविले.

मुघलांच्या कारकर्दीत मराठी माणसांवर व स्त्रियांवर होणारा अत्याचार जाणूनच वयाच्या पाचव्या वर्षी छत्रपती शिवाजी महाराजांना शहाजी राजांनी, तलवारबाजी आणि भालाफेकीचे शिक्षण देण्यास सुचविले तर माता जिजाऊंनी संस्काराचे बाळकडू पाजले. एक वेळा बाळ शिवबा, शहाजी महाराजांच्या मांडीवर बसून नर्तकीचे गाणे ऐकत बसले होते. दासीला निरोप पाठवून बाळ शिवबाला बोलाविण्यात आले. माता जिजाऊने चिमुकल्या बाळ शिवबाच्या कानाखाली मारली आणि कडाडल्या 'याद राख शिवबा तुम्हांला स्त्रिया नाचवायच्या नाहीत तर तुम्हांला स्त्रिया वाचवायच्या आहेत. अवघ्या वयाच्या 16 व्या वर्षी आपली करंगली कापून रक्ताचा अभिषेक घालून स्वराज्याची स्थापना केली. छत्रपती शिवाजी महाराजांचा इतिहास बाहेरच्या देशात शिकविला जातो. एक आदर्श राजा म्हणून बोस्टन विद्यापिठात शिवाजी दि मॅनेजमेंट गुरु : 100 मार्कांचा पेपर घेतला जातो तसेच पाकीस्तानात आदर्श शिवाजी राजा हा धडा शिकविला जातो.

मित्रहो छत्रपतीने स्वराज्य घडविल, स्वराज्याचे सुराज्य घडविण्यासाठी आपल्या हातात दिलं परंतु आपल्याला सुराज्य घडविता आलंच नाही कारण आम्हांला छत्रपतीचा मावळा बनताच नाही आला. आधीचा मावळा कसा होता लवकर उठे शत्रूंच्या पाठी सुटे, हात तुटे, पाय मोडे, वेळप्रसंगी डोकं फुटे पण शत्रूचा पिच्छा न सूटे. पण आजचे युवक उशिरा उठे, पोरींच्या पाठी सुटे कानफाट फुटे पण पोरगीचा नाद न सुटे. अरे कसा घडणार शिवाजी, कसा घडणार मावळा. शिवाजी घडविणारी जिजाऊ आता उरलीच नाही. अर्ध्या जिजाऊ तर गर्भातच मारल्या जातात आणि उरलेल्या जिजाऊंची एकच इच्छा असते शिवाजी जन्मावा दुसऱ्यांच्या कुशीत अशी भावना असेल तर कसा घडेल शिवाजी.

आजकाळ शिवजयंती साजरी केली जाते महाराजांसारखी दाढी वाढविली जाते, कपाळावर चंद्रकोर लावली जाते अगदी गाडी पासून ते घरापर्यंत शिवभक्त म्हणून मिरवलि जातात. अरे तुम्ही कसले शिवभक्त, मुळातच शिवाजी महाराजांना भक्तांची गरज नाही तर अनुयायांची गरज आहे. अनुयायी व्हायला कोण तयारच नाही. राजे आम्हांला लाज वाटते, आज आम्हीं शिवजयंतीच्या नावाने शक्तीप्रदर्शनाची हाऊस

भागवितो. पण तुमचा शक्तीवाद आणि युक्तीवाद समजून घ्यायला कुठेतरी आम्ही कमी पडतो. राजे आम्हाला लाज वाटते तुमचा वर्ण बघीतला, विचार बनवायला आम्ही कमी पडलो. राजे आम्हाला लाज वाटते कारण स्वराज्याचे सुराज्य बनवायला आम्ही कमी पडलो. राजे आम्हाला वाटते कारण तुमच्या राज्यात स्त्रियांना मान आणि सन्मान होता पण आज स्त्रियांवर होणारा अत्याचार फक्त आम्ही व्हॉटसॲपवर मेसेजस पाठवून इज्जत घालविल्याशिवाय राहत नाही.

मित्रहो, जागे व्हा आता गुलामगिरीतून सोडविण्यासाठी छत्रपती शिवाजी राजे येणार नाहीत. धर्मासाठी मरायला संभाजी राजे येणारा नाहीत. म्हणून म्हणतो राजे आज तुमची नितांत गरज आहे. या मराठी माणसांना नव्हे तर या रायगड लिल्ह्याला.

तन्वी शिवाजी म्हात्रे (F.Y. BAF.)

माझा रायगड

आसमंत उजलोनी यावे, दाहि दिशांनी गंध पसरावे
एका शुर पराक्रमाची माहिती देत उभा आहे.
फक्त रायगड-रायगड नाद घुमती
रायगड जिल्ह्यात माझा आपुलकीची नाती.
ना धर्म ना भेद फक्त माणुसकी जाती.
विविध कला, विविध क्षेत्र कौतुकीची थाप मिरवती.
अशा या जिव्हाळ्याच्या रायगडात मी असतो अवती-भोवती.
शुर विरांची भूमि भारत माता.
त्यामध्ये रुबाबदार माझा रायगडाची गाथा.
अनेक पराक्रमी शुरांनी रक्त आपली वाहिली.
इतिहास कारांनी नोंद घ्यावी, ही त्याची शैली.
पराक्रमाचा अभिमानाचा एक वेगळा सुगंध या मातीला.
मी शत:श प्रणाम करीतो माझा रायगड भुमिला.

कुणाल कडवे
(M.A. Economics-I)

रायगड जिल्हातील प्रमुख नद्या

1) उल्हास नदी
2) पातळगंगा नदी
3) बाळगंगा नदी
4) भोगवती (भोगेश्वरी) नदी
5) अंबा नदी
6) कुंडलिका नदी
7) सावित्री नदी

RAIGAD DISTRICT

Raigad District: A Blend of History, Nature, and Modernity:

Raigad District, located in the Konkan region of Maharashtra, India, is a place where history and nature converge magnificently. Named after the Raigad Fort, the former capital of the Maratha king Chhatrapati Shivaji Maharaj, the district not only offers a rich historical narrative but also showcases breathtaking landscapes and a vibrant cultural tapestry.

Historical Significance:

The centerpiece of Raigad's historical heritage is undoubtedly the Raigad Fort. Perched atop a rugged hill in the Western Ghats, it offers panoramic views and a glimpse into the life and times of Shivaji Maharaj, who was crowned here in 1674. The fort, accessible by a steep path or a cable car, features several structures that speak volumes about Maratha architecture and the ingenuity of its engineers during that era.

Apart from Raigad Fort, the district is dotted with other historical sites such as the Murud-Janjira Fort, which stands undefeated on an island off the coastal village of Murud. Its architectural prowess and strategic location made it impervious to attacks by Dutch, British, and Portuguese naval forces.

Natural Splendors:

Raigad is blessed with a variety of natural attractions. The district's coastline, part of the larger Konkan coast, is lined with pristine beaches such as Alibag, Kihim, and Kashid, popular among tourists for their scenic beauty and tranquil surroundings. Inland, the landscape shifts to lush greenery and dense forests, with the Western Ghats offering numerous trekking and hiking opportunities. The Tamhini Ghat, with its misty valleys and cascading waterfalls during the monsoon, is a nature lover's paradise.

Cultural and Economic Tapestry:

The culture of Raigad is a rich amalgam of traditional customs and modern influences. The local cuisine, dominated by seafood and coconut-based curries, reflects the coastal lifestyle. Festivals such as Ganesh Chaturthi are celebrated with great pomp and enthusiasm, showcasing the deep-rooted traditions of the local communities.

Economically, Raigad is a district of contrasts. While agriculture remains a staple, with rice, coconut, and fish being the primary products, the region has also seen significant industrial development. The Maharashtra Industrial Development Corporation (MIDC) has established several industrial zones in the district, which host a range of industries from steel manufacturing to IT services.

Challenges and Opportunities:

Despite its natural and historical allure, Raigad faces several challenges such as environmental degradation and the pressures of urbanization. Balancing development with ecological sustainability is a key issue, as is enhancing the infrastructure to support tourism without compromising the natural beauty of the region.

The future of Raigad lies in leveraging its historical and natural assets while ensuring sustainable development. Efforts to preserve its cultural heritage and promote eco-friendly tourism are essential for its continued growth and prosperity.

Conclusion:

Raigad District is a microcosm of India's diverse heritage, offering everything from historical forts and tropical beaches to lush hills and vibrant cultural festivals. For those seeking a deeper understanding of India's past or an escape into nature, Raigad offers a compelling destination. As it strides towards a balanced and sustainable future, Raigad continues to captivate and inspire both the casual visitor and the discerning traveler.

~ IQRA SALIM MUQRI
(TYBCOM)

STORY ON RAIGAD DISTRICT

Once nestled in the Western Ghats of Maharashtra, Raigad District boasted landscapes that seamlessly blended historic grandeur with natural splendor. Among its crowning jewels was Raigad Fort, standing atop a rugged hill, wrapped in veils of mist and stories of valor.

This story begins in a small village at the base of the fort, where a young girl named Meera lived. Her fascination with the fort was not just due to its imposing structure but the tales of Shivaji Maharaj, the great Maratha king who made the fort his capital.

One stormy night, as lightning painted the sky with fearsome strokes, Meera's grandfather began a tale that had been passed down through generations. "Many years ago," he started, his voice a mix of mystery and pride, "Shivaji Maharaj stood right at the top of this fort and surveyed his kingdom. But little known is the story of the Veiled Warrior who saved the fort from an imminent attack."

Meera listened, her eyes wide with wonder. The Veiled Warrior, as her grandfather narrated, was a mysterious figure who appeared out of nowhere during a night much like this. With agility and intelligence, the warrior maneuvered through the shadows, using secret passages within the fort to surprise and disarm invaders.

The night passed, and the tale left a burning curiosity in Meera. As dawn broke, she decided to visit the fort. Climbing the steep slopes, navigating through the winding paths shrouded in fog, Meera felt a connection to the stories of the past.

Reaching the top, she explored the ruins, each stone whispering secrets of the old. In her exploration, she stumbled upon a hidden alcove covered in old vines. Pushing the vines aside revealed a small entryway. Heart pounding, Meera crawled through. To her astonishment, she discovered an old, dusty chamber filled with ancient armor and weapons.

Among the artifacts, a veiled helmet caught her attention. As she touched it, she felt a strange sense of familiarity, almost as if the Veiled Warrior was not just a character from her grandfather's stories but a real guardian of Raigad. Overwhelmed with inspiration, she decided to bring the story of the Veiled Warrior to the people of her village.

With permission from local authorities, Meera organized a small exhibition in the village, featuring the artifacts she found. She narrated the story of the Veiled Warrior, emphasizing the values of bravery and intelligence.

The exhibition was a success, drawing attention from historians and tourists, revitalizing interest in Raigad’s heritage. Meera became not just a storyteller but a protector of her heritage, ensuring that the tales of valor and the spirit of the Veiled Warrior lived on.

Thus, through her journey, Raigad's past was kept alive, intertwined with its present, inspiring generations to cherish and preserve their history. And so, Raigad Fort stood, not just as a monument of stone, but as a beacon of stories and dreams nurtured by its people.

~ IQRA SALIM MUQRI
(TYBCOM)

RAIGAD DISTRICT

In the lap of the Sahyadris, Raigad stands,
A bastion high, wrought by nature’s hands.
Where rivers swirl through the lush embrace,
Of verdant hills and the earth’s soft face.

Majestic fort, perched on eagle's crest,
Whispers tales of Shivaji’s quest.
Echoes of footsteps, a royal tread,
In corridors where once kings led.

The green quilt of paddy fields spread wide,
Monsoon’s brush on the mountainside.
Mango orchards, the air sweet and ripe,
Nature’s bounty, of every type.

Waterfalls cascade with thunderous roar,
Through mists that the winds before them bore.
And in the quiet of a dappled dawn,
The peacock struts on a dewy lawn.

Temples old, with stories to tell,
Where prayers float up and blessings dwell.
Crafted hands of the local loom,
Weave the threads of a cultural bloom.

Raigad, oh land where histories merge,
Of Maratha valor, and cultural surge.
Still standing proud under the sun’s fiery gold,
A saga of glory, eternally told.

~IQRA SALIM MUQRI, (TYBCOM)

A TOWN BY THE SEA

In Maharashtra's land, by the sparkling sea,
Lies a town called Uran, where life flows free
With waves that dance and skies so bright,
Uran shines like a gem in sunlight

Fisherman's boats Bob in the gentle breeze
Bringing in their catch from the deep blue seas
Salt fills the air, it's the smell of the shore,
Uran's charm is something to adore

Oh!Uran ,with your salt-scented air,
Where trade wind onced carried tales rare.
Portuguese chores whispers of the past,
In your Harbor's embrace they forever last.

Houses painted bright with doors open wide,
Welcoming neighbours with arms spread wide.
Portuguese ship once docked at the bay,
Leaving behind stories that still hold sway

Maratha valor, kokanis stride,
Uran's saga, told with pride
In your arms we find peace and cheer
Uran, Oh Uran, we hold you dear

Muhammad Yasir Bin Nadeem Naziri
(F.Y.B.A.F)